РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2018/210 НА КОМИСИЯТА

от 12 февруари 2018 година

относно приемането на многогодишната работна програма LIFE за периода 2018—2020 г.

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1293/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за създаване на Програма за околната среда и действията по климата (LIFE) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 614/2007 ([1]), и по-специално член 24, параграф 1 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета ([2]), и по-специално член 84, параграф 2 от него,

След консултация с комитета по програмата LIFE за околната среда и действия в областта на климата,

като има предвид, че:

(1) С цел да се гарантира прилагането на програмата LIFE е необходимо да се приеме многогодишна работна програма за периода 2018—2020 г.

(2) За да се създаде рамка за изпълнението на двете подпрограми на LIFE, многогодишната работна програма за периода 2018—2020 г. следва да посочва прогнозното разпределение на средствата между приоритетните области и видовете финансиране, темите на проектите, осъществяващи тематичните приоритети, определени в приложение III към Регламент (ЕС) № 1293/2013, техническата методика за подбор на проекти, критериите за предоставянето на безвъзмездни средства и ориентировъчните графици за поканите за представяне на предложения.

(3) Многогодишната работна програма за периода 2018—2020 г. следва да съдържа също така качествените и количествените резултати, показателите и целите за всяка приоритетна област и всеки вид проект, в съответствие с показателите за изпълнение и конкретните цели за всяка приоритетна област, с оглед улесняване на оценката на резултатите и въздействието на програмата.

(4) Двата новаторски финансови инструмента, определени като подходящи за финансиране на проектите съгласно член 17, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1293/2013 и изпитани по време на многогодишната работна програма LIFE за периода 2014—2017 г., показаха своя потенциал за привличане на финансиране от инвеститори в областта на биологичното разнообразие и смекчаване на изменението на климата и адаптирането към неговите последици, като така преодоляха съществуващите финансови пречки пред осъществяването на проекти в тези области. Поради това тези пилотни проекти следва да бъдат продължени.

(5) Предвид опита, натрупан от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), както и географския обхват на ЕИБ, който ѝ дава възможност да достига потенциални бенефициери в целия Съюз, изпълнението на Инструмента за финансиране на природен капитал и Инструмента за частно финансиране за енергийна ефективност, финансирани чрез вноски от програма LIFE, следва да остане в правомощията на тази институция.

(6) За да се гарантира безпрепятственото изпълнение на Регламент (ЕС) № 1293/2013, настоящото решение следва да се прилага от деня след този, в който изтича приложимостта на многогодишната работна програма LIFE за периода 2014—2017 г.

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Многогодишната работна програма

Приема се многогодишната работна програма LIFE за периода 2018—2020 г., както е представена в приложението.

([1]) ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 185.
([2]) ОВ L 298, 26.10.2012 г., стр. 1.

Член 2

Финансиране на многогодишната работна програма от Съюза

Максималният принос за многогодишната работна програма LIFE за периода 2018—2020 г. се определя на 1 657 063 000 EUR и се използва за финансиране на съответните подпрограми и приоритетни области, както следва:

1) Обща сума в размер на 1 243 817 750 EUR за подпрограмата за околната среда, които се разпределят, както следва:

   а) 444 808 200 EUR за приоритетна област „Околна среда и ресурсна ефективност“;

   б) 632 556 250 EUR за приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“;

   в) 143 377 300 EUR за приоритетна област „Управление и информация, свързани с околната среда“;

   г) 3 000 000 EUR — Европейски корпус за солидарност — Вноска от подпрограмата за околната среда на програма LIFE

   д) 20 076 000 EUR за свързани помощни дейности (включително сумата от 2 332 160 EUR като вноска към бюджета на изпълнителната агенция от подпрограмата за действия в областта на климата).

2) Обща сума в размер на 413 245 250 EUR за подпрограмата за действия в областта на климата, които се разпределят, както следва:

   а) 230 500 000 EUR за приоритетна област „Смекчаване на последиците от изменението на климата“;

   б) 123 850 000 EUR за приоритетна област „Адаптиране към изменението на климата“;

   в) 47 549 250 EUR за приоритетна област „Управление и информация, свързани с околната среда“;

   г) 1 500 000 за Европейския корпус за солидарност — вноска от подпрограмата за действия в областта на климата на програма LIFE

   д) 9 846 000 EUR за разходи за свързани помощни дейности.

Член 3

Финансови инструменти

1. Следните финансови инструменти, както са описани в приложението, получават финансиране съгласно член 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1293/2013:

— Инструмент за частно финансиране за енергийна ефективност.

2. Изпълнението на финансирането на Инструмента за частно финансиране за енергийна ефективност и Инструмента за финансиране на природен капитал се възлага на Европейската инвестиционна банка.

Член 4

Настоящото решение се прилага от 1 януари 2018 г.

Настоящото решение влиза в сила в деня след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Съставено в Брюксел на 12 февруари 2018 година.

За Комисията

Председател

Jean-Claude JUNCKER

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В съответствие с член 3 от Регламент (ЕС) № 1293/2013 (наричан по-нататък „Регламентът за програмата LIFE“), програмата LIFE е насочена към постигането на следните общи цели:

— да допринесе за преминаване към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика с ефективно използване на ресурсите, за защитата и подобряването на качеството на околната среда и за спирането на загубата и възстановяването на биологично разнообразие, включително за подпомагане на мрежата „Натура 2000“ и справяне с влошаването на състоянието на екосистемите;

— да подобрява разработването, изпълнението и прилагането на политиката и законодателството на Съюза в областта на околната среда и климата, както и да действа като катализатор и да насърчава интегрирането и целенасоченото включване на целите, свързани с околната среда и климата, в други политики на Съюза и в практиките на обществения и частния сектор, включително чрез повишаване на капацитета на публичния и частния сектор;

— да спомага за по-добро управление в областта на околната среда и климата на всички равнища, включително за подобрено ангажиране на гражданското общество, неправителствените организации (НПО) и местните участници; и

— да подпомага изпълнението на 7-ата програма за действие за околната среда.

Настоящата втора многогодишна работна програма (МРП) LIFE взема предвид натрупания в периода 2014—2017 г. опит, и по-специално препоръките, направени в средносрочната оценка ([1]), които са свързани основно с

1. опростяването на процеса на подаване на заявления и на докладване;

2. възпроизвеждането на резултатите от проектите;

3. подобряването на комуникационната стратегия.

Мерките за опростяване, свързани с процеса на подаване на заявления, са неразделна част от съдържанието на настоящата МРП LIFE (вж. раздел 5.1.1.1 по-долу). Във фазата на отпускане на безвъзмездни средства се набляга повече на необходимостта от продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер на резултатите от проектите (вж. раздел 5.1.1.2 по-долу), за което ще се получава по-голяма подкрепа посредством обществени поръчки. Опростяването на докладването ще се постигне посредством процедури за управление на проекти и предоставяне на достъп до онлайн база данни за бенефициерите, с което ще се улесни събирането на свързани с ключовите проектни показатели данни. Подобряването на комуникационната стратегия се постига посредством обществени поръчки. Поради това тези мерки не са разгледани подробно в настоящата МРП LIFE.

Настоящата МРП LIFE взема предвид също така последните развития в политиката на ЕС, например плана за действие за кръговата икономика ([2]) и плана за действие за природата, хората и икономиката ([3]), и служи за преход към бъдещото финансиране за „устойчивост“, както се посочва в документа за размисъл относно бъдещето на финансите на ЕС ([4]). Включени са следните промени:

По отношение на подпрограмата за околната среда:

— намалява се броят на темите на проекти (от 87 на 42) и се засилва акцентът върху увеличаването на интереса на кандидатите към приоритетите на политиките на ЕС, като в същото време се предвиждат повече възможности за проекти в някои подобласти като биологичното разнообрази и кръговата икономика, но също и за проекти със силно и пряко въздействие върху здравето на мнозинството от европейските граждани;

— преориентират се темите на проекти в областта на управлението и информацията с цел да се акцентира повече върху конкретни въпроси, свързани с повишаването на осведомеността и с управлението;

([1]) Вж. „Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, придружаващ средносрочната оценка на Програмата LIFE“, COM(2017) 642, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM:2017:642:FIN

([2]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — „Затваряне на цикъла — план за действие на ЕС за кръговата икономика“, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614.

([3]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – „План за действие за природата, хората и икономиката“, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm

([4]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_bg.pdf

По отношение на двете подпрограми:

— допълнително се подобрява ориентирането към резултатите чрез въвеждане на изискване за постигане на измерими въздействия върху околната среда или изменението на климата във всички приоритетни области;

— насърчава се по-нататъшното ангажиране на частни субекти чрез подчертаване на предимствата на подходи, близки до пазарните, като средство за гарантиране на устойчивост на резултатите от проектите. Подкрепят се действия, спомагащи за разработването на готови за инвестиране, жизнеспособни от икономическа и екологична гледна точка проекти, които мобилизират допълнителни частни и публични финансови ресурси за засилване и възпроизвеждане на резултатите;

— опростяват се процедурите за управление на безвъзмездните средства, по-специално чрез изпробване на двуетапна процедура за кандидатстване за пилотни и демонстрационни проекти, проекти с най-добра практика и проекти за информация, осведоменост и разпространяване, както беше предложено в средносрочната оценка на програмата LIFE.

В средносрочната оценка на програмата LIFE беше потвърдено, че е необходимо и важно ефектите от проектите по места да бъдат измерими, като същото беше направено и от Европейския парламент (по отношение на разходите на ЕС) ([1]). Програмата LIFE съдържа показатели за изпълнение, а многогодишните работни програми – количествени (т.е. крайни продукти и услуги) и съгласувани с тях качествени показатели за постигнатите резултати. За да могат да докладват по тези показатели на програмно равнище, бенефициерите трябва да прогнозират и да измерват въздействието върху околната среда, климата и управлението и информацията, т.е. общественото въздействие, на проектно равнище във връзка с конкретни показатели за крайни продукти и услуги и за постигнати резултати ([2]). Освен това, за да гарантират трайността на въздействието, т.е. неговата устойчивост във времето, те трябва да създадат стабилни механизми, които да гарантират, че ефектите надхвърлят първоначалната област на проектите чрез разширяване и възпроизвеждане. Ето защо ясното и последователно обяснение на начините, чрез които ще се гарантират продължаването, възпроизвеждането и/или трансфера на действията и въздействията на проектите, се превръща в още по-решаващ критерий за отпускане на безвъзмездни средства при оценката на проектните предложения. По своята същност успешно демонстрирани и близки до пазара решения на предизвикателствата, свързани с околната среда и изменението на климата, имат особено голям шанс да бъдат продължени, възпроизведени и/или прехвърлени. Следователно предложения, които представят по убедителен и последователен начин стратегия за постигане на пазарна реализация до края на проекта, ще получат висока оценка по този критерий.

В средносрочната оценка способността на програмата LIFE да насърчава полезните взаимодействия в рамките на програмата беше анализирана в съответствие с член 25 от Регламента за програмата LIFE и беше потвърдена. В документа за размисъл относно бъдещето на финансите на ЕС ([3]) се подчертава значението на социалното измерение на европейските политики. Що се отнася до програмата LIFE, това следва да се превърне в стимул за търсенето на още повече полезни взаимодействия между екологичните, икономическите и социалните измерения на устойчивото развитие. Следователно предимство ще получават добре разработени многоцелеви подходи, които наред с основните си цели в областта на околната среда или климата преследват цели например в сферата на социалната интеграция или икономическия растеж ([4]). Например действията за опазване на природата и биологичното разнообразие и действията, насочени към укрепване на кръговата икономика, имат потенциал да подпомогнат изграждането на общности и социалната интеграция. Икономическата жизнеспособност на кръговата икономика може да се окаже трудна за демонстриране и в много случаи е важно да се вземе предвид социалното измерение (например интегриране на пазара на труда на лица в неравностойно положение).

Програмата LIFE е отворена за „други проекти“ и „други действия“. Тази гъвкавост може да се използва за експериментиране с нови подходи, нови видове проекти и услуги за подкрепа за съществуващи проекти и/или заинтересовани страни, които нямат интерес към традиционни по формат проекти. Например разминаването между успешното прилагане на решения за действия в областта на околната среда и климата в проектите по програмата LIFE и техния действителен достъп до пазара често може да бъде преодоляно, ако най-обещаващите проекти по програмата LIFE получат конкретна подкрепа за достъп до пазарите и потенциалните инвеститори. Това би могло да бъде допълващ проект, насочен към подпомагане на достъпа до пазара, специфично за конкретния проект обучение тип коучинг по стопанско управление и набиране на средства, подкрепа за изграждане на клъстери и/или сътрудничество с тях в рамките на кръговата икономика или годишни награди за проекти с особено висока добавена стойност за ЕС. Ако новият Финансов регламент позволи по-голяма гъвкавост при разпределянето на еднократни фиксирани суми за постигането на конкретни резултати, това може да се използва и за изграждане на капацитет за „пригодност за получаване на банково финансиране“ на инвестиционните проекти и за достъп до пазара.

([1]) Решение на Европейския парламент от 27 април 2017 г. относно освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2015 година, раздел III — Комисия (2016/2151(DEC)), параграф 8 http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=BG&reference=P8-TA-2017-0143.

([2]) Това са т. нар. ключови проектни показатели на програмата LIFE, вж. също раздел 7 по-долу.

([3]) https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_bg

([4]) Последните проучвания потвърждават, че устойчивите инвестиции изискват интелигентни политики и стимули за по-сериозна ангажираност на по-широката общественост и на всички сектори, по-специално на равнището на местните общности и в сътрудничество с гражданите и МСП, тъй като те все по-често участват в инициативи на общността, чието осъществяване става възможно благодарение на навлизането на цифровите технологии, или в качеството им на „потребители производители“ (което им позволява например да произвеждат, съхраняват и дори да продават електроенергията си, а не просто да я купуват), вж. Европейски център за политическа стратегия, Стратегически бележки на EPSC, брой 25 от 8 юни 2017 г., стр. 14.

Програмата LIFE се управлява от самите служби на Комисията и от изпълнителната агенция (ИА), на която е делегирана тази задача за пряко управление. ИА действа в рамките на делегираните правомощия съгласно Решение C(2013) 9414 на Комисията или друго решение на Комисията, с което то се заменя, и под надзора на службите на Комисията. Комисията продължава да носи общата отговорност за програмата. Могат да се сключват договори с външни експерти, които да подпомагат службите на Комисията и/или ИА в техните дейности.

Като се следва принципът на взаимното допълване с други европейски програми за финансиране, посочени в съображения 5, 11 и 13 и в член 8 от Регламента за програмата LIFE, при изпълнението на МРП ще се гарантират съгласуваността и полезните взаимодействия и в рамките на възможното ще се избягва припокриването с други политики и финансови инструменти на Съюза, като се търси взаимно допълване с програмата „Хоризонт 2020“ ([1]), програмата за научни изследвания и иновации на Съюза за периода 2014—2020 г., както и с нейните работни програми ([2]). Това ще се постигне най-вече чрез критериите за допустимост за различните видове проекти и ориентирите в насоките за прилагане към поканите за представяне на предложения ([3]), като ще се търси взаимно допълване с програмата „Хоризонт 2020“. Двойното финансиране ще се избягва чрез кръстосани проверки на етапа на подбор и чрез последващи проверки. От финансиране по линия на програмата LIFE се изключват проектите с насоченост към научни изследвания или изграждане на големи инфраструктурни обекти, които са обхванати от други програми на ЕС.

Структурата на МРП следва структурата, определена в член 24, параграф 2 от Регламента за програмата LIFE, и когато е необходимо, разглежда подпрограмите за околната среда и за действия по климата поотделно.

Програмата обхваща периода от 1 януари 2018 г. до 31 декември 2020 г.

1.1. **Подпрограма за околната среда**

Подпрограмата за околната среда обхваща **приоритетните области** околна среда и ресурсна ефективност, природа и биологично разнообразие, както и управление и информация, свързани с околната среда (членове 9—12 от Регламента за програмата LIFE). Всяка от приоритетните области обхваща няколко **тематични приоритета**, посочени в приложение III към Регламента за програмата LIFE.

Освен това в настоящата МРП за периода 2018—2020 г. се определят **теми на проекти**, изпълняващи тематичните приоритети.

1.2. **Подпрограма за действия по климата**

Подпрограмата за действия по климата обхваща **приоритетните области** смекчаване на изменението на климата, адаптация към изменението на климата и управление и информация, свързани с климата (членове 13—16 от Регламента за програмата LIFE). Всяка приоритетна област включва известен брой **области на политиката**, посочени в раздел 4 по-долу, за които се счита, че представляват особен интерес през целия обхванат от настоящата многогодишна работна програма период.

2. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА МЕЖДУ ПРИОРИТЕТНИТЕ ОБЛАСТИ И МЕЖДУ РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ФИНАНСИРАНЕ — ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, БУКВА А)

В съответствие с член 4 от Регламента за програмата LIFE **общият финансов пакет за изпълнението на програмата LIFE за периода 2014—2020 г.** е 3 456 655 000 EUR, 75 % от които са предвидени за подпрограмата за околната среда (2 592 491 250 EUR), а 25 % са предвидени за подпрограмата за действия по климата (864 163 750 EUR).

В периода 2014—2017 г. за подпрограмата за околната среда бяха разпределени 1 349 милиона евро, а за подпрограмата за действия по климата — 446 милиона евро. 1 657 милиона евро остават на разположение за период 2018—2020 г.

([1]) Регламент (ЕС) № 1290/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за определяне на правилата за участие и разпространение на резултатите в „Хоризонт 2020“ — рамкова програма за научни изследвания и иновации (2014—2020 г.)“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1906/2006 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 81).

([2]) Последната работна програма на „Хоризонт 2020“ обхваща периода 2018—2020 г. „Хоризонт 2020“ е съсредоточена по три приоритета, а именно: да се създаде отлична наука с оглед да се укрепят високите научни постижения на Съюза на световно равнище; да се спомогне за водещите позиции на промишлеността в подкрепа на предприятията, включително микро-, малките и средните предприятия (МСП), и иновациите; да се овладеят обществените предизвикателства в пряк отговор на предизвикателствата, установени в стратегията „Европа 2020“, чрез подкрепа за дейности, обхващащи цялостния процес от научните изследвания до пазара. В рамките на „Хоризонт 2020“ научните изследвания и иновациите в областта на околната среда и действията по климата се осъществяват чрез поредица от дейности и възможности за сътрудничество, по-специално чрез общественото предизвикателство „Действия във връзка с климата, околната среда, ресурсната ефективност и суровините“ и общественото предизвикателство „Продоволствена сигурност, устойчиво земеделие и горско стопанство, научни изследвания, свързани с мореплаването, морето и вътрешните водни пътища и биоикономиката“. В този контекст целта на научните изследвания и иновации в областта на околната среда е изграждането на икономика и общество, които използват ефективно ресурсите и водата и са устойчиви на изменението на климата.

([3]) Насоките за прилагане към всяка от поканите за представяне на предложения могат да бъдат намерени на уебсайта на програма LIFE: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm

Освен това в Регламента за програмата LIFE се определят минималният процент от общия бюджет, който трябва да се разпредели за **проекти** (81 % — член 17, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE), и максималният процент от бюджетните средства за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия, който може да се задели за **интегрирани проекти** (30 %, член 17, параграф 5 от Регламента за програмата LIFE).

В момента тече преразглеждане на член 4 от Регламента за програмата LIFE, чиято цел е да се предвиди принос в размер на 4 500 000 EUR в полза на Европейски корпус за солидарност за проекти, които ангажират млади доброволци от целия ЕС да участват в действия по опазване на околната среда и в действия по климата ([1]).

Проектите по програмата LIFE се финансират чрез **безвъзмездни средства за действия** или, по целесъобразност, **финансови инструменти** (член 17, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE).

В съответствие с член 24, параграф 2, буква а) от Регламента за програмата LIFE в настоящата **МРП се определят** сумите, които ще се разпределят по **приоритетни области и вид финансиране**.

Общо разпределение по вид финансиране за двете подпрограми

Бюджет за периода 2018—2020 г.	в млн. евро
Проекти и безвъзмездни средства за оперативни разходи	
Безвъзмездни средства за действия	1 263,44
Безвъзмездни средства за оперативни разходи	36,00
Финансови инструменти	75,00
Обществени поръчки	252,70
Разходи за подпомагане	29,92
Общо	**1 657,06**

Общо разпределение по приоритетни области за периода 2018—2020 г.

Приоритетни области	Околна среда и ресурсна ефективност	Природа и биологично разнообразие	Управление и информация, свързани с околната среда	Европейски корпус за солидарност	Смекчаване на изменението на климата	Адаптация към изменението на климата	Управление и информация, свързани с климата
Общо по области (в млн. евро)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Междинен сбор	1 627,14						
Разходи за подкрепа (АТД)	29,92						
Общо	**1 657,06**						

Разпределението на средствата по приоритетна област и видът финансиране са с прогнозен характер. Окончателното разпределение на безвъзмездни средства за действия ще зависи от действителния брой предложения за проекти, които могат да се финансират по всяка приоритетна област. Бюджетните средства за и между финансовите инструменти могат да се коригират в хода на програмата LIFE в съответствие с действителното усвояване. В съответствие с изискванията на Финансовия регламент ([2]) преразпределянето на средства между приоритетните области не трябва да надхвърля 5 % от общите средства, разпределени за съответните приоритетни области, в рамките на установените в Регламента за програмата LIFE прагове.

([1]) За повече информация относно текста на предложението за регламент за Европейския корпус за солидарност и относно етапа, до който е достигнала съответната законодателна процедура вж.: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN.

([2]) Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.

2.1. **Подпрограма за околната среда**

За целия цикъл на настоящата МРП предвиденият бюджет за подпрограмата за околната среда възлиза на 1 243,81 милиона евро ([1]).

Конкретен процент от бюджетните средства за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия по подпрограмата за околната среда, се заделя за проекти, които подпомагат опазването на природата и биологичното разнообразие, включително свързани с тях информация и управление, техническа помощ и подготвителни проекти (член 9, параграф 3 от Регламента за програмата LIFE) ([2]). Останалата част от предвидените бюджетни средства за проекти ще бъде разпределена за приоритетните области „Околна среда и ресурсна ефективност“ и „Управление и информация, свързани с околната среда“.

Ориентировъчно разпределение по вид финансиране по подпрограмата за околната среда

Бюджет за периода 2018—2020 г.		в млн. евро
Безвъзмездни средства за действия (*)		
— Проекти за изграждане на капацитет		7,75
— Проекти за техническа помощ		2,95
— Безвъзмездни средства за действия за други проекти		992,37
Финансов инструмент (**)		
Инструмент за финансиране на природен капитал (NCFF)		p.m. — символичен запис
Безвъзмездни средства за оперативни разходи		27,00
Обществени поръчки		193,67
Разходи за подпомагане (***)		20,07
Общо		**1 243,81**

(*) В съответствие с член 17, параграф 5 от Регламента за програмата LIFE 30 % от бюджетните средства за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия в съответствие с параграф 4, се заделят за интегрирани проекти. В зависимост от реалния брой предложения за интегрирани проекти неизползваните средства ще бъдат използвани за други проекти, финансирани с безвъзмездни средства за действия.

(**) Максималното ниво на разходите за управление във връзка с прилагането на финансовите инструменти не надхвърля 7 % от общия пакет за финансовите инструменти.

(***) Включително общата вноска от програмата LIFE за бюджета на Изпълнителната агенция в размер на 14,58 милиона евро, 2,33 милиона евро от които са приносът от подпрограмата за действия по климата.

Разпределението на средствата по приоритетни области и вид финансиране са с прогнозен характер.

Бюджетните средства за и между финансовите инструменти могат да се коригират в хода на програмата LIFE в съответствие с действителното усвояване. Преразпределянето на средства между приоритетните области не трябва да надхвърля 5 % от общите средства, разпределени за съответните приоритетни области, в рамките на установените в Регламента за програмата LIFE прагове.

([1]) По бюджетни причини в тази сума се включват 2,33 милиона евро под формата на вноска за бюджета на Изпълнителната агенция от подпрограмата за действия по климата.

([2]) Делегиран регламент (ЕС) 2018/93 на Комисията от 16 ноември 2017 г. за увеличаване на процента на бюджетните средства за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия по подпрограмата за околната среда, предназначени за проекти, подкрепящи опазването на природата и биологичното разнообразие в съответствие с член 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1293/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма за околната среда и действията по климата (LIFE) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 614/2007 (ОВ L 17, 23.1.2018 г., стр. 5) (наричан по-нататък: Делегиран регламент за увеличаване на процента за природата и биологичното разнообразие).

2.2. **Подпрограма за действия по климата**

За настоящата многогодишна работна програма бюджетът за подпрограмата за действия по климата възлиза на 413,25 милиона евро. Разпределението на средствата за приоритетните области е ориентировъчно и зависи от реалния брой предложения за безвъзмездни средства за действия по всяка приоритетна област, както и от съответната пазарна реализация по линия на Инструмента за частно финансиране за енергийна ефективност (уникален за тази подпрограма) и по Инструмента за финансиране на природен капитал.

Ориентировъчно разпределение по вид финансиране по подпрограмата за действия по климата

Бюджет за периода 2018—2020 г.		в млн. евро
Безвъзмездни средства за действия (*)		
Проекти за изграждане на капацитет		3,00
Проекти за техническа помощ		0,78
Безвъзмездни средства за действия за други проекти		256,59
Финансови инструменти (**)		
Частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE)		75,0
Инструмент за финансиране на природен капитал (NCFF)		p.m. — символичен запис
Безвъзмездни средства за оперативни разходи		9,00
Обществени поръчки		59,03
Разходи за подпомагане (***)		9,85
Общо		**413,25**

(*) В съответствие с член 17, параграф 5 от Регламента за програмата LIFE 30 % от бюджетните средства за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия в съответствие с параграф 4, се заделят за интегрирани проекти. В зависимост от реалния брой предложения за интегрирани проекти неизползваните средства ще бъдат използвани за други проекти, финансирани с безвъзмездни средства за действия.

(**) Максималното ниво на разходите за управление във връзка с прилагането на финансовите инструменти не надхвърля 7 % от общия пакет за финансовите инструменти.

(***) Сумата от 2,33 милиона евро от вноската за бюджета на Изпълнителната агенция от подпрограмата за действия по климата е включена в общата вноска от програмата LIFE.

3. ТЕМИ НА ПРОЕКТИ, ИЗПЪЛНЯВАЩИ ТЕМАТИЧНИТЕ ПРИОРИТЕТИ, ПРЕДВИДЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ III, ЗА ПОДПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА (ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Б) ОТ РЕГЛАМЕНТА ЗА ПРОГРАМАТА LIFE)

В съответствие със съображение 36 и член 24 от Регламента за програмата LIFE, в МРП се съдържа неизчерпателен списък с теми на проекти, изпълняващи тематичните приоритети и насочващи усилията към конкретни приоритети на политиката в областта на околната среда и управлението и информацията, свързани с околната среда, и към сферите на действие в рамките на подпрограмата за околната среда. В съответствие със съображение 22 от Регламента за програмата LIFE при оценката на добавената стойност за Съюза на проекти по подпрограмата за околната среда Комисията следва да обръща специално внимание на техния принос за постигане на тематичните приоритети, осъществявани посредством темите на проектите. По този начин темите на проектите представляват инструмент за допълнително поощрение на проекти, насочени към важни от стратегическа гледна точка области на политиката, като същевременно продължават да се насърчават надеждни предложения в други области и включването на нови идеи за справяне с нови предизвикателства.

Определен процент от средствата, които се заделят за проекти, подпомагани чрез безвъзмездни средства за действия, ще бъде насочени към проекти, подкрепящи опазването на природата и биологичното разнообразие ([1]). Заделянето на повече средства в сравнение с Регламента за програмата LIFE+ ограничава достъпния бюджет за проекти в други тематични приоритети по подпрограмата за околната среда и това представлява допълнителна причина за по-целенасочено използване на средствата в тези области.

Следва да се отбележи, че не се изключва финансирането на проекти по теми, които не са включени в този списък. Може да се предостави финансиране и на висококачествени проекти, които отговарят на приложимите критерии за допустимост и подбор. Така чрез изготвянето на този списък за цялата продължителност на МРП се гарантира както необходимата гъвкавост за постигане на задачите и целите на програмата LIFE, така и необходимата стабилност за потенциалните кандидати, за да планират, изготвят и представят предложенията.

3.1. **Приоритетна област „Околна среда и ресурсна ефективност“**

В съответствие с член 10, буква а) от Регламента за програмата LIFE специфичната цел на темите на проекти, съответстващи на тази приоритетна област, и свързаните тематични приоритети, изброени в приложение III към Регламента за програмата LIFE, е по-специално „**да разработва, изпитва и демонстрира подходи за политиката или управлението, най-добри практики и решения за проблеми с околната среда**, включително разработка и демонстрация на иновативни технологии, подходящи за възпроизвеждане, трансфер или интегриране, включително по отношение на връзката между околната среда и здравето, и които подкрепят политиката и законодателството относно ефективното използване на ресурсите, включително пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа“. Иновативните подходи за управление включват по-специално съвместни експериментални действия на публични и частни участници и участници от гражданското общество в рамките на веригите за създаване на стойност, от които се очаква да постигнат преки и измерими положителни въздействия върху околната среда. Поради това всички проекти по тази приоритетна област са пилотни или демонстрационни проекти по смисъла на член 18, букви а) и б) от Регламента за програмата LIFE, но не се насочват към научни изследвания. Ограничен брой приложни научни изследвания се допускат като част от действията по подготовка и/или мониторинг. Що се отнася до демонстрационните проекти по тази приоритетна област, обхванати от някоя от изброените по-долу теми, ще се отдава приоритет на проекти, които внедряват в практиката, изпитват, оценяват и спомагат за разпространението на действия, методики или подходи, които са **нови или непознати в Съюза**.

Резултатите, постигнати от програмата LIFE по отношение на нейните цели в тази приоритетна област, които са свързани с пилотни и демонстрационни проекти, и по-специално нейният принос за преминаването към икономика с ефективно използване на ресурсите и за опазването и подобряването на качеството на околната среда, се оценяват въз основа на подобренията в областта на околната среда, които могат да се дължат на проектите по програмата LIFE. Ето защо всички проекти по програмата LIFE по тази приоритетна област включват действия, които водят до **преки и измерими ефекти върху околната среда за целия срок на проекта**.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

а) ***Тематични приоритети за водите, включително морската среда***: *дейности по изпълнението на специфичните цели за водите, предвидени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и 7-ата програма за действие за околната среда, по-специално:*

i) интегрирани подходи за прилагането на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([2]);

ii) дейности по прилагането на Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([3]);

iii) дейности по прилагането на програмата от мерки на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([4]) *с оглед постигане на добро екологично състояние на морските води;*

iv) дейности за осигуряване на безопасно и ефективно използване на водните ресурси, подобряване на количественото управление на водите, запазване на високо равнище на качество на водите и предотвратяване на неправилното използване и влошаването на водните ресурси.

([1]) В съответствие с измененията, въведени с Делегирания регламент за увеличаване на процента за природата и биологичното разнообразие.
([2]) Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1).
([3]) Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно оценката и управлението на риска от наводнения (ОВ L 288, 6.11.2007 г., стр. 27).
([4]) Директива 2008/56/ЕО на европейския парламент и на съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия) (ОВ L 164, 25.6.2008 г., стр. 19).

Предприемането на мерки във връзка с качеството на водите и управлението на риска от наводнения и суши по разходоефективен начин представлява сериозно предизвикателство в рамките на ЕС. Справянето с предизвикателствата и използването на възможностите в сектора на водите изисква холистичен подход от редица различни участници. В съответствие с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ), Директивата за риска от наводнения и приоритетите на Европейското партньорство за иновации в сферата на водите, проектите следва да бъдат насочени към разработване и по-специално към осъществяване на действия, които могат да помогнат на държавите членки да преминат към едно действително интегрирано управление на водните ресурси, като по целесъобразност се насърчават основани на екосистемите подходи. В контекста на действията, насочени към прилагането на Рамковата директива за морска стратегия, трябва да се отдели специално внимание на нововъзникващите случаи на натиск и въздействия, както и на насърчаването на по-добре интегрирано крайбрежно управление и морско пространствено планиране. Що се отнася до водния отрасъл, използваните технологии и процеси, с които се гарантира осигуряването на свързани с водите услуги (производство на питейна вода или пречистване на отпадъчни води), достигат своята пълна степен на развитие. В съответствие с приоритетните области на Европейското партньорство за иновации настоящите предизвикателства в сферата на водите са в две посоки: i) гарантиране на правилно изпълнение по начин, който води до разходоефективни и законосъобразни резултати с ефективно използване на ресурсите, и ii) осигуряване на способност за справяне с нововъзникващи проблеми в тази сфера.

Поради това ще се отдава приоритет на следните теми на проекти:

Води, наводнения и суши — приложение III, раздел A, буква a), точки i)—ii)

1. Изпълнение на действия за **управление на риска от наводнения и/или суши** чрез прилагане на поне една от следните мерки:

   — природосъобразни решения, включващи мерки за естествено задържане на водите, които водят до увеличаване на инфилтрацията, съхранението на води и отстраняването на замърсители чрез естествени или подобни на естествените процеси, включително възстановяване на естествената морфология на реките, езерата, естуарите и крайбрежието и/или възстановяване на свързаните с тях местообитания, включително заливни и блатисти райони;

   — инструменти и техники за предотвратяване на и защита от непредвидими събития с оглед подпомагане на политиката, планиране на земеползването и управление на извънредни ситуации и/или

   — подходи за интегрирана оценка и управление на риска, които вземат предвид социалната уязвимост и които са насочени към спечелване на общественото одобрение.

2. Проекти за справяне с **хидроморфологичния натиск**, установен в плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) и произтичащ от земеползването или използването на реките, с оглед постигане на добро състояние или добър потенциал на водите в съответствие с целите на Рамковата директива за водите.

3. **Интегрирано управление на хранителните вещества и замърсяването с органични вещества** в резултат на човешки и/или селскостопански дейности чрез директно отстраняване на замърсяването. Предвидените действия следва да бъдат установени след извършването на всеобхватен анализ на несъответствията ([1]), определящ мерките, които са необходими на равнище речен басейн или водосборна област, за да се изпълнят изискванията на Рамковата директива за водите и на Рамковата директива за морска стратегия, като се отчете постигнатото съгласно изискванията на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води ([2]), Директивата за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници ([3]), Директивата за водите за къпане ([4]) и Директивата за подземните води ([5]).

4. Намаляване на натиска от **химични замърсители** във водната среда чрез намаляване на емисиите на приоритетни вещества и на други химикали, идентифицирани като специфични замърсители на речните басейни, при източника чрез използването на подходящи заместители ([6]) или алтернативни технологии.

5. Изпълнение на **мерки за икономии на вода**, за да се намалят качественият и количественият натиск върху водните обекти в басейни с недостиг на вода, както е установено в съответния план за управление на речните басейни.

([1]) Анализ на несъответствията между актуалното състояние на водните обекти и необходимостта от намаляване на натиска за постигане на целта за добро състояние, произтичаща от разпоредбите на член 11, параграф 1 от Рамковата директива за водите, съгласно който всяка държава членка трябва да разработи програма от мерки, като „взема предвид резултатите от анализите, изискуеми по член 5“ (анализ на товарите и въздействието), „с цел постигане на целите, установени в член 4“ (добро състояние). Освен това в член 11, параграф 8 се уточнява, че програмите от мерки се преразглеждат на всеки шест години. За повече подробности вж. Насоки за докладване по Рамковата директива за водите от 2016 г., http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, и по-специално глава 10.1.8.2, стр. 245 (описание на данните, които държавите членки трябва да докладват във връзка с показателите за несъответствие за всеки значим вид товар или химично вещество) и раздели 10.1.4 и 10.1.5.

([2]) Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 г. за пречистването на градските отпадъчни води (ОВ L 135, 30.5.1991 г., стр. 40).

([3]) Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (ОВ L 375, 31.12.1991 г., стр. 1).

([4]) Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 г. за управление качеството на водите за къпане и за отмяна на Директива 76/160/ЕИО (ОВ L 64, 4.3.2006 г., стр. 37).

([5]) Директива 2006/118/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им (ОВ L 372, 27.12.2006 г., стр. 19).

([6]) „подходящи заместители“ са други химични вещества, които произвеждат същите желани ефекти при намалено въздействие върху околната среда.

Морско и крайбрежно управление — приложение III, раздел A, буква a), точка iii)

1. Използване на инструменти, технологии и практики, за да се **гарантира устойчивостта на човешките дейности, свързани с морската среда**, включително чрез намаляване на натиска на човешките дейности върху морската среда и справяне с поне един от следните пораждащи безпокойство въпроси:

   — подводно шумово замърсяване,

   — смущения, засягащи морското дъно,

   — въздействия от дълбоководния добив на полезни изкопаеми,

   — риболов,

   — аквакултури и/или

   — корабоплаване.

2. Проекти, насочени към **предотвратяване и намаляване на отпадъците или замърсителите в морските води** посредством мерки за справянето с тях при източника на сушата и/или в морето.

Воден отрасъл — приложение III, раздел A, буква a), точка iv)

1. Използване на технологии за системи за пречистване на питейната вода и градските отпадъчни води, посредством **процеси с ефективно използване на ресурсите** за осигуряване на свързани с водите услуги ([1]), процедури на място и/или процедури за контрол за **намаляване или елиминиране на изхвърлянето на нововъзникващи замърсители и/или патогенни елементи** като част от изтичания при пречистването на отпадъчни води.

2. Използване на инструменти, гарантиращи **ефективно осигуряване на свързани с водите услуги**, които отговарят на Директивата за питейната вода и Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, за населението, живеещо в **селските райони** ([2]).

3. **Подобряване на ефективността и ефикасността** на решения и/или варианти за пречистване на **рециклирани/повторно използвани води** чрез прилагане на една или повече от следните мерки:

   — концепции за (алтернативно) водоснабдяване, пречистване на отпадъчни води, повторна употреба, оползотворяване и рециклиране на ресурсите ([3]);

   — методи за контрол на източниците и разходоефективни технологии на място за изхвърляне на нововъзникващи замърсители и патогенни елементи в системата за пречистване на отпадъчни води;

   — центрове за иновации във връзка с пречистването на водите в региони, в които понастоящем липсват подходящи канализационни системи и съоръжения за пречистване и третиране, прилагане на интелигентни технологии и децентрализирани системи с акцент върху алтернативните водни източници;

   — системни подходи за избягване на загубите на вода, енергия и ресурси в промишленото производство и/или инфраструктурата за води и отпадъчни води.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

б) ***Тематични приоритети за отпадъците***: *дейности за прилагане на специфичните цели във връзка с отпадъците, предвидени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-специално:*

i) интегрирани подходи за изпълнението на плановете и програмите за управление на отпадъците;

ii) дейности за прилагането и развитието на законодателството на Съюза, свързано с отпадъците, като се обръща особено внимание на първите стъпки на йерархията на отпадъците в Съюза (предотвратяване, повторна употреба и рециклиране);

iii) дейности във връзка с ефективността на ресурсите и въздействието през целия жизнен цикъл на продуктите, моделите на потребление и дематериализацията на икономиката.

По отношение на отпадъците Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и 7-ата програма за действие за околната среда са насочени към постигането на следните общи цели до 2020 г.:

— намаляване на генерираните отпадъци;

— увеличаване до максимум на рециклирането и повторната употреба;

([1]) Например целящи намаляване на енергийното потребление за пречистването и управлението на водите и загубите на вода.

([2]) Население, живеещо в селските райони, е населението, което живее извън градските райони. Установяването на градските райони се извършва по следния метод: 1) праг за гъстота на населението (300 жители на квадратен километър) за квадранти от 1 km²; 2) праг за минимален размер (5 000 жители) за обединени квадранти над прага за гъстота на населението. За повече информация вж.: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

([3]) Например почвени добавки (P, K, N) и органични съединения.

— ограничаване на изгарянето на материали, които не подлежат на рециклиране; и

— ограничаване на депонирането на отпадъци, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване.

Поради това ще се отдава приоритет на следните теми на проекти:

Прилагане на законодателството в областта на отпадъците — приложение III, раздел A, буква б), точки i)—ii)

1. Прилагане на методи за **управление** (разделно събиране, сортиране и рециклиране) **на отпадъци** в най-отдалечените региони на ЕС ([1]) или на островите ([2]) с население под 250 000 жители ([3]).

2. Използване на **иновативни решения**, насочени към една от следните мерки:

   — разделно събиране и рециклиране на **отпадъци от електрическо и електронно оборудване** (ОЕЕО) **и/или батерии и акумулатори** или рециклиране на ОЕЕО и/или батерии и акумулатори;

   — демонтаж и рециклиране на **излезли от употреба превозни средства**;

   — **селективно демонтиране** на строежи или сгради, при което се получават рециклирани ([4]) материали или продукти с добавена стойност;

   — сортиране и рециклиране с добавена стойност на **пластмаси** ([5]);

   — разделно събиране и рециклиране на **биологични отпадъци** и/или

   — рециклиране на **композитни материали за възстановяване на основни суровини**.

   Обяснителна бележка:

   В допълнение към тези иновативни решения и към проекта по програмата LIFE в хода на проекта и след неговото приключване следва да се изпълняват и останалите относими операции по управление на отпадъците в съответствие с йерархията на отпадъците.

3. **Идентифициране** ([6]) **и разделяне на опасните вещества в отпадъците**, за да се създаде възможност за рециклиране с добавена стойност ([7]) на обработените отпадъци и за безопасно обезвреждане на опасните вещества в рамките на проекта.

Отпадъци и ресурсна ефективност — приложение III, раздел A, буква б), точка iii)

1. Прилагане на **нови стопански модели и/или модели на потребление и/или подходи за подкрепа на ресурсната ефективност** в приоритетните промишлени сектори, както се посочва в Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа ([8]) и в Плана за действие на ЕС за кръговата икономика ([9]), които поставят акцент върху трайността, повторната употреба, ремонтирането и рециклирането на продукта и върху процеси, които представляват алтернатива на продажбата на продукти. Още в хода на проекта прилагането на нови стопански модели и подходи следва

   — да доведе до намаляване на използването на ресурси (т.е. до използване на материали, енергия и/или вода в зависимост от основните ефекти) и

([1]) Гваделупа, Реюнион, Майот, Френска Гвиана и Мартиника, Сен Мартен (Франция); Мадейра, Азорските острови (Португалия); Канарските острови (Испания), вж.: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/outermost-regions/.

([2]) Островите се определят като територии с минимална площ от 1 km^2; минимално разстояние между острова и континенталната част от 1 km; местно население над 50 жители; без фиксирана връзка (мост, тунел, дига) между острова и континента. За определението вж. Регионален фокус № 01/2011, „Регионални типологии: компилация“; Регионална политика на Европейския съюз; http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf.

([3]) В съответствие с последните публично достъпни данни на съответните компетентни органи.

([4]) „Добавената стойност“ означава рециклиране за получаване на висококачествени продукти, т.е. не рециклиране за получаване на инертни материали. За значението на понятието вж.: Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 2 юли 2014 г. — „Към кръгова икономика: програма за Европа с нулеви отпадъци“, COM(2014) 398 final, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398.

([5]) В това число пластмасови опаковки.

([6]) Включително характеризиране.

([7]) „Добавената стойност“ означава рециклиране за получаване на висококачествени продукти, т.е. не рециклиране за получаване на инертни материали. За значението на понятието вж.: Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 2 юли 2014 г. – „Към кръгова икономика: програма за Европа с нулеви отпадъци“, COM(2014) 398 final, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398.

([8]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 20 септември 2011 г. — „Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа“ (COM(2011) 571 final), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN

([9]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 2 декември 2015 г. – „Затваряне на цикъла – план за действие на ЕС за кръговата икономика“ (COM(2015) 614 final), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

— да подкрепя промяната в малките и средните предприятия (МСП) ([1]) и/или

— да интегрира социалното измерение в стопанския модел.

Обяснителна бележка:

Алтернативните процеси включват, но не се ограничават до споделяне или лизинг, повторна преработка, промишлена симбиоза, оптимизиране на хранителните вериги, транспорт и мобилност, устойчиви сгради и строителство/събаряне.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

в) ***Тематични приоритети за ефективно използване на ресурсите, включително почвите и горите, и екологичната и кръговата икономика***: *дейности за прилагане на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и на 7-ата програма за действие за околната среда, които не са обхванати от други тематични приоритети, посочени в това приложение и по-конкретно:*

i) дейности за промишлена симбиоза и за трансфер на знания и разработване на нови модели за преминаване към кръгова и екологична икономика;

ii) дейности за тематичната стратегия за опазване на почвите (Съобщение на Комисията от 22 септември 2006 г. „Тематична стратегия за опазване на почвите“) със специален акцент върху намаляване и компенсиране на запечатването на почвата, както и по-добро земеползване;

iii) дейности за мониторинг на горите и информационни системи за тях, както и за предотвратяване на горските пожари.

Проектите по тематичните приоритети за ефективно използване на ресурсите, включително почвите и горите, както и за екологичната и кръговата икономика ще се съсредоточат върху прилагането на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа, плана за действие на ЕС за кръговата икономика ([2]), Тематичната стратегия за опазване на почвите ([3]) и Стратегията на ЕС за горите от 2013 г. ([4]).

По отношение на дейностите за промишлена симбиоза, трансфер на знания и преминаване към кръгова и екологична икономика следва да се обърне специално внимание на екологосъобразните дейности на предприятията с ефективно/кръгово използване на ресурсите, политиката за потребителите, новите стопански модели и моделите на потребление, както и на веригите за създаване на стойност. Досега публичната подкрепа за кръговата икономика беше насочена предимно към „рециклирането“, като проектите за повторна употреба, ремонтиране и повторна преработка не бяха застъпени в достатъчна степен ([5]). Ако бъде изградена по протежение на веригите (местните вериги) за създаване на стойност, кръговата икономика има голям потенциал за създаване на положително социално въздействие, например по отношение на интегрирането на лица в неравностойно положение на пазара на труда и осветляването на дейности в сивата икономика. Призовава се в проектите, които са насочени към кръговата икономика, тези аспекти да бъдат разгледани наред с прякото им измеримо въздействие върху околната среда. Тези вериги за създаване на стойност ще бъдат насочени към приоритетните сектори и по този начин ще насърчат изпълнението на предстоящата „Стратегия за пластмасите в кръговата икономика“ ([6]).

Що се отнася до опазването на почвите, трябва да се подобри управлението на почвите, и по-специално да се ограничи и смекчи тяхното запечатване. Събраните по проекта данни за почвите следва да бъдат предоставени на съответните регионални, национални и/или европейски бази данни.

От проектите, насочени към горите, се очаква да допринесат за мониторинга на горите чрез предоставяне на евентуално генерираните от тях относими данни на настоящите или бъдещите европейски информационни системи за горите. От една страна, съществува потребност от разходоефективни природосъобразни или подобни алтернативни подходи в лесовъдството спрямо насаждения на една възраст и от един и същи вид с цел допълнително насърчаване на биологичното разнообразие и устойчивостта. Трябва да се положат специални усилия, за да се предотврати възникването на горски пожари, да се сведат до минимум условията за тяхното разрастване и да се засили цялостната устойчивост на горите, по-специално в защитени територии, като зоните по „Натура 2000“, които обхващат голяма част от горите и представляват гръбнакът на действията на ЕС за опазване на природата.

([1]) За определение на МСП вж.: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM:n26026.

([2]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 2 декември 2015 г. – „Затваряне на цикъла – план за действие на ЕС за кръговата икономика“ (COM(2015) 614 final), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

([3]) Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – „Тематична стратегия за опазване на почвите“, (COM(2006) 231 окончателен), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52006DC0231

([4]) https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_bg.

([5]) Вж. доклад № 6/2017 на ЕАОС. „Продуктите в кръговата икономика – кръгови още при проектирането“, стр. 23: 5 % от всички научноизследователски и развойни проекти на ЕС в областта на продуктовото проектиране разглеждат въпроси, свързани с екопроектирането; 1 % с повторната преработка, 2 % с ремонтирането, докато 8 % от тях поставят акцента върху рециклирането.

([6]) http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy.

Поради това ще се отдава приоритет на следните теми на проекти:

Ресурсна ефективност, екологична и кръгова икономика — приложение III, раздел A, буква в), точка i)

Прилагане на концепцията за кръговата икономика, насочено към поне един от приоритетните сектори на плана за действие на ЕС за кръговата икономика ([1]) и гарантиращо използването на висококачествени вторични ресурси, скрап и/или отпадъци в дадена верига за създаване на стойност или в различни вериги за създаване на стойност. Още в хода на проекта прилагането на кръговата икономика следва:

— да подкрепя промяната в малките и средните предприятия (МСП) и/или

— да интегрира социалното измерение във веригите за създаване на стойност.

Почви — приложение III, раздел A, буква в), точка ii)

1. Изпълнение на действия в съответствие с Насоките за запечатването на почвата ([2])с подобрена ефективност в сравнение с пазарните решения, насочени към постигане на **териториално устройство на регионално или национално равнище без по-нататъшно завземане на земя или запечатване на почвата**. Тези действия включват поне една от следните мерки:

   — ограничаване и/или други дейности по саниране, насочени към замърсени терени;

   — смекчаване на запечатването на почвата и/или

   — компенсиране на запечатването на почвата.

2. Прилагане на **практики за интегрирано устойчиво управление на почвите** в съответствие с Доброволните насоки за устойчиво управление на почвите ([3]) чрез регионални, национални или транснационални мрежи или организации.

Гори — приложение III, раздел A, буква в), точка iii)

Освен данни за показателя, свързан с горските местообитания и екосистеми и техните услуги, проектите по програмата LIFE в областта на горите следва също така да предоставят данни за съответните показатели по критерии 1, 2, 4 и 5 на актуализираните паневропейски показатели за устойчиво стопанисване на горите ([4]).

1. Ефективно и ефикасно прилагане на инструменти, методики, техники, технологии и оборудване за осъществяването на **природосъобразни подходи за стопанисване на горите и на подобни алтернативни подходи в лесовъдството** ([5])**, насочени към по-интензивно** ([6]) **стопанисване на горите,** и/или на управленски подходи, основани на **насаждения на една възраст и от един и същи вид**, чиято **разходна ефективност** е сравнима с тази на средно- или широкомащабни операции, прилагани в еквивалентен по-интензивен контекст и/или в контекст на стопанисване на горите, основаващ се на насаждения на една възраст и от един и същи вид ([7]).

([1]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 2 декември 2015 г. – „Затваряне на цикъла – план за действие на ЕС за кръговата икономика“(COM(2015) 614 final), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614. Приоритетните сектори са: пластмаси, основни суровини, хранителни отпадъци, биомаса и продукти на биологична основа, отпадъци от строителство и събаряне.

([2]) Работен документ на службите на Комисията от 12 април 2012 г. – „Насоки за най-добри практики за ограничаване, смекчаване или компенсиране на запечатването на почвата“ (SWD(2012) 101 final), http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf.

([3]) Приети от Съвета на ФАО на 5 декември 2016 г. и одобрени от ЕС и държавите членки, http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf.

([4]) Министерска декларация от Мадрид от 22 октомври 2015 г., приета на срещата на експертите в сферата на горите, която се проведе в Мадрид, Испания от 30 юни до 2 юли 2015 г., http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

([5]) Напр. дребномащабни лесовъдни операции.

([6]) Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy and Heinrich Spiecker, Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry, Ecology and Society [„Класификация на подходите за стопанисване на горите: нова концептуална рамка и нейната приложимост към европейското горско стопанство“] 17(4): 51. http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451, стр. 50: „Различните подходи за управление на горите или лесовъдните системи могат да бъдат подредени според градиент на интензивността на управлението, в зависимост от използваните специфични методи и практики в областта на лесовъдството (подбор на видове, подготовка на място, засаждане, озеленяване, отгледна сеч, окончателен дърводобив, използване на химични вещества и т.н.). Изборът на тези методи и практики ще има последващо въздействие върху структурите и функциите на горските екосистеми, включително тяхното биологично разнообразие и други критерии за устойчивост. „Интензивното“ управление на горите обикновено дава приоритет на икономическите съображения, и по-специално на целите за производство на биомаса, докато екологичните опасения и другите екосистемни функции и услуги играят сравнително малка роля. Типичните методи и операции съгласно този подход включват кратки периоди на ротация, насаждения на една възраст, възможността за използване на неавтохтонни дървесни видове, прилагането на химични агенти, гола сеч като режим на окончателен дърводобив, интензивно използване на машинни и култивиране на почвата или наторяване и варосване“.

([7]) Напр. нови машини, подходящи за частично отстраняване на дървета за справяне с дребни по мащаб изменения в структурата на насажденията; предотвратяване на увреждането на почвите; нови модели за описи и нови ИТ системи за планиране и управление на насажденията; технологии за дистанционно наблюдение с цел предотвратяване на незаконна сеч; специализирана технология за рязане и др.

Обяснителна бележка:

Природосъобразното стопанисване на горите (наричано понякога „екологосъобразно горско стопанство“ или „постоянно обновяване на горските масиви“) се характеризира с практики, които се опитват да възпроизвеждат естествените процеси и чиято цел е използването на горите за стопански цели да се съчетае с опазването на природата. В резултат на това се получават активно стопанисвани, но многопластови и богати смесени гори, които са относително близки до естествените гори. Концепцията включва активно стопанисване на горите, съчетано с дърводобив, и затова не следва да се бърка с подходи, които са изрично насочени към опазване на естествените процеси, например в дивата природа. Обичайните практики, които се използват в различните държави, може леко да се различават, но се очаква да включват следните елементи: използване на местни или адаптирани към местността дървесни видове, естествено възобновяване, ограничено използване на машини, включване на мерки за опазване на природата, изключване на използването на торове или пестициди, дълъг период на ротация и единичен или групов дърводобив ([1]).

2. Методи за изпитване и изпълнение ([2]), насочени към **превръщане на съществуващите застрашени от пожари гори** в по-устойчиви насаждения с по-нисък риск от възпламеняване и разпространение на огъня и основани на практики за управление на горите и земята, които благоприятстват полуестествените смесени или широколистни гори, изключват свръхексплоатацията на свързаните водни обекти и/или гарантират устойчиво земеползване, при което се намаляват рискът от пожар и/или интензивността на пожарите.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

г) ***Тематични приоритети в областта на околната среда и здравето, включително химикалите и шума:*** *дейности за подпомагане на изпълнението на специфичните цели в областта на околната среда и здравето в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-специално:*

i) дейности за подпомагане на прилагането на Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета ([3]) (REACH) и на Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета ([4]) (Регламента за биоцидите) за осигуряване на по-безопасно, по-устойчиво или икономично използване на химикалите (включително наноматериали);

ii) помощни дейности за улесняване на прилагането на Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([5]) (Директивата за шума), за да се постигнат нива на шума, които не пораждат значително отрицателно въздействие и опасност за човешкото здраве;

iii) помощни дейности за избягване на големи аварии, по-специално за улесняване прилагането на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([6]) (директивата „Севезо III“).

По отношение на околната среда и здравето следва да бъдат проучени нови методи за намаляване на въздействието на химикалите, шума и промишлените аварии върху околната среда и здравето на човека.

Поради това ще се отдава приоритет на следните теми на проекти:

Химикали — приложение III, раздел А, буква г), точка i)

Намаляване на въздействието върху околната среда или здравето на човека на поне едно от следните:

— **веществата, идентифицирани като опасни за здравето на човека или за околната среда в съответствие с Регламента относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси** ([7]);

([1]) От Duncker, P. S., S. M. Barreiro, G. M. Hengeveld, T. Lind, W. L. Mason, S. Ambrozy и H. Spiecker. 2012. Classification of forest management approaches: a new conceptual framework and its applicability to European forestry [*„Класификация на подходите за стопанисване на горите: нова концептуална рамка и нейната приложимост към европейското горско стопанство“*] Ecology and Society, 17(4): 51.

([2]) Методите и подходите варират например в зависимост от размера на горското стопанство, типа собственост, вид на гората и биогеографския район и др.

([3]) Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1).

([4]) Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди (ОВ L 167, 27.6.2012 г., стр. 1).

([5]) Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2002 г. относно оценката и управлението на шума в околната среда (ОВ L 189, 18.7.2002 г., стр. 12).

([6]) Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 1).

([7]) Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1), последно изменен с цел отразяване на постигнатия технически и научен напредък: https://echa.europa.eu/bg/regulations/clp/legislation.

— **комбинирания ефект на химикалите**, включително **веществата, нарушаващи функциите на ендокринната система**;

— **наноматериалите**;

— **биоцидите и/или пестицидите**.

Това се постига чрез една или повече от следните мерки:

— по-безопасна или по-устойчива употреба,

— свеждане до минимум на експозицията на токсични химикали в продукти или в околната среда и/или

— заместване с по-безопасни вещества или с нехимични разтвори.

Шум — приложение III, раздел A, буква г), точка ii)

По тази глава ще се отдава приоритет на проекти в градски райони, целящи подобряване на положението за максимален брой хора.

Намаляване на **шума от движението по пътищата в гъсто населените градски райони** чрез използване на пътни настилки с ниски нива на излъчвания шум и/или с разходи за целия жизнен цикъл, съпоставими с тези за стандартните настилки и/или гуми, като същевременно се постига значително намаляване на шумовото замърсяване.

Промишлени аварии — приложение III, раздел A, буква д), точка iii)

Улесняване на прилагането на **Директивата „Севезо III“** (Директива 2012/18/ЕС) относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, чрез внедряването на особено разходоефективни методически инструменти за **картографиране на рисковете за човешкото здраве и околната среда** и за справяне с т. нар. „**ефект на доминото**“. Проектите предвиждат прилагане на тези инструменти с демонстрационна цел от различни задължени субекти и изпълнение на основавани на тези инструменти мерки за предотвратяване или намаляване на риска.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

д) ***Тематични приоритети за качество на въздуха и на емисиите, включително в градска среда***: *помощни дейности за прилагане на специфичните цели във връзка с въздуха и емисиите в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-конкретно:*

i) интегрирани подходи към изпълнението на законодателството за качеството на въздуха;

ii) помощни дейности, за да се улесни спазването на качеството на въздуха в Съюза и свързаните с това стандарти за емисии във въздуха, включително на Директива 2001/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([1]) (Директивата за националните тавани за емисии);

iii) помощни дейности за засиленото прилагане на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([2]) (Директивата относно промишлените емисии) със специален акцент върху подобряването на процеса на определянето и прилагането на най-добрите налични технически похвати, като се гарантира лесен публичен достъп до информация и засилване на приноса на Директивата за националните тавани за емисии за иновациите.

Тематичният приоритет „Качество на въздуха и емисии, включително в градска среда“ е насочен към прилагането на законодателството в областта на качеството на въздуха и на всеобхватен подход към екологичните проблеми в градовете. Замърсяването на въздуха продължава да бъде най-сериозният здравен проблем в Европа във връзка с околната среда, като смъртността вследствие на замърсеността на въздуха е над десет пъти по-висока от смъртността от пътнотранспортни произшествия, а в допълнение към това замърсяването на въздуха оказва значително въздействие и върху екосистемите (например 70 % от зоните по „Натура 2000“ на ЕС са засегнати от еутрофикация в резултат на замърсяването на въздуха). Този проблем следва да бъде разгледан в съответствие с предстоящата стратегия на ЕС за качеството на въздуха за периода до 2030 г. Проектите следва да се занимават с ПЧ и/или NO_2, а не с CO_2. Ако намаляването на емисиите на CO_2 е основната цел, проектът следва да бъде подаден по подпрограмата за действия по климата.

Директивата относно емисиите от промишлеността (IED) представлява ключов инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването от големи точкови източници. Опитът във връзка с прилагането на IED (и нейния предшественик – Директивата относно комплексното предотвратяване и контрола на замърсяването) позволи да бъдат установени допълнителни нужди от гледна точка на предоставянето на публична информация и въвеждането на нововъзникващи техники.

([1]) Директива 2001/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2001 г. относно националните тавани за емисии на някои атмосферни замърсители (ОВ L 309, 27.11.2001 г., стр. 22).

([2]) Директива 2010/75//ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

Поради това ще се отдава приоритет на следните теми на проекти:

Законодателство в областта на качеството на въздуха и Директивата относно националните тавани за емисии (НТЕ) — приложение III, раздел А, буква д), точки i)—ii)

Ако изрично не е посочено друго, проектите в областта на качеството на въздуха следва като цяло да бъдат насочени към градските райони, за да се обхванат колкото се може повече хора.

1. **Подобряване на качеството на въздуха и намаляване на емисиите на прахови частици** (ПЧ) в райони с интензивно използване на твърдо гориво като биомаса, въглища и торф за битово отопление. Тези проекти прилагат една или повече от следните мерки:

   — технически ([1]),

   — управленски,

   — регулаторни решения и/или

   — решения, основани на стимули ([2]).

2. **Устойчива мобилност, използваща автомобилен транспорт** и насочена към емисиите на замърсители на въздуха, чието намаляване е от съществено значение и ще допринесе за изпълнението на стандартите за качество на въздуха, с акцент върху една или повече от следните мерки:

   — по-екологосъобразно управление на превозни средства;

   — по-екологосъобразни или електрически дву- или триколесни моторни превозни средства и/или анализ и изпълнение на експериментално равнище на свързани инфраструктурни потребности;

   — използване на електрически автомобили или превозни средства с много ниски емисии ([3]);

   — използването на алтернативни горива;

   — иновативни програми за преоборудване на превозни средства ([4]);

   — алтернативна технология за тяговата система ([5]);

   — системи за достъп до движението (като например зони с ниски емисии, и схеми за събиране на пътна такса) с висока степен на въздействие чрез усъвършенствани критерии за достъп и/или етикети за потребителски продукти; и/или

   — използването на иновативни логистични платформи ([6]).

3. **Устойчива мобилност, използваща въздухоплавателни и нешосейни превозни съоръжения** и насочена към намаляване на емисиите, по-специално от съществуващите нешосейни превозни съоръжения, които все още не са обхванати от Регламент (ЕС) 2016/1628 на Европейския парламент и на Съвета ([7]).

4. **Намаляване на емисиите на амоняк, метан и ПЧ от селското стопанство** за подпомагане на прилагането на усъвършенствания кодекс за добри практики на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации (ИКЕ на ООН) за намаляване на емисиите от селското стопанство ([8]).

([1]) Напр. предварителна обработка на горивото, технологии за свръхниски нива на прах, високоефективни и екологосъобразни технологии за изгаряне и контрол, съчетания с енергия от възобновяеми източници без емисии, съхранение на топлинна енергия.

([2]) Моля, имайте предвид, че директните плащания за стимулиране на трети държави не са допустими по програмата LIFE в съответствие с член II, параграф 11 от Типовото споразумение за отпускане на безвъзмездни средства по програмата LIFE.

([3]) Превозни средства с много ниски емисии по смисъла на работната програма на „Хоризонт 2020“, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Това може да включва превозни средства за предоставяне на публични услуги.

([4]) Предвидените продукти биха могли да бъдат автомобили, както и двуколесни и триколесни моторни превозни средства.

([5]) Като например електрическа мобилност или основана на водород мобилност.

([6]) Например за доставка на стоки в крайната отсечка.

([7]) Регламент (ЕС) 2016/1628 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2016 г. относно изискванията за граничните стойности на емисиите на газообразни и прахови замърсители и за одобряването на типа на двигателите с вътрешно горене за извънпътна подвижна техника, за изменение на регламенти (ЕС) № 1024/2012 и (ЕС) № 167/2013 и за изменение и отмяна на Директива 97/68/ЕО (ОВ L 252, 16.9.2016 г., стр. 53) напр. воден транспорт, пристанищна инфраструктура и строителни обекти. Това може да включва преминаване към друго гориво (включително електричество), горива с ниски емисии (например авиационно гориво, което води до ниски емисии на прахови частици) и преоборудване с технологии за намаляване на емисиите. Действията могат да бъдат допълвани чрез прилагане на свързани с градовете политики, регулаторни подходи и планиране. Те трябва да доведат до измеримо намаляване на емисиите на замърсители на въздуха, като ПЧ и NO_2.

([8]) http://www.unece.org/index.php?id=41358

Директива относно емисиите от промишлеността — приложение III, раздел A, буква д), точка iii)

Прилагане на **техниките за предотвратяване и намаляване на замърсяването**, посочени в Директива относно емисиите от промишлеността, като нововъзникващи техники.

Градска среда — приложение III, раздел A, буква д)

Изпълнение на **интегрирани градски политики и регулаторни подходи за устойчиво планиране и проектиране и/или за подкрепа на иновативни технически решения** за подобряване на поне един от следните аспекти:

— градски обществен транспорт и градска мобилност,

— енергийна или ресурсна ефективност или енергия от възобновяеми източници или материали ([1]) с нулеви или ниски емисии ([2]),

— местно производство на храни и/или

— условията на градските екосистеми и свързаните с тях услуги ([3]).

3.2. **Приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“**

Съгласно член 11, буква а) от Регламента за програмата LIFE специфичната цел на темите на проекти, съответстващи на тази приоритетна област, и свързаните тематични приоритети, изброени в приложение III към Регламента за програмата LIFE, е „да допринася за разработването и изпълнението на политика и законодателство на Съюза в областта на природата и биологичното разнообразие, включително на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г., и Директива 92/43/ЕИО на Съвета ([4]) и Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([5]), по-специално чрез прилагане, разработване, изпитване и демонстрирането на подходи, най-добри практики и решения“.

Програмата LIFE е ключов инструмент за подпомагане на изпълнението на директивите за птиците и местообитанията през последните 25 години и е от съществено, а в някои случаи дори от решаващо значение за гарантирането на изграждането на мрежата „Натура 2000“. В Проверката за пригодност на директивите в областта на опазването на дивата природа ([6]) и в Плана за действие за природата, хората и икономиката ([7]) се подчертава необходимостта от увеличаване на финансирането за тази приоритетна област, което е взето предвид в Делегирания регламент за изменение на член 9, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE. Приоритетната област „Природа и биологично разнообразие“ на програмата LIFE ще продължи да насочва финансовите си ресурси към „Натура 2000“ с цел да се гарантира цялостното изпълнение на ангажиментите по цел 1 от Стратегията за биологичното разнообразие и в същото време ще популяризира проекти, насочени към цели 2, 3, 4 и 5 от Стратегия за биологичното разнообразие до 2020 г.

Намерението е проектите по приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“ на програмата LIFE да се допълват взаимно и когато е целесъобразно, да допълват други тематични приоритети, свързани с природата и биологичното разнообразието, например когато даден проект е насочен към „Натура 2000“, той следва, когато е приложимо, да обхваща и инвазивните чужди видове. Така, за да се избегнат несъответствията, принципите, приложими към един от тематичните приоритети, се прилагат и към допълващия тематичен приоритет. Ако проекти, изпълняващи цели 2, 3, 4 и/или 5 от Стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г., се осъществяват (макар и частично) в зони по „Натура 2000“, предложените мерки трябва да съответстват на целите за опазване на зоната, плана за нейното управление или еквивалентни инструменти и/или на Закона за определяне на специалните консервационни зони (СКЗ). Освен това проектите по програмата LIFE в областта на горите също следва да предоставят данни за съответните показатели по критерии 1, 2, 4 и 5 на актуализираните паневропейски показатели за устойчиво стопанисване на горите ([8]).

([1]) Включително решения, допълващи действията, предвидени в Конвента на кметовете.

([2]) Енергия от възобновяеми източници с нулеви или ниски емисии. Проектите следва да се занимават с ПЧ и/или NO_2, а не с CO_2. Ако намаляването на емисиите на CO_2 е основната цел, проектът следва да бъде подаден по подпрограмата за действия по климата.

([3]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf

([4]) Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7).

([5]) Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 26.1.2010 г., стр. 7)

([6]) Работен документ на службите на Комисията от 16 декември 2016 г. (SWD(2016) 472 final) — „Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на опазването на дивата природа (Директива за птиците и Директива за местообитанията): Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна“ (наричан по-нататък „Проверка за пригодност на Директивата за птиците и Директивата за местообитанията“).

([7]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 27 април 2017 г. (COM(2017) 198 final) — „План за действие за природата, хората и икономиката“.

([8]) Министерска декларация от Мадрид от 22 октомври 2015 г., приета на срещата на експертите в сферата на горите, която се проведе в Мадрид, Испания от 30 юни до 2 юли 2015 г., http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

а) ***Тематични приоритети за природата***: *дейности за прилагането на директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО, по-специално:*

i) дейности за подобряване на природозащитния статус на местообитанията и видовете, включително морските местообитания и видове, както и видовете птици, представляващи интерес за Съюза;

ii) дейности в подкрепа на биогеографски семинари по мрежата „Натура 2000“;

iii) интегрирани подходи за изпълнението на приоритетните рамки за действие.

Ще се отдава приоритет на следните теми на проекти, които допринасят за постигането на цел 1 от Стратегията за биологично разнообразие до 2020 г. с оглед пълното прилагане на директивите за птиците и местообитанията:

1. Подобряване на природозащитния статус на видовете местообитания или на животинските видове, представляващи интерес за Общността ([1]) съгласно директивите на ЕС за птиците и местообитанията, в **зони по „Натура 2000“, предложени или определени за тези видове местообитания или животински видове** ([2]).

2. Проекти, които имат за цел подобряване на природозащитния статус на видовете местообитания, представляващи интерес за Общността, при условие че тяхното **състояние не е „благоприятно/сигурно и не се влошава“** или **„неизвестно“** съгласно най-скорошните общи оценки, представени от държавите членки на съответното географско равнище в съответствие с член 17 от Директивата за местообитанията, или най-скорошните оценки в съответствие с член 12 от Директивата за птиците и оценките по отношение на птиците на равнище ЕС.

3. Прилагане на **морския компонент** на директивите за птиците и местообитанията и свързаните разпоредби по качествен дескриптор 1 от Рамковата директива за морска стратегия, когато такива проекти са насочени към едно или повече от следните действия:

— попълване и финализиране на националните описи за създаване на мрежата от зони по „Натура 2000“ в морето;

— възстановяване и управление на морски зони по „Натура 2000“, включително изготвяне и прилагане на планове за управление на зоните;

— действия за справяне с конфликти, свързани с видове, местообитания или зони, конфликти между дейности по опазване на морето и дейности на рибари или други „ползватели на морето“, както и действия, които съчетават мерки по опазване с устойчиво използване на зони по „Натура 2000“; и/или

— демонстрационни или иновативни подходи за оценка или мониторинг на въздействието на човешките дейности върху важни морски местообитания и видове и тяхното използване като инструмент, с който да се насочват конкретни мерки по опазване.

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

б) ***Тематични приоритети за биологичното разнообразие***: *дейности за прилагане на стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г., по-специално:*

i) дейности, които имат за цел да допринесат за постигането на цел 2;

ii) дейности, които имат за цел да допринесат за постигането на цели 3, 4 и 5.

Следните теми на проекти са насочени към постигането на цели 2, 3, 4 и 5 от Стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г., дотолкова доколкото те целят основно изпълнение на общите или специфичните цели по членове 3 и 11 от Регламента за програмата LIFE и следователно могат да бъдат финансирани по програмата LIFE.

([1]) Терминът „интерес за Общността“, използван в настоящия контекст, следва да се тълкува като „интерес за Съюза“.

([2]) Инструментите за изпълнение на тези теми на проекти са съответната Рамка за приоритетни действия, както и плановете за действие за местообитанията и/или видовете.

Ще се отдава приоритет на посочените по-долу теми на проекти:

1. Разработване и внедряване на **планове за екологосъобразна инфраструктура** ([1]) и действия за **подобряване на състоянието на екосистемите и предоставяните от тях услуги** ([2]) и/или на **свързаността** между зоните по „Натура 2000“ и/или други защитени територии.

   Разработване и прилагане на **свързани с екологосъобразната инфраструктура методи и/или техники с възможност за широко възпроизвеждане**, които ефективно смекчават отрицателното въздействие на **енергийната или транспортната инфраструктура** върху биологичното разнообразие чрез подобряване на свързаността. Тези техники и/или методи следва да бъдат **по-рентабилни от други решения с еквивалентно качество**, които вече се предлагат на пазара, и когато е целесъобразно, да водят до безплатни общи решения или до разработване на технически стандарти.

2. Разработване и прилагане на инструменти, насочени към **интегриране на биологичното разнообразие във финансови и стопански решения**, така че чрез осъществяването в хода на проекта опазване и възстановяване на биологичното разнообразие да се гарантира **липса на нетна загуба на биологично разнообразие и/или подобряване на доходите за предоставянето на екосистемни услуги** ([3]).

3. Акцент върху **застрашени видове или местообитания, които не са включени в приложенията към Директивата за местообитанията**, но са със статут на **„застрашени“ или с по-нисък статут** в европейските червени списъци на видовете ([4]) или местообитанията ([5]), или в Червения списък на Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN) за онези видове, които не са обхванати от европейските червени списъци ([6]).

4. Справяне с **инвазивните чужди видове** ([7]) чрез изпитване и изпълнение на следните три стъпки в подходящ пространствен мащаб в рамките на цялостна рамка:

   — предотвратяване на въвеждането на инвазивни чужди видове, по-специално чрез предприемане на приоритетни мерки във връзка с моделите за тяхното въвеждане;

   — създаване на система за ранно откриване и бързо ликвидиране; и

   — унищожаване, контролиране или ограничаване на разпространението на установени инвазивни чужди видове.

   Проектите следва да бъдат създадени с цел подобряване на съществуващите – или въвеждане на нови – технически, административни и/или правни рамки на съответното равнище, и по-специално във връзка, но не само с видовете, включени в списъка на инвазивните чужди видове, които засягат Съюза, съгласно член 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета ([8]).

   Обяснителна бележка: Ако дадена стъпка вече е разгледана отделно от проекта или ако тя не може да бъде разгледана в контекста на проекта, действията по проекта трябва поне да са ясно разположени в по-широка рамка, свързваща всичките три стъпки.

3.3. **Приоритетна област „Управление и информация, свързани с околната среда“**

Съгласно член 12, буква а) от Регламента за програмата LIFE специфичната цел на темите на проекти, съответстващи на тази приоритетна област, и свързаните тематични приоритети, изброени в приложение III към Регламента за програмата LIFE, е „да насърчава повишаването на осведомеността по въпросите на околната среда, включително изграждането на обществена подкрепа и подкрепа от страна на заинтересованите страни за процеса на формиране на политиката на Съюза в областта на околната среда, както и да насърчава познанията за устойчиво развитие и новите модели за устойчиво потребление“.

([1]) Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) представлява стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги. Тя включва зелени зони (или сини, ако става въпрос за водни екосистеми) и други физически елементи в сухоземни (включително крайбрежни) и морски райони. На сушата ЕИ се среща както в селски, така и в градски райони. Вж. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249.

([2]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

([3]) Вж. например платформата „Предприятия и биологично разнообразие“ http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm.

([4]) http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm.

([5]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm.

([6]) http://www.iucnredlist.org/.

([7]) Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове (ОВ L 317, 4.11.2014 г., стр. 35) и във връзка с цел 5 от Стратегията за биологичното разнообразие или с оглед на приноса за постигането на равнището на опазване, определено в дескриптор 2 — Чужди видове — приложение I, точка 2 към Директива 2008/56/ЕО.

([8]) Този списък се актуализира редовно, например Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1141 на Комисията от 13 юли 2016 г. за приемане на списък на инвазивните чужди видове, които засягат Съюза, в съответствие с Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 189, 14.7.2016 г., стр. 4).

Приложение III към Регламента за програмата LIFE

Приоритетна област „Управление и информация, свързани с околната среда“:

а) информационни, комуникационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, в съответствие с приоритетите на 7-ата програма за действие за околната среда;

б) дейности в подкрепа на ефективни процедури за контрол, както и мерки за насърчаване на спазването на изискванията по отношение на законодателството на Съюза в областта на околната среда, и в подкрепа на информационни системи и информационни инструменти за прилагането на законодателството на Съюза в областта на околната среда.

Информационни, комуникационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността — приложение III, раздел B, буква а)

Географският обхват на информационните и комуникационните кампании и кампаниите за повишаване на осведомеността ще бъде отчетен при оценката на европейската добавена стойност на предложените проекти.

Повишаване на осведомеността по въпросите на околната среда, политиките, инструментите и/или законодателството на ЕС в областта на околната среда сред съответните целеви аудитории, насочено към промяна на техните възприятия и насърчаване на приемането на екологосъобразно поведение и практики и/или на пряк ангажимент от страна на гражданите. Кандидатите трябва да представят съществени доказателства, че промяната в равнищата на осведоменост ([1]) в областта или областите, за които се отнася проектът, е решаващ фактор за правилното прилагане и/или за бъдещото развитие на инструментите и/или законодателството на ЕС в областта на околната среда. Действията за повишаване на осведомеността следва да имат възможно най-широк обхват, който съответства на конкретния разглеждан проблем ([2]). Проблемите, свързани с околната среда, разглежданите политики, инструменти и/или законодателство на ЕС в областта на околната среда следва да бъдат пряко свързани с една или повече от темите, изброени под следните три приоритета ([3]):

Екологосъобразен растеж:

— устойчиво потребление с акцент върху предотвратяването на отпадъци, и по-специално пластмасови отпадъци, хранителни отпадъци и отпадъци в морските води;

— преход към кръгова икономика, и по-специално прилагане на устойчиви стопански модели, устойчиво производство, устойчиви продукти и услуги ([4]);

Осъществяване на връзка с гражданите:

— „Натура 2000“ и ползите от прилагането на европейското законодателство в областта на околната среда в съответствие с Плана за действие за природата, хората и икономиката ([5]);

— инвазивни чужди видове;

— безопасно третиране с химикали;

— ползи за природата, включително екологосъобразна инфраструктура и свързани екосистемни услуги;

Практическа реализация:

— качество на въздуха в градските райони и неговото въздействие върху здравето; и/или

— ползи от прилагането на законодателството в областта на водите.

([1]) Равнището на осведоменост се определя като дела от целевата аудитория, който е запознат с идеята/понятието/продукта/концепцията/екологичното предизвикателство и т.н., които са предмет на предложената дейност в рамките на проекта по програмата LIFE. Вж. също така разграничението, направено в рамките на ключовите проектни показатели на програмата LIFE (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf=) между „достигане“ (което се определя като успешно предоставяне на специфична за проекта информация на целевата аудитория (широката общественост или групи заинтересовани страни), представена от отделните си членове. Заключението, че лицата са били достигнати, може да се извлече от определени модели на поведение) и „повишаване на осведомеността“ (което се определя като успешно повишаване на разбирането и познаването на разглежданата област на проекта сред целевата аудитория (широката общественост или заинтересовани групи), представена от отделните си членове) като основа за промяна в поведението.

([2]) Следователно по принцип тези предложения следва да бъдат насочени изцяло към дадена държава членка, няколко държави членки или целия ЕС, цял пазарен сектор, основна метрополна област, целия диапазон на даден вид, биогеографски регион или всички региони, които са изправени пред подобен проблем.

([3]) Взето от Стратегическия план на ГД „Околна среда“ за периода 2016—2020 г. https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_en

([4]) Включително устойчиви сгради.

([5]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 27 април 2017 г. (COM(2017) 198 final) — „План за действие за природата, хората и икономиката“, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm,

Дейности в подкрепа на ефективни процедури за контрол, както и мерки за насърчаване на спазването на изискванията — приложение III, раздел B, буква б)

Информационни системи, качество на подходите на равнище публична администрация и на доброволните подходи

1. **Подобряване на информационните системи за околната среда**, които се управляват от публичните органи и се използват **за електронно събиране, обработване, съхранение и споделяне на информация за околната среда**, чрез разработване и предоставяне на нови или чрез подобряване на съществуващите системи, когато има такива. Проектите следва да подобряват изпълнението на политиката на ЕС в областта на околната среда и да са в съответствие със задълженията за докладване на ЕС

   Обяснителна бележка:

   Подобренията могат да бъдат под формата на намаляване на административната тежест, подобряване на обмена на информация в рамките на органите и между тях, подобряване на крайното използване на информацията за околната среда, включително докладването, както и по-добри услуги за крайните ползватели, включително обществеността.

   Що се отнася до данните от мониторинга на въздействието на химикалите, проектите следва да подобряват наличието и достъпността на данните от мониторинга на въздействието на химикалите за целите на регулаторните процеси, като използват информационната платформа за мониторинг на въздействието на химикалите (IPCHEM) за свързване и съгласуване на тези данни с данните за здравето на хората и околната среда.

2. **Подобряване на капацитета и качеството на публичната администрация във връзка с плановете, програмите, анализите, прегледите и оценките и/или разрешенията, дерогациите и други решения за конкретни действия**, когато е приложимо също и в партньорство с частни субекти, с цел намаляване на административната тежест, като в същото време се оптимизират постигнатите резултати в областта на околната среда и се интегрира опазването на природата, когато това е целесъобразно.

   Действията следва да бъдат насочени към една или повече от следните възможности:

   Планове, програми, анализи, прегледи и оценки

   — **Планове за качество на въздуха** ([1]);

   — **Национални програми за контрол на замърсяването на въздуха** ([2]);

   — **Планове за управление на речните басейни** ([3]) и свързаните с тях програми за мерки, анализи и прегледи;

   — **Планове за морското пространство** и свързаните с тях програми за мерки, както и морски стратегии, насочени към осигуряване на полезни взаимодействия с плановете за „Натура 2000“ и плановете за управление на речните басейни;

   — **Планове за управление на риска от наводнения** ([4]);

   — **Планове за действие за нитратите** ([5]);

   — **Планове за управление на отпадъците** ([6]);

   — **Планове за управление по „Натура 2000“** ([7]);

   — **Планове за управление на горите в съответствие с Регламента за развитие на селските райони,** насочени към обезпечаване на по-голямо биологично разнообразие в горите;

([1]) Например както е предвидено в Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1).
([2]) Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1).
([3]) Директива 2000/60/ЕО, вж. членове 5, 11 и 13.
([4]) Директива 2007/60/ЕО.
([5]) Директива 91/676/ЕИО.
([6]) Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).
([7]) Директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО.

— **Планове за земеползване и други планове, изискващи стратегическа екологична оценка** ([1]), с оглед на подобряването на отчитането на особеностите на екосистемите ([2]) и техните услуги ([3]);

— **Оценки на екосистемните услуги и свързаните дейности** ([4]); и/или

Решения, свързани с:

— **емисиите от промишлеността**;

— **управлението на отпадъците**;

— **замърсяването на водите и водочерпенето** ([5]);

— **опазването на природата** ([6]).

Обяснителна бележка:

Подобряването на капацитета и качеството на публичната администрация, насочени към плановете, програмите или други мерки, може да е свързано с една или няколко от следните дейности: ангажиране и подкрепа на заинтересованите страни; допитвания до обществеността; оптимизиране на съдържанието на документи; мониторинг на изпълнението и съответствието с избраната мярка; споделяне на най-добри практики; използване на ефективни методи за подготовката, прегледа и оценката на въздействието върху околната среда по отношение на избраните мерки. Засилването на капацитета за мониторинг, например посредством техники за мониторинг при висока степен на разпръснатост и техники за мониторинг в реално време, създадени съгласувано на множество места, разширява възможностите и информационната основа не само във връзка с оценката на плановете, но и във връзка със създаването на нови, динамични планове.

По отношение на плановете за управление по „Натура 2000“ и на решенията, свързани с опазването на природата, следва да се вземат предвид препоръките от биогеографските семинари по „Натура 2000“. Що се отнася до решенията, свързани с опазването на природата, това засяга изискванията за разрешения в съответствие с член 6, параграфи 3 и 4 от Директивата за местообитанията и правилата за опазване на видовете в съответствие с членове 12 и 16 от Директивата за местообитанията и членове 5 и 9 от Директивата за птиците.

Оценката включва измерване и моделиране, както и създаването и/или подобряването на описи на емисиите.

Решенията са решения на компетентните органи за целите на спазването на съответното законодателство на ЕС в областта на околната среда.

3. **Разработване, популяризиране, изпълнение и/или хармонизиране** на един или повече от следните **доброволни подходи и тяхното използване** от субектите с цел намаляване на въздействието върху околната среда на техните дейности, продукти и услуги:

— **проверка от трета страна** на показателите за екологосъобразността на иновативни технологии, когато те са готови да бъдат пуснати на пазара, например проверка на технологиите, свързани с околната среда ([7]);

— **правила за екологичния отпечатък по категории (PEFCR) и/или секторни правила за екологичния отпечатък на организациите (OEFSR)** на европейско равнище за продукти и сектори, които все още не са обхванати от съществуващите PEFCR/OEFSR, и свързаните с тях висококачествени бази данни, въз основа на **европейската методика за определяне на екологичния отпечатък** ([8]) и последните налични насоки ([9]);

— **дейности, услуги, мрежи и нови стопански модели** за насърчаване на използването на повторно преработени, ремонтирани, преоборудвани и/или повторно използвани продукти, свързани също така с трайността на продукта и планираното остаряване, и/или за насърчаване на използването на официално признати екомаркировки, като **екомаркировката на ЕС**;

([1]) Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (ОВ L 197, 21.7.2001 г., стр. 30).
([2]) Включително почвените екосистеми.
([3]) Картографиране на биологичното разнообразие, оценка и/или остойностяване на екосистемите и техните услуги в съответствие с първия доклад за MAES: http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf
([4]) Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие, действие 5.
([5]) Включително анализа, необходим за установяване на ефективни ценови политики за водите.
([6]) В съответствие с Директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО.
([7]) https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en
([8]) Препоръка 2013/179/ЕС на Комисията от 9 април 2013 г. относно използването на общи методи за измерване и оповестяване на показатели за екологосъобразността на продукти и организации на база жизнения цикъл (ОВ L 124, 4.5.2013 г., стр. 1).
([9]) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVFP/Documents+of+common+interest

— общи **тръжни спецификации и/или внедряване на инструменти за мониторинг** за нуждите на публични органи със сходни потребности от стоки и услуги с цел да се насърчи въвеждането на **зелени обществени поръчки и на обществени поръчки в рамките на кръговата икономика**;

— обвързване на регулаторните, финансовите или репутационните стимули с показателите за екологосъобразност чрез използване на **EMAS**;

— оценка на **екологичните характеристики на сградите** чрез използване на рамката за сградите и предвидените в нея основни показатели ([1]).

Осигуряване на съответствие с екологичните изисквания и достъп до правосъдие

1. **Подкрепа за осигуряване на съответствие с екологичните изисквания** чрез разработване и изпълнение или чрез изпълнение на съществуващи трансгранични, национални или регионални стратегии, основани на риска, с цел **насърчаване, проверка и налагане на съответствие с изискванията** посредством комбинирано използване на административното, наказателното право и екологичната отговорност във връзка с едно или повече от следните:

   — **престъпления и правонарушения, засягащи отпадъците;**

   — **трафик на екземпляри от дивата флора и фауна;**

   — **престъпления и правонарушения, засягащи екземпляри от дивата флора и фауна, включително незаконна сеч;**

   — **дифузно и/или точково замърсяване на водите и/или незаконно водочерпене;**

   — **точкови и подвижни източници на замърсяване на въздуха.**

   Обяснителна бележка:

   Понятието „основани на риска“ засяга, от една страна, преценката на вероятността определени категории лица да извършат престъпления и, от друга страна, доколко сериозно се очаква да бъде въздействието върху околната среда и човешкото здраве. Колкото по-голяма е вероятността от нарушение и колкото по-голямо е очакваното въздействие, толкова по-належаща е необходимостта от намеса. Изборът на намеса следва да отразява естеството на рисковете и да цели те да бъдат смекчени в максималната възможно степен.

2. **Подкрепа за осигуряване на съответствие с екологичните изисквания** чрез създаване на нови или, когато такива са въведени, чрез укрепване на съществуващи трансгранични, национални или регионални **мрежи** на **професионалисти или експерти** в областта на осигуряването на съответствие с екологичните изисквания и/или изграждане или, когато е необходимо, повишаване на **професионалната квалификация и обучение** ([2]) с цел подобряване на спазването на задължителните инструментите на ЕС в областта на опазването на околната среда чрез насърчаване, проверка и прилагане на изискванията посредством комбинирано използване на административното, наказателното право и екологичната отговорност.

   Обяснителна бележка:

   Сред професионалистите в областта на осигуряването на съответствие с екологичните изисквания може да се включат и тези, които работят за отговорните за осигуряване на съответствие с изискванията органи и институции, като местни, регионални органи, полицейски и митнически служби, агенции и инспекторати по околната среда, върховни публични одиторски органи и съдебната власт. Сред тях може да има и неправителствени организации, представители на академичните среди и изследователи, специалисти по един или повече аспекти на осигуряването на съответствие с изискванията. Що се отнася до професионалните квалификации и обучението, проектите следва да гарантират академично признаване и да увеличават в максимална степен потенциала на информационните технологии чрез средствата като уебинари и масови отворени онлайн курсове (MOOK), за да се даде възможност за дистанционно обучение, което да достига до възможно най-голям брой професионалисти по максимално разходоефективен начин.

3. **Разработване и използване на новаторски инструменти и дейности за популяризиране, мониторинг и налагане на съответствие с изискванията** чрез създаване на нови или, когато такива са въведени, чрез укрепване на съществуващите инструменти и дейности, принадлежащи към една или повече от следните категории:

   — основани на риска **системи и техники за насърчаване на съответствието**;

   — основани на риска **системи и техники за ефективен мониторинг на съответствието** с изискванията на обвързващите инструменти на ЕС в областта на околната среда и получаване на доказателства за и анализ на проблемите, свързани с постигането на съответствие, на които могат надеждно да се основат последващите действия;

([1]) http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/; основни показатели: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html.

([2]) Проектите трябва да гарантират академично признаване на квалификациите и обучението и да увеличават в максимална степен потенциала на информационните технологии чрез средства като уебинари и масови отворени онлайн курсове (MOOK), за да се даде възможност за дистанционно обучение, което да достига до възможно най-голям брой професионалисти по максимално разходоефективен начин.

— основани на риска **системи и техники за ефективно проследяване и прилагане** при непостигане на съответствие или неизпълнение на задължения, свързани със задължителните инструменти на ЕС в областта на околната среда, които обхващат използването на административното, наказателното право и екологичната отговорност.

Обяснителна бележка:

Целта на основаните на риска системи и техники е да се разбере до каква степен собствениците на земя, промишлеността, МСП, предприятията за комунални услуги или други участници („задължени субекти“) подлежат на изискване за спазване на съответните си задължения съгласно обвързващите инструменти на ЕС в областта на околната среда и какви ще бъдат последиците от неспазването за околната среда и човешкото здраве. Въз основа на това разбиране подобни системи и техники се стремят да насърчават постигането на съответствие с изискванията и да възпират липсата на такова съответствие чрез насърчаване, мониторинг и принудително налагане на изпълнение.

Системите и техниките за насърчаване биха могли да включват използването на насоки, консултантски услуги, кампании за повишаване на осведомеността, споразумения за партньорство или системи за самоконтрол, които помагат на задължените субекти да постигнат съответствие с изискванията. Системите и техниките за мониторинг биха могли да са свързани с инспекции на място, наблюдение (включително чрез използването на сателити и безпилотни летателни апарати), проверки на място, събиране на разузнавателни данни, промишлен анализ, полицейски разследвания, анализ на данни и екологични одити. Техниките за проследяване и прилагане може да имат подобен широк обхват.

4. **Подобряване на обработката на подадени от обществеността жалби и заявления по въпроси, свързани с околната среда, от страна на публичните органи**, когато е приложимо също и в партньорство с частни субекти, чрез разработването и предоставянето на нови или, когато такива са въведени, чрез подобряване на съществуващите **системи и техники за управление на жалби и подаване на заявления** от обществеността с цел оптимизиране на надеждността на предоставената информация, улесняване на взаимодействието между органите и обществеността, свеждане до минимум на административната тежест и принос за успешното прилагане на задължителните инструменти на ЕС в областта на околната среда.

Обяснителна бележка:

Системите и техниките за управление на жалби и подаване на заявления може да включват електронни системи за обработка на жалби, горещи линии, граждански обсерватории и други граждански научни платформи. Гражданските научни платформи може, наред с другото, да позволят на компетентните национални, регионални и местни органи да ангажират гражданите в наблюдението на състоянието на околната среда и други форми на мониторинг и в същото време да генерират по-хармонизирани и приложими данни.

5. **Популяризиране на достъпа до правосъдие по въпроси, свързани с околната среда, и/или до медиация** сред обществеността, НПО, адвокатите, съдебната власт, публичната администрация или други заинтересовани страни с цел подобряване на знанията, разбирането и прилагането на тези средства за разрешаване на спорове по въпроси, свързани с околната среда, със специален акцент върху:

— защитата на **здравето и благосъстоянието** на хората чрез изискванията на инструментите на ЕС в областта на въздуха, водата и отпадъците, обхванати от тематичните приоритети на LIFE;

— **опазването на природата, биологичното разнообразие** и **качеството на водите** чрез инструментите в областта на природата, биологичното разнообразие и водите, обхванати от тематичните приоритети на LIFE;

— ефективното прилагане на **Директивата относно екологичната отговорност** ([1]).

Проектите следва да се основават на съществуващите модули и на знанията и уменията в сферата на разработеното от Комисията обучение, свързано с правото в областта на околната среда ([2]).

4. ОБВЪРЗВАНЕ НА ОБЩИТЕ ЦЕЛИ С БЕЗВЪЗМЕЗДНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ДЕЙСТВИЯ ПО ПОДПРОГРАМАТА ЗА ДЕЙСТВИЯ ПО КЛИМАТА

В съответствие с общите цели на Регламента за програмата LIFE и за да се гарантира необходимата добавена стойност за ЕС, отпускането на безвъзмездни средства за действия ще бъде обвързано с трите приоритетни области на подпрограмата за действия по климата, посочени в член 13 от Регламента за програмата LIFE: смекчаване на изменението на климата, адаптация към изменението на климата и управление и информация, свързани с климата, както и специфичните цели, посочени в членове 14, 15 и 16 от Регламента за програмата LIFE. Тематичните приоритети и темите на проекти не са предвидени за безвъзмездните средства за действия, които се отпускат по подпрограмата за действия по климата; съответните области на политиката на подпрограмата за действия по климата обаче са изброени по-долу и в годишните покани за представяне на предложения също се съдържат по-подробни работни области във връзка с представените по-долу области на политиката.

([1]) Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 56).

([2]) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

Програмата LIFE ще допринесе за преобразуването на Съюза в устойчиво спрямо измененията на климата общество с ниски въглеродни емисии, като подкрепи прилагането на политиката на ЕС в областта на климата и подготви ЕС за свързаните с действията по климата предизвикателства през следващите години и десетилетия. Приоритетите в това отношение са: изпълнение на целите на рамката за енергетиката и климата до 2030 г. и на Пътната карта за периода до 2050 г., както и на Парижкото споразумение и политиката за адаптация към изменението на климата. Нововъзникващите технологии за смекчаване на изменението на климата ще бъдат улеснявани чрез проекти с най-добра практика, демонстрационни и пилотни проекти с оглед на осигуряване на последователно финансиране в подходящи случаи. Политиката на ЕС в областта на климата ще бъде стабилно свързана с местните най-добри практики и инициативи и ще изтъква примери за нови и по-добри подходи за осъществяване на прехода към устойчиво спрямо измененията на климата общество с ниски въглеродни емисии. За да се постигне успех, следва да се проучат и съществуващите технологии/решения за ниски въглеродни емисии по отношение на пречките от нетехнологично естество, които възпрепятстват тяхното навлизане на пазара. Освен това програмата LIFE ще подпомогне осъществяването на стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата, така че да допринесе за повишена устойчивост на Съюза срещу изменението на климата ([1]).

По отношение на смекчаването на изменението на климата проектите следва да демонстрират осъществяването на стратегии за ниски въглеродни емисии или на планове за управление на земеползването на национално, регионално или подрегионално равнище. Това означава включване на мерки за намаляване на емисиите и за ресурсна ефективност в различните сектори и насърчаване на инструменти за стимулиране на промяна в поведението. Подкрепа ще бъде предоставена и за внедряването на нови подходи (в градове или региони, които служат като модели), когато е целесъобразно посредством Глобалния конвент на кметовете за климата и енергетиката ([2]), за производство, потребление и управление с преобразуващ ефект.

По приоритетна област „Адаптация към изменението на климата“ следва да се предостави подкрепа за осъществяването на стратегии за адаптация към изменението на климата, като се наблегне върху редица ключови области с добавена стойност за ЕС, включително проекти на регионално или трансгранично равнище, и когато е целесъобразно, посредством основана на екосистемите адаптация. Проектите ще имат демонстрационен потенциал и потенциал за пренасяне и следва да са свързани с насърчаването на иновативни решения за адаптация, по-специално чрез мобилизиране на частния сектор и когато е целесъобразно, посредством Глобалния конвент на кметовете. Освен това проектите следва да насърчават полезните взаимодействия между адаптацията към изменението на климата и смекчаването на изменението на климата и политиките за намаляване на риска от бедствия.

Настоящата и бъдещата политика на ЕС в областта на климата би могла да бъде подкрепена от заявления в следните области на политиката за дейност в областта на климата:

а) Смекчаване на изменението на климата

— усилия на държавите членки и на регионалните/местните органи за намаляване на емисиите на парникови газове в секторите, които не са обхванати от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС, Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([3])) и от Решението за разпределяне на усилията (Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([4])): транспорт и горива, селско стопанство, строителство (например енергийна ефективност в сградите), земеползване, промени в земеползването и горско стопанство;

— разработване и прилагане на правила за отчитане на парникови газове и смекчаване на изменението на климата във връзка със земеползването;

— разработване на практики за управление на земеползването, които оказват въздействие върху емисиите и поглъщанията на емисии, например като допълващи мерки към мерките, подпомагани по линия на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове); Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([5]);

— дейности, които укрепват функционирането на схемата за търговия с емисии и които оказват въздействие върху енергоемкото промишлено производство с интензивни емисии на парникови газове;

([1]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата“ (COM(2013) 216 final).
([2]) http://www.covenantofmayors.eu
([3]) Директива 2003/87/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).
([4]) Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно усилията на държавите-членки за намаляване на техните емисии на парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 136).
([5]) Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320).

— флуорсъдържащи парникови газове и озоноразрушаващи вещества, и по-специално проекти, подпомагащи прилагането на Монреалския протокол и неговото изменение от Кигали, както и на Регламента на ЕС за флуорсъдържащите парникови газове; и/или

— мониторинг и докладване на парниковите газове от страна на органите.

б) Адаптация към изменението на климата

— адаптация на градовете и планиране на земеползването, което ограничава въздействията от изменението на климата;

— устойчивост на инфраструктурата, включително прилагане на синя/зелена инфраструктура и основаващи се на екосистемите подходи за адаптация;

— устойчиво управление на водите в райони, застрашени от суша, управление на наводненията и крайбрежните зони;

— устойчивост на секторите на селското стопанство, горското стопанство и туризма, включително в островните и планинските райони; и/или

— подкрепа за най-отдалечените региони на ЕС: готовност за екстремни климатични събития, особено в крайбрежните райони.

в) Управление и информация, свързани с климата

— разработване и прилагане на национални стратегии за климата и енергетиката до 2030 г. и/или на стратегии, обхващащи периода до средата на века;

— стимулиране на промени в поведението, интегриране на намаляването на емисиите и на действията за ефективно използване на ресурсите в секторите;

— оценка на функционирането на СТЕ на ЕС от страна на властите;

— изграждане на капацитет, повишаване на осведомеността на крайните ползватели и в рамките на канала за дистрибуция на оборудване, използващо флуорсъдържащи парникови газове;

— мониторинг, оценка и последваща оценка на политиката в областта на климата; и/или

— най-добри практики и действия за повишаване на осведомеността, насочени към свързани с адаптацията потребности.

5. ТЕХНИЧЕСКА МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ПРОЦЕДУРАТА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИТЕ И КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР И ОТПУСКАНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНИ СРЕДСТВА (ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, БУКВА г) ОТ РЕГЛАМЕНТА ЗА ПРОГРАМАТА LIFE)

По-долу се описва техническата методология за процедурата за подбор на проектите и също така основните специфични критерии за допустимост ([1]) и отпускане на безвъзмездни средства съгласно членове 2 и 19 от Регламента за програмата LIFE. Тъй като методологията и критериите по същество са еднакви за едни и същи видове проекти по двете подпрограми, изрично позоваване на една от подпрограмите се прави само когато има разлики.

В критерия за отпускане на безвъзмездни средства „Добавена стойност за ЕС: полезни взаимодействия“ ще се оценяват и отчитат допълването и оптималното използване на финансовите средства от ЕС при всички видове безвъзмездни средства, включително предназначени за допълващи дейности финансови средства от други финансови инструменти на Съюза, както е посочено в член 8 от Регламента за програмата LIFE. За да се избегне нежелателно припокриване, кандидатите се обосновават защо са избрали да кандидатстват за финансиране по програмата LIFE вместо за друго финансиране от Съюза, в случай че достъпните възможности за финансиране могат да подпомогнат сходни проекти или действия.

Проекти, финансирани по една приоритетна област, избягват да подронват постигането на целите във връзка с околната среда и климата в друга приоритетна област освен ако това въздействие е ясно обяснено и обосновано в предложението и ако по целесъобразност са правилно планирани евентуални алтернативи и мерки за смекчаване и адаптиране.

В насоките за кандидатстване и оценка, които ще бъдат публикувани заедно със свързаните покани за представяне на предложения, ще бъдат представени допълнителни подробности. Подборът на проектите в рамките на настоящата МРП и на Регламента за програмата LIFE може да подлежи на адаптиране и рационализиране във всяка годишна покана за представяне на предложения.

([1]) Значението на термина „подбор“ в член 24, параграф 2, буква д) от Регламента за програмата LIFE включва значението на термина „допустимост“ в член 19 от Регламента за програмата LIFE и член 131 от Финансовия регламент.

5.1. **Безвъзмездни средства за действия**

Предложенията на кандидати, които следва да бъдат изключени от процедурата или които не отговарят на общите критерии за допустимост съгласно член 131 от Финансовия регламент, не се запазват.

Освен това предложенията трябва да отговарят на изискванията за допустимост (например предложението за някои проекти се подава само по цифров път) и критериите за допустимост (например спазване на Насоките относно допустимостта на израелски субекти и техните дейности в територии, окупирани от Израел след юни 1967 г., до безвъзмездни средства, награди и финансови инструменти, финансирани от ЕС от 2014 г. нататък ([1])), приложими по отношение на всички безвъзмездни средства за действия по програмата LIFE, които също ще бъдат изрично посочени в съответните насоки за кандидатстване.

Критериите за допустимост, приложими по отношение на отделните видове проекти, са посочени под съответните заглавия по-долу. Критериите, които се прилагат по еднакъв начин към отделните видове проекти, са посочени в раздел 5.1.1 (Проекти съгласно член 18, букви а), б), в) и з) от Регламента за програмата LIFE).

Съгласно член 6, параграф 2 от Регламента за програмата LIFE установени извън Съюза юридически лица могат да участват в проектите, посочени в член 18 от Регламента за програмата LIFE, при условие че бенефициерът, който координира проекта, е установен в Съюза, и дейността, която ще бъде извършвана извън Съюза, отговаря на изискванията, посочени в член 6, параграф 1 от Регламента за програмата LIFE. Следователно тези дейности трябва да бъдат необходими за постигането на целите на Съюза в областта на околната среда и климата и да гарантират ефективността на действията по проекта („интервенциите“), осъществявани на територите на държавите членки, по отношение на които се прилагат Договорите.

Съгласно член 7 от Регламента за програмата LIFE в процеса на изпълнение на програмата LIFE е възможно да се осъществява сътрудничество със съответните международни организации и техните институции и органи, когато това е необходимо за постигането на общите цели, предвидени в член 3 от Регламента за програмата LIFE.

Освен това предложенията ще бъдат подбирани само ако могат да демонстрират следните качества въз основа на специфични подкрепящи документи, свързани с резултатите на кандидата пред предходните години:

— оперативен капацитет – кандидатът трябва да разполага с професионалната компетентност и квалификации, които се изискват за осъществяване на проекта, и

— финансов капацитет – кандидатът трябва да разполага със стабилни и достатъчни източници на финансиране, за да поддържа дейността през целия период на проекта и да участва в неговото финансиране.

Член 131 от Финансовия регламент ще се прилага при подбора на публични органи и международни организации във връзка с техния финансов капацитет.

5.1.1. *Проекти съгласно член 18, букви а), б), в) и з) от Регламента за програмата LIFE*

Подборът на пилотни и демонстрационни проекти, проекти с най-добра практика и проекти за информация, осведоменост и разпространяване по смисъла на член 18, букви а), б), в) и з) от Регламента за програмата LIFE следва същата техническа методология за подбор на проекти и спрямо него се прилагат сходни критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средство, както е описано по-долу.

5.1.1.1. Техническа методология за процедурата за представяне и подбор на проекти

Предвид предложението в средносрочната оценка и положителния опит от използването на двуетапни подходи в някои други програми на ЕС в настоящата МРП LIFE се въвежда двуетапен подход за онези приоритетни области, в които до момента потенциални кандидати с идеи за проекти с висока добавена стойност за ЕС и без опит с програмата LIFE изглежда нямат желание да участват поради равнището на подробност, необходимо за оценката на пълно проектно предложение, с оглед на сравнително ниските шансове за успех. При двуетапния подход пълно предложение ще трябва да представят само кандидати с предложения, които имат голям шанс да бъдат избрани (вж. раздел 5.1.1.2, буква б).

Ето защо в настоящата програма LIFE са предвидени две процедури:

— двуетапен подход, който се основава на концептуална бележка, следвана от пълно предложение;

— едноетапен подход, който се основава само на пълно предложение.

([1]) ОВ C 205, 19.7.2013 г., стр. 9.

Изборът между тези два подхода ще бъде направен от ИА със съгласието на Комисията (генерална дирекция „Околна среда“ и генерална дирекция „Действия по климата“) с оглед на организационните и оперативните ограничения на всяка покана за представяне на предложения.

В поканата за 2018 г. за подпрограмата за околната среда ще бъде използван двуетапният подход. Въз основа на обратната информация от страна на бенефициерите през следващите години подходът може да бъде разширен до подпрограмата за действия по климата.

Оценката на пълните предложения в едноетапния подход е описана в раздели 5.1.1.2 и 5.1.1.3.

Двуетапният подход ще бъде организиран по следния начин:

а) Двуетапен подход

Етап 1:

— Покана за представяне на предложения

— Представяне на концептуална бележка

Кандидатът представя концептуална бележка с максимален обем от 10 страници, включваща следното:

— административни формуляри във връзка с участващите в проекта бенефициери;

— описание на съдържанието на проекта, включително описание на основния акцент на проекта в областта на околната среда, предвиденото партньорство, ограниченията, които могат да възникнат, и плана за действие в извънредни ситуации с оглед на справянето с тези ограничения, както и избраната стратегия за гарантиране на устойчивостта на резултатите от проекта след неговото приключване; и

— бюджета на проекта на равнище разходни категории.

— Оценка и класиране на концептуалната бележка

Концептуална бележка: критерии за допустимост

Въз основа на концептуалната бележка се идентифицират предложенията, които отговарят на критериите за допустимост (вж. раздел 5.1.1.2, буква а)).

Концептуална бележка: критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Предложенията ще бъдат класирани въз основа на техните качества, т.е. на точките, получени по критериите „Цялостно качество на предложението“ и „Обща добавена стойност за ЕС“.

Предложенията, които не достигат минималния праг по единия или и по двата критерия, ще бъдат изключени.

Когато предложенията имат равен резултат по критерия „Цялостно качество на предложението“, приоритет ще получават тези с по-висок резултат по критерия „Обща добавена стойност за ЕС“. Решението за окончателното класиране на предложения, получили равен резултат и по двата критерия, ще бъде вземано от комисията за оценка.

— Списък на запазени проекти

В дългия списък на предложените концептуални бележки, чиито автори ще бъдат поканени да представят пълно предложение, ще бъдат включени предложенията с най-висок резултат, сумата на поисканията от ЕС принос за които представлява 2 до 2,5 пъти размера на наличния бюджет. ИА ще определи коефициента въз основа на резултатите от класирането, като вземе предвид размера на предложенията и опита, придобит при работата с двуетапния подход. В дългия списък ще бъдат включени подсписъци за всяка от приоритетните области. В случай че търсенето в една приоритетна област е недостатъчно, списъците за другите приоритетни области може да бъдат разширени.

Етап 2:

— Представяне на пълното предложение:

Кандидатите, които са представили допустими концептуални бележки, класирани като предложения, които могат да бъдат разгледани за финансиране, се приканват да представят цялостно предложение. Допуска се ограничена гъвкавост между концептуалната бележка и пълното предложение по отношение на дейностите, партньорствата и бюджета. Гъвкавостта обаче не може да води до промяна на естеството на предложената концептуална бележка. Бюджетът може да се отклони от този в концептуалната бележка с не повече от 10 %.

— Оценка и класиране на пълното предложение

Предложенията ще бъдат оценявани и класирани въз основа на критериите за допустимост и за отпускане на безвъзмездни средства, описани в точка 5.1.1.2.

— Изготвяне на окончателен списък с проекти, които ще бъдат финансирани, и на списък с резерви

След етапа на преглед успешните проекти ще бъдат предложени за финансиране в рамките на наличния бюджет. Ще бъде изготвен списък с резерви, в който ще бъдат включени класираните на челни места проекти, които не могат да бъдат финансирани с оглед на наличния бюджет. Списъкът с резерви ще включва допълнителни 20 % от наличния бюджет на програмата LIFE.

— Подписване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

б) Едноетапен подход

— Покана за представяне на предложения

— Представяне на пълното предложение

Кандидатите подават пълно предложение.

— Оценка и класиране на пълното предложение

Предложенията ще бъдат оценявани въз основа на критериите за допустимост и за отпускане на безвъзмездни средства, както е описано в раздел 5.1.1.2.

— Изготвяне на окончателен списък с проекти, които ще бъдат финансирани, и на списък с резерви

След етапа на преглед успешните проекти ще бъдат предложени за финансиране в рамките на наличния бюджет. Ще бъде изготвен списък с резерви, в който ще бъдат включени класираните на челни места проекти, които не могат да бъдат финансирани с оглед на наличния бюджет. Списъкът с резерви ще включва допълнителни 20 % от наличния бюджет на програмата LIFE.

— Подписване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

5.1.1.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

Критериите за допустимост а) ще бъдат прилагани спрямо концептуалната бележка при прилагане на двуетапния подход и спрямо пълните предложения при едноетапния подход.

Критериите за отпускане на безвъзмездни средства ще бъдат прилагани, както е описано в раздел 5.1.1.1 по-горе:

а) Критерии за допустимост

Както концептуалната бележка, така и пълното предложение за даден проект по смисъла на член 18, букви а), б), в) или з) от Регламента за програмата LIFE няма да бъдат запазвани за оценка на техните качества, ако не демонстрират, че съответният проект:

— допринася за постигането на една или няколко от общите цели, посочени в член 3 от Регламента за програмата LIFE, и приложимите специфични цели, посочени в членове 10, 11, 12 и 14, 15 и 16 от Регламента за програмата LIFE,

— попада в обхвата на приоритетната област на подпрограмата по програмата LIFE, както е посочено в членове 9 и 13 от Регламента за програмата LIFE, по която е било представено предложението за проекта, и

— отговаря на един от следните видове проекти, както е определено в член 2, букви а), б), в) и з) от Регламента за програмата LIFE:

„Пилотни проекти“ означава проекти, в които се прилага технически похват или метод, които не са били прилагани преди това или на друго място, които предлагат потенциални ползи в областта на околната среда и климата в сравнение с настоящите най-добри практики и които впоследствие могат да бъдат прилагани в по-голям мащаб при сходни ситуации.

„Демонстрационни проекти“ означава проекти, които осъществяват на практика, изпитват, оценяват и разпространяват действия, методики или подходи, които са нови или неизвестни в специфичния контекст на проектите, като например географския, екологичния или социално-икономическия контекст, и които може да се приложат при подобни обстоятелства другаде.

„Проекти с най-добра практика“ означава проекти, които прилагат подходящи, разходоефективни и съвременни техники, методи и подходи, като се взема предвид специфичният контекст на проекта.

„Проекти за информация, осведоменост и разпространяване“ означават проекти, насочени към подкрепа на комуникацията, разпространението на информация и повишаването на осведомеността в областите на подпрограмите за околната среда или действия по климата.

В пилотните и демонстрационните проекти по приоритетна област „*Околна среда и ресурсна ефективност*“ и в пилотните, демонстрационните проекти и проектите с най-добра практика по приоритетни области „Смекчаване на изменението на климата“ и „Адаптация към изменението на климата“ трябва да са включени действия, които водят до съществени и измерими преки ефекти върху разглеждания въпрос (разглежданите въпроси) в областта на околната среда и/или климата.

При пилотните и демонстрационните проекти и проектите с най-добра практика по приоритетна област „*Природа и биологично разнообразие*“ най-малко 25 % от допустимия бюджет трябва да бъдат предназначени за конкретни действия по опазване (възможни са ограничени изключения с оглед на специфичните потребности на политиката, които ще бъдат посочени изрично в насоките за кандидатстване). Конкретни действия за опазване са тези, които оказват съществени и измерими преки ефекти върху разглеждания въпрос (разглежданите въпроси) в областта на околната среда и/или климата и които в конкретния случай водят до подобряване или забавяне/спиране/обръщане на тенденцията на влошаване на природозащитния статус или екологичното състояние на видовете, местообитанията, екосистемите или целевите екосистемни услуги (повече подробности ще бъдат предоставени в насоките за кандидатстване).

В пилотните, демонстрационните проекти, проектите с най-добра практика и в проектите за информация, осведоменост и разпространяване по приоритетни области „*Управление и информация, свързани с околната среда*“ или „*Управление и информация, свързани с климата*“ трябва да са включени действия, които водят до съществени и измерими преки или непреки ефекти върху разглеждания въпрос (разглежданите въпроси) в областта на околната среда и/или климата, предизвиквайки съществени и измерими преки ефекти върху свързаните с околната среда и/или климата управление и информация и/или върху осведомеността и разпространяването на разглеждания въпрос (разглежданите въпроси).

Целевите ефекти от действията в областта на околната среда и климата и/или от свързаните с тях управление и информация следва винаги да бъдат измерими и измерени или моделирани на базата на проведени в хода на осъществяване на проекта измервания.

Като мярка за избягване на припокриването с други програми на ЕС ([1]) проектите, насочени към **научни изследвания** ([2]) или посветени на изграждането на **мащабна инфраструктура**, не попадат в обхвата на програмата LIFE и поради това **не са допустими** за финансиране.

Проектите по програмата LIFE не служат за финансиране на компенсаторни мерки, произтичащи от задължения съгласно националното или европейското право.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Критериите за отпускане на безвъзмездни средства се прилагат за всички приоритетни области освен ако не е посочено друго. Проектите се конкурират помежду си само в рамките на една и също приоритетна област.

Специфични критерии за отпускане на безвъзмездни средства за концептуални бележки

В първия етап на двуетапния подход всички концептуални бележки трябва да получат поне минималната положителна оценка по следните критерии за отпускане на безвъзмездни средства, за да бъдат разгледани за класиране:

1. **Общо качество на предложението**: този критерий поставя акцента върху яснотата на предложенията (включително описанието на предварителния оперативен контекст), тяхната осъществимост и прогнозното съотношение между качество и цена. **Максимум 20 точки (при минимална положителна оценка 5)**

2. **Обща добавена стойност за ЕС**: този критерий поставя акцента върху приноса на проекта за приоритетите на програмата LIFE, очакваното въздействие и устойчивостта на резултатите от проекта. **Максимум 30 точки (при минимална положителна оценка 10)**

([1]) Съображение 11 от Регламента за програмата LIFE.

([2]) Предложенията за научни изследвания може да бъдат подложени на проверка, за да се установи дали отговарят на съответните покани за представяне на предложения по „Хоризонт 2020“: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html.

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства за пълни предложения

Както при едноетапния, така и при двуетапния подход пълните предложения ще бъдат оценявани и класирани въз основа на техните качества в съответствие със следните критерии за отпускане на безвъзмездни средства и следната система за оценяване:

— Техническа съгласуваност и качество

Техническа съгласуваност означава, че предложените по проекта действия следва да съставляват подходящи и осъществими мерки за постигане на предвидените крайни продукти и услуги и резултати от проекта. Действията, както и предвидените крайни продукти и услуги и резултати не следва да противоречат на нито една от преследваните от програмата LIFE цели. Техническо качество означава, че действията по проекта следва да са насочени към постигане на максимална ефективност и ефикасност във връзка с преследваните крайни продукти и услуги и резултати. Действията по проекта следва да бъдат добре планирани и ясно описани.

— Финансова съгласуваност и качество

По този критерий ще бъдат оценявани финансовият принос на бенефициерите и другите участници във финансирането, предложеният бюджет и неговата съгласуваност с предложените действия и с приложимите правила, както и рентабилността и съотношението качество/цена на предложения подход във връзка с очакваните резултати от действията, за които се счита, че предлагат достатъчна степен на техническа съгласуваност и приемливо техническо качество. Бюджетът трябва да бъде прозрачен, т.е. разходните пера следва да са описани достатъчно подробно.

— Добавена стойност за ЕС: степен и качество на приноса за специфичните цели на приоритетните области на двете подпрограми на програмата LIFE

Ще бъдат оценени степента, в която всяко предложение, при условие че е счетено, че то предлага достатъчна техническа и финансова съгласуваност и приемливо качество, се очаква да допринася за постигането на една или няколко от специфичните цели на приоритетните области на двете подпрограми на програмата LIFE, както е посочено в членове 10, 11 и 12 от Регламента за програмата LIFE (за подпрограмата за околната среда) и членове 14, 15 и 16 (за подпрограмата за действия по климата), и качеството на този принос. Оценката по този критерий обхваща по-специално степента и качеството на приноса за конкретните разглеждани цели (въздействие); мащаба на очакваните ефекти от действията по проекта върху околната среда и/или климата в края на проекта в сравнение със състоянието, което е оценено или измерено в началото на проекта. Освен това тя ще взема предвид съответствието на териториалния, социалния и политическия контекст ([1]), върху които действията по проекта се очаква да окажат въздействие.

Очакваните ефекти следва да бъдат изразени, като се вземат предвид приложимите проектни показатели и мерни единици, за които ще трябва да се докладва по проектите в създадената за тази цел база данни с ключови проектни показатели на програмата LIFE ([2]). Така например предложенията по приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“ на програмата LIFE ще бъдат оценявани въз основа на очакваното им въздействие върху структурите и функциите на местообитанията и състоянието на видовете и/или екологичното състояние на екосистемите и състоянието на техните услуги. При тази оценка се вземат предвид само действията, които се считат за осъществими въз основа на оценката на техническата и финансовата съгласуваност.

— Добавена стойност за ЕС: устойчивост (потенциал за продължаване, възпроизвеждане, трансфер)

Устойчивостта на резултатите от проекта в средносрочен и дългосрочен план е капацитетът за запазване на тези резултати след приключването на проекта чрез продължаване, възпроизвеждане или трансфер.

Продължаване означава продължаване на използването на приложените в проекта решения след края на проектния период, което се ограничава до включените в него субекти, но може и да разшири географския си обхват. Продължаването и запазването на резултатите от проекта сами по себе си ще бъдат достатъчни за получаването на минимална положителна оценка, като допълнителното географско разпространение ще се оценява въз основа на очаквания му обхват, което го прави сходно на възпроизвеждането или трансфера.

Възпроизвеждане означава, че в хода на изпълнението на проекта или след неговото приключване приложените в него решения се използват отново по същия начин и за същите цели от други субекти/в други сектори.

([1]) Съответстващия на проекта специфичен контекст, определен въз основа на цялостния контекст (биогеографски регион; териториален обхват, определен в съответствие със стандарта за географските кодове, указващи съответната класификация на териториалните единици за статистически цели, NUTS воден обект; екосистема и свързани услуги; зони по „Натура 2000“), и съответните специфични за проекта аспекти от гледна точка на дължина и/или размер на района, където ще се извършват действията, и брой хора, които ще бъдат повлияни във връзка с основния акцент на проекта в областта на околната среда и климата или свързаните с тях управление и информация.

([2]) Демонстрационна версия е налична на уебсайта на програмата LIFE: http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm.

Трансфер означава, че в хода на изпълнението на проекта или след неговото приключване приложените в него решения се използват по различен начин или за различна цел в действие в областта на околната среда, климата или в свързани с тях управление и информация от едни и същи или други субекти/сектори.

В своите предложения кандидатите следва да докажат, че решенията (т.е. техниките, методите, методиките, подходите и/или действията или помощните дейности за комуникация, разпространяване на информация и повишаване на осведомеността), целящи постигането на преки и/или непреки положителни ефекти по отношение на свързаните цели на Регламента за програмата LIFE, имат потенциал за продължаване, възпроизвеждане или трансфер.

Успешното продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер изискват наличието на стратегия, която включва задачи за умножаване на въздействието от решенията на проектите, и мобилизират по-широкообхватно внедряване, като се достига критична маса по време на проекта по програмата LIFE и/или в краткосрочен и средносрочен план след приключването му. Това надхвърля трансфера на знания и работата в мрежа и включва практическо прилагане на разработените и/или приложени в проекта решения извън неговите рамки, на друго място или за друга цел.

Кандидатите трябва да предоставят ясно и достоверно описание на стратегията и на мерките, които са предвидени да гарантират това, включително обяснение по следните въпроси:

— как може да се очаква да се постигне устойчивост на решенията на равнището на проекта след неговото приключване, в това число на евентуално произтеклите от него дългосрочни социални и икономически последици;

— доколко би било необходимо или полезно да се осигури допълнителна обществена подкрепа, наред с другото под формата на заеми чрез иновативни финансови инструменти, за по-нататъшното разгръщане, възпроизвеждане и трансфер на решенията; и

— по-специално за проекти с търговско участие и участие на субекти в рамките на веригата за създаване на стойност, доколко се очаква да се постигне или да се поддържа „висока степен на финансово развитие“ („готовност за привличане на инвестиции“/„потенциал за получаване на банково финансиране“) на тези решения в хода на осъществяването на проекта.

— Добавена стойност за ЕС: полезни взаимодействия и транснационалност

— Полезни взаимодействия (включително многоцелеви подход, интегриране/допълване, „зелени“ обществени поръчки, екомаркировка и усвояване на резултатите от научноизследователските дейности, финансирани със средства от ЕС)

Полезни взаимодействия могат да бъдат постигнати чрез многоцелеви подходи и интегриране и/или допълване с други политики и механизми за финансиране на ЕС. Предложенията ще получават допълнителни точки за полезни взаимодействия в зависимост тяхната степен и качество.

Многоцелеви механизъм за изпълнение означава, че в предложението не само се планира постигането на неговите основни специфични цели, свързани с околната среда и/или климата, но едновременно с това е заложен стремеж за изпълнение на други цели (например подобряване на управлението на отпадъците и социална интеграция). Освен това в концепцията са включени стратегии за постигане на социална и икономическа устойчивост, наред с устойчивостта на измерението, свързано с действията за околната среда и/или действията по климата (напр. във веригата за създаване на стойност в рамките на кръговата икономика различните участници постигат удължаване на продуктовите цикли и интегрират дългосрочно безработни лица на пазара на труда).

По-високо ще бъдат оценявани предложения за проекти, които поставят акцент върху конкретен въпрос, свързан с околната среда или климата, като в същото време подобряват **интегрирането** на тези специфични цели на действието в областта на околната среда и климата в други области на политиката и/или постигат **допълване** и по този начин създават полезни взаимодействия с целите на други политики на Съюза. За многоцелеви механизми, за интегриране или допълване, или за комбинация между тях може да бъдат дадени до осем допълнителни точки.

Полезни взаимодействия могат да бъдат постигнати и чрез „зелени“ обществени поръчки и използването на схеми за екомаркировка във връзка с интегрирането на целите за екологосъобразно производство и предоставяне на услуги, както и чрез внедряване на резултатите от научните изследвания по стратегията „Хоризонт 2020“ или предшестващите я програми. Така за ангажимента за прилагане на **„зелени“ обществени поръчки** ([1]) и/или за предпочитанието за продукти и/или услуги, **ползващи официално признати схеми за екомаркировка**, като екомаркировката на ЕС ([2]), посредством ясен механизъм за изпълнение се получава по една допълнителна точка.

([1]) За „зелените“ обществени поръчки вж. http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, и по-специално http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm и http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

([2]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

Също така **внедряването** на резултатите от проекти за научни изследвания и иновации, свързани с околната среда и климата, които се финансират по линия на „Хоризонт 2020“ или на предходните рамкови програми, ще доведе до допълнителна точка, ако има достатъчно доказателства за добавената стойност на това внедряване.

— Транснационалност

Предложенията ще се ползват с предимство, ако транснационалното сътрудничество между държави членки е от решаващо значение, за да се гарантира постигането на целите на проекта. По този критерий дадено предложение може да получи до четири допълнителни точки, ако има достатъчно доказателства за наличието на добавена стойност на транснационалния подход ([1]).

— *Специфични критерии и система за оценяване за проекти по подпрограмата за околната среда*

Специфичните критерии и системата за оценяване по подпрограмата за околната среда отразяват факта, че те са определени само за тематичните приоритети (приложение III към Регламента за програмата LIFE) на подпрограмата за околната среда и свързаните с тях теми на проекти (глава 3 по-горе).

— Добавена стойност за ЕС: принос за темите на проекти

Предложенията по програмата LIFE, които очевидно попадат в обхвата на темите на проекти за изпълнение на тематичните приоритети, определени в приложение III за подпрограмата за околната среда, както е посочено в многогодишната работна програма, ще получат допълнителни точки по този критерий.

Предложенията за проекти по приоритетната област „Околна среда и ресурсна ефективност“ ще получат 5 точки, ако съответстват изцяло на една от темите на проекти за тази приоритетна област, изброени в раздел 3. Освен това, ако решението или решенията (т.е. техниките, методите, действията, методиките или подходите по смисъла на член 2 от Регламента за програмата LIFE) на свързания с околната среда въпрос е(са) ново(и) или неизвестно(и) в Европейския съюз, проектът ще получи още 5 точки.

Предложенията за проекти по приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“ и по приоритетната област „Управление и информация, свързани с околната среда“ ще получат 10 точки, ако отговарят изцяло на една от темите на проекти за тази приоритетна област.

	Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Техническа и финансова съгласуваност и качество			
1.	Техническа съгласуваност и качество	10	20
2.	Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	10	20
Добавена стойност за ЕС:			
3.	Степен и качество на приноса за специфичните цели на приоритетните области по подпрограмата за околната среда на програмата LIFE	10	20
4.	Устойчивост (продължаване, възпроизвеждане, трансфер)	8	15
	Обща (положителна) оценка	50 (*)	

([1]) Значението на понятието „транснационален“, както е предвидено в Регламента за програмата LIFE, обхваща единствено сътрудничеството между държавите членки, както и сътрудничеството между държавите членки и трети държави, участващи в програмата LIFE, в съответствие с член 5 от Регламента за програмата LIFE. Действията извън Съюза или в отвъдморски държави и територии, когато е възможно съгласно предвиденото в член 6 от Регламента за програмата LIFE, няма да доведат до допълнителни точки по този критерий за отпускане на безвъзмездни средства.

	Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
	Допълнителни точки		
5.	Принос за темите на проекти	—	0 или 5 или 10
6.	— Полезни взаимодействия (включително многоцелеви подход и интегриране/допълване (максимум 8 точки), „зелени“ обществени поръчки (максимум 1 точка), екомаркировка (максимум 1 точка) и внедряване на резултатите от научните изследванията на ЕС (максимум 1 точка) — Транснационалност (максимум 4 точки)	—	15
	Максимална оценка		**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 50 или повече точки.

— *Специфични критерии и система за оценяване за проекти за действия по климата*

Специфичните критерии и системата за оценяване на подпрограмата за действия по климата отразяват необходимостта да се постави акцент върху приоритетните области на подпрограмата за действия по климата, както и върху областите на политиката на подпрограмата за действия по климата, включени в раздел 4. Освен това в годишните покани за представяне на предложения ще се предоставят по-подробни работни области във връзка с областите на политиката, за да се отразят новите предизвикателства и развитието на политиките за климата.

— Добавена стойност за ЕС: съответствие на предложенията с областите на политиката на подпрограмата за действия по климата и подробните работни области в годишните покани за представяне на предложения

Предложенията, които засягат областите на политиката на подпрограмата за действия по климата и подробните работни области в годишните покани за представяне на предложения, може да получат допълнителни точки (както е посочено в раздел 5 на таблицата по-долу) по този критерий.

	Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Техническа и финансова съгласуваност и качество			
1.	Техническа съгласуваност и качество	10	20
2.	Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	10	20
Добавена стойност за ЕС			
3.	Степен и равнище на качество на приноса за приоритетните области на подпрограмата за действия по климата на програмата LIFE и свързаните специфични цели, включени в членове 14, 15 и 16 от Регламента за програмата LIFE	10	20
4.	Устойчивост (продължаване, възпроизвеждане, трансфер)	8	15
	Обща (положителна) оценка	50 (*)	

	Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Допълнителни точки Добавена стойност за ЕС: принос за изпълнението на Парижкото споразумение			
5.	Принос за областите на политиката на подпрограмата за действия по климата, определени в раздел 4.	—	0 или 5
	Принос за подроните работни области, включени в годишните покани за представяне на предложения по подпрограмата за действия по климата на програмата LIFE	—	0 или 5
6.	— Полезни взаимодействия (включително многоцелеви подход и интегриране/допълване (максимум 8 точки), „зелени“ обществени поръчки (максимум 1 точка), екомаркировка (максимум 1 точка) и внедряване на резултатите от научните изследванията на ЕС (максимум 1 точка) — Транснационалност (максимум 4 точки)	—	15
	Максимална оценка		**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 50 или повече точки.

5.1.2. *Интегрирани проекти съгласно член 2, буква г) и член 18, буква г) от Регламента за програмата LIFE*

В съответствие с член 2, буква г) от Регламента за програмата LIFE „интегрирани проекти“ означава проекти, които изпълняват в голям териториален мащаб, по-специално в регионален, многорегионален, национален или транснационален мащаб, стратегии или планове в областта на околната среда или климата, изисквани от специфичното законодателство на Съюза в посочената област, разработени съгласно други актове на Съюза или разработени от органите на държавите членки, преди всичко в областта на природата, включително, наред с другото, на управлението на мрежата „Натура 2000“, водите, отпадъците, въздуха и смекчаването на изменението на климата и адаптацията към него, като същевременно гарантират участие на заинтересованите страни и насърчават мобилизиране и координиране с поне още един подходящ източник на финансиране от Съюза, на национално равнище или от частния сектор.

Процесът на представяне и подбор на интегрирани проекти (наричани по-нататък „ИП“) се основава на двуетапна процедура, както е предвидено в Регламента за програмата LIFE. Чрез него следва да се улесни работата на потенциалните кандидати и да се гарантира, че те получават най-добрите възможни насоки от ИА по време на процеса. Работният поток е структуриран по такъв начин, че да способства за постепенното развитие и прецизиране на всяко предложение. В рамките на ограниченията, предвидени в правилата на Регламента за програмата LIFE за отпускането на средства по тематични приоритети и географското разпределение, ще се прилага стриктно принципът за равно третиране на всички предложения на всички етапи от процеса на оценяване.

5.1.2.1. Техническа методология за процедурата за представяне и подбор на проекти

Етап 1:

— Покана за представяне на предложения

— Представяне на концептуална бележка

Кандидатът представя кратка концептуална бележка с описание на съдържанието на проекта, предвидения за изпълнение план или стратегия и финансов план за цялостното изпълнение на плана или стратегията.

— Оценка на концептуалната бележка и фаза за въпроси и отговори

Въз основа на концептуалната бележка ИА определя и посочва в списък предложенията, които отговарят на критериите за допустимост. Кандидатите с предложения, които отговарят на тези критерии, ще бъдат поканени да участват във фаза за писмени въпроси и отговори, по време на която могат да задават въпроси, свързани с изготвянето на пълно предложение. В края на тази фаза ИА ще оповести публично анонимизираните въпроси и отговори, за да подпомогне по еднакъв начин всички кандидати да изготвят своите пълни предложения. По целесъобразност ИА ще допълни въпросите и отговорите с насоки относно обичайни затруднения, с които кандидатите могат да се сблъскат и които са станали очевидни в концептуалните бележки.

Етап 2:

— Представяне на пълното предложение:

Към кандидатите с допустими концептуални бележки се отправят покани за представяне на пълни предложения.

— Оценка на пълното предложение

След като извърши задълбочена оценка, ИА изготвя предварителен „дълъг списък“ с класирани предложения, които могат да бъдат разгледани за финансиране. Класирането се основава на качествата, т.е. на получените точки, а специално за подпрограмата за околната среда трябва да отговаря и на правилото, че определен дял от средствата, отпуснати за проекти под формата на безвъзмездни средства за действия, трябва да бъдат определени за проекти, подкрепящи опазването на природата и биологичното разнообразие, и също така трябва да отговаря на критериите за географско разпределение, посочени в член 19, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE. Комисията също така проверява финансовия и оперативния капацитет на кандидатите да осъществят проекта.

— Изготвяне на окончателен списък с проекти, които ще бъдат финансирани, и на списък с резерви

След етапа на преглед успешните проекти ще бъдат предложени за финансиране в рамките на наличния бюджет. Ще бъде изготвен списък с резерви, в който ще бъдат включени класираните на челни места проекти, които не могат да бъдат финансирани с оглед на наличния бюджет. Списъкът с резерви ще включва допълнителни 20 % от наличния бюджет на програмата LIFE.

— Подписване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

Въпреки че двуетапният подход ще се прилага през целия период на многогодишната работна програма, Комисията може да адаптира описания по-горе процес с оглед на придобития опит.

При класирането на ИП ИА осигурява географски баланс, като извършва ориентировъчно разпределение на оставащите ИП на всяка държава членка, за да гарантира спазването на разпоредбите на член 19, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE в рамките на целия период на финансиране от 2014 до 2020 г.

5.1.2.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

Следните критерии за допустимост ще се прилагат по отношение на концептуалната бележка и пълното предложение.

а) Критерии за допустимост

Предложенията се отхвърлят, ако не отговарят на един или няколко от следните критерии:

1. Голямо териториално покритие: изпълнението на целевия план или целевата стратегия на Съюза ще обхване голяма териториална област, по-специално регионална, мултирегионална, национална или транснационална. Може да се приеме и подход, обхващащ множество градове, за ИП за управление на качеството на въздуха, както и за ИП по подпрограмата за климата.

2. Мобилизиране на други източници на финансиране: в допълнение към самия ИП и специфичното съфинансиране, което се изисква за него съгласно Регламента за програмата LIFE (член 20, параграф 1, букви а) и в)), ще се мобилизира поне един друг подходящ европейски, национален или частен източник на финансиране за изпълнението на целевия план или стратегия на Съюза.

3. Участие на ключови заинтересовани страни: Ключовите заинтересовани страни ще участват в изпълнението на целевия план или стратегия на Съюза.

i) Специфичен критерий за допустимост за проекти по подпрограмата за околната среда

ИП не е допустим за финансиране, ако не е насочен към изпълнението на един от следните планове или стратегии за околната среда, които се изискват съгласно специфично законодателство на Съюза в областта на околната среда, разработено в съответствие с други актове на Съюза или изготвено от органите на държавите членки:

а) рамки за приоритетно действие съгласно член 8 от Директивата за местообитанията, които може да включват действия за изграждане на екологосъобразна инфраструктура, допринасящи за съгласуваността на мрежата „Натура 2000“ в трансграничен контекст;

б) планове за управление на отпадъците съгласно член 28 от Рамковата директива за отпадъците;

в) планове за управление на речните басейни съгласно приложение VII към Рамковата директива за водите; или

г) планове за качество на въздуха съгласно Директивата за качеството на въздуха или националните програми за контрол на замърсяването на въздуха съгласно Директивата за националните тавани за емисии.

ii) Специфичен критерий за допустимост за проекти по подпрограмата за действия по климата

ИП трябва да бъде насочен към изпълнение на един от следните планове или стратегии за околната среда, които се изискват съгласно специфично законодателство на Съюза в областта на климата, разработено в съответствие с други актове на Съюза или изготвено от органите на държавите членки в една от следните области:

а) специфична национална, регионална или местна стратегия или план за действие за адаптация

б) градски или основан на общността план за действие за предприемане на първи стъпки по прехода към общество с ниски въглеродни емисии и/или устойчиво спрямо измененията на климата общество

в) специфична национална, регионална или промишлена/секторна стратегия за смекчаване на емисиите на парникови газове или пътна карта за постигане на нисковъглеродна икономика.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Следните критерии за отпускане на средства ще се прилагат само към пълните предложения. Всички предложения, които отговарят на критериите за допустимост (и подбор), се допускат до задълбочена оценка на тяхното качество във фазата на отпускане на средства. Допуснатите до тази фаза предложения ще получават точки въз основа на следните критерии за отпускане на средства:

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
1. Техническа съгласуваност и качество	10	20
2. Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	10	20
Добавена стойност за ЕС		
Критерии за успешно/неуспешно преминаване		
3. Степен и качество на приноса за постигането на целите	10	20
4. Устойчивост (продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер)	8	15
Допълнителни точки:		
5. Степен и качество на мобилизирането на други средства, по-специално средства на Съюза	—	10
6. Полезни взаимодействия (включително многоцелеви подход и интегриране/допълване (максимум 8 точки), „зелени“ обществени поръчки (максимум 1 точка), екомаркировка (максимум 1 точка) и внедряване на резултатите от научните изследванията на ЕС (максимум 1 точка) — Транснационалност (максимум 4 точки)	—	15
Обща (положителна) оценка	**50** (*)	**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 50* или повече точки.

Следните критерии за отпускане на средства са специфични или съдържат елементи, които са специфични за интегрираните проекти:

— Добавена стойност за ЕС: степен и качество на приноса за целите

Ще бъде оценена степента, в която всяко предложение допринася за една или няколко от общите и специфичните цели на програмата LIFE, както е посочено в членове 3, 10, 11 и 12 (подпрограма за околната среда) и членове 3, 14, 15 и 16 (подпрограма за действия по климата) от Регламента за програмата LIFE.

Следните специфични аспекти ще бъдат проучени в зависимост от приоритетните области, в които попада проектът:

— *Специфични критерии за проекти по подпрограмата за околната среда*

— ИП, насочени към прилагане на рамките за приоритетни действия (РПД) за „Натура 2000“

Добавената стойност за ЕС ще трябва да се демонстрира от гледна точка на приноса на проекта за постигане на цел 1 от Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие и общите цели на директивите за птиците и местообитанията, и по-специално от гледна точка на приноса за подобряване на природозащитния статус на биологични видове и видове местообитания, представляващи интерес за Общността (Директива за местообитанията), и/или състоянието на птиците (Директива за птиците), и/или специална насоченост към интегриране на екологосъобразна инфраструктура, когато е приложимо.

— ИП, с които се прилагат планове за управление на речните басейни

Добавената стойност за ЕС ще трябва да се демонстрира от гледна точка на приноса за постигане на целите на РДВ. Предложените действия следва да бъдат насочени към случаи на съществен натиск, засягащи капацитета на околната среда за задържане на вода, и използването на мерки с ниско въздействие (например екологосъобразна инфраструктура) за премахване на замърсяването. Такива случаи на натиск трябва да бъдат установени в оценките, извършени от държавите членки при изготвянето на плановете за прилагане на съответното законодателство и политики на ЕС (например РДВ, РДМС, Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, Директивата за питейната вода, Директивата за водите за къпане, Директивата за риска от наводнения и/или планове за управление на сушите).

Проектите следва да бъдат насочени към мащабно (например на равнище речен басейн или водосборен подбасейн) планиране и установяване на мерки (например природосъобразни решения), с които да се повиши задържането на водите в градски и селски райони, да се подсили проникването, да се увеличи капацитетът за съхранение на вода и да се отстранят замърсители чрез естествени или подобни на естествените процеси. Те следва да са ориентирани към полезни взаимодействия за изпълнение на действия, с които ще се решат съществуващи случаи на хидроморфологичен натиск и ще се подобри биологичното разнообразие и привлекателността.

— ИП, насочени към прилагане на планове за управление на отпадъците

ИП е проектиран да подпомогне прилагането на плановете за управление на отпадъците (ПУО) съгласно изискванията на член 28 от Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО, РДО) и/или програмите за предотвратяване на отпадъци (ППО) съгласно член 29 от РДО.

Тяхната добавена стойност за ЕС ще бъде оценена от гледна точка на техния принос за прилагането на йерархията на отпадъците (член 4 от РДО), постигането на целите за рециклиране съгласно член 11 от РДО и допълнителните цели, включени в законодателството на ЕС в областта на отпадъците, както и изпълнението на необходимите мерки в помощ на постигането на тези цели.

— ИП, свързани с изпълнението на планове и програми за качество на въздуха или с изпълнението на национални програми за контрол на замърсяването на въздуха

ИП е проектиран да подпомогне прилагането и мониторинга на местни и регионални планове за качество на въздуха съгласно определението в Директива 2008/50/ЕО. Ако се основават на местни планове за качество на въздуха, проектите следва да включват координация и сътрудничество между поне пет града с такива планове; ако се основават на регионален план за качество на въздуха, проектите следва да включват координация и сътрудничество между местните администрации и регионалната администрация. С предимство ще ползват широкомащабни проекти и/или проекти, които осигуряват съгласуваност с националните програми за контрол на замърсяването на въздуха съгласно Директива (ЕС) 2016/2284.

Проектите могат да бъдат създадени така, че да изпълняват на първо място националните програми за контрол на замърсяването на въздуха (наричани по-нататък НПКЗВ) съгласно Директива (ЕС) 2016/2284. ИП е предназначен да подпомага разработването, изпълнението и мониторинга на националните програми за контрол на замърсяването на въздуха съгласно определението в член 6 от Директива (ЕС) 2016/2284.

Добавената стойност за ЕС на даден свързан с НПКЗВ ИП ще бъде оценявана въз основа на: а) степента, в която националните източници на емисии може да окажат въздействие върху качеството на въздуха на територията на самата държава и на териториите на съседни държави членки, като използват, когато е приложимо, данните

и методиките, разработени от Европейската програма за мониторинг и оценка (ЕМЕР) съгласно Протокола към КТЗВДР за дългосрочно финансиране на Съвместната програма за мониторинг и оценка на разпространението на замърсители на въздуха в Европа; б) това дали НПКЗВ вземат предвид необходимостта от намаляване на емисиите от замърсители на въздуха с оглед да се постигне съответствие с целите за качеството на въздуха на територията на съответната държава и, когато е приложимо, в съседни държави членки; в) дали приоритетно предприемат мерки за намаляване на емисиите на сажди, когато вземат мерки за изпълнение на своите национални задължения за намаляване на емисиите на фини прахови частици; г) дали осигуряват съгласуваност с други относими планове и програми, създадени по силата на изискванията на националното законодателство или на законодателството на Съюза, а именно плановете за качество на въздуха съгласно Директива 2008/50/ЕО.

— *Специфични критерии за проекти за действия по климата*

— ИП, насочени към изпълнението на стратегии, планове и пътни карти за смекчаване на изменението на климата

Този вид ИП подпомагат прилагането на стратегии и планове за смекчаване на емисиите на парникови газове или пътни карти за нисковъглеродна икономика и касаят специфични общини или региони (например в съответствие с обявеното в Глобалния конвент на кметовете), промишлени или селскостопански сектори (чрез анализ на земеползването в регионален мащаб и в социален и икономически контекст) или други икономически сектори чрез въвеждане на основани на технологии и услуги подходи по устойчив и иновативен начин. Приносът на ИП за изпълнението и разработването на политиката и законодателството на Съюза в областта на смекчаването на последиците от изменението на климата би могъл да включва СТЕ на ЕС, Решението за разпределяне на усилията за сектори, които не са обхванати от СТЕ на ЕС, Директивата за възобновяемите енергийни източници (Директивата за ВЕИ) или Регламента за флуорсъдържащите парникови газове. ИП може да се допълва от необходимите инфраструктурни инвестиции или разработването и внедряването на иновативни технологии и услуги в градовете, регионите и/или общностите, които се подпомагат по линия на други подходящи програми за финансиране от Съюза и също са посочени в стратегията/плана/пътната карта. Тяхната добавена стойност за ЕС ще бъде оценена от гледна точка на приноса на ИП за намаляване на емисиите на парникови газове, нивото на включване в други политики, прякото участие на широк кръг от заинтересовани страни и степента, в която ИП представлява оперативна част от стратегията/плана/пътната карта.

— ИП, насочени към прилагане на стратегии, планове и пътни карти за адаптация към изменението на климата

Този вид ИП са разработени да изпълняват стратегии или планове за адаптация към изменението на климата, които засягат случаи на уязвимост от изменението на климата (например крайбрежни зони, застрашени от суша или наводнения области) или уязвими сектори (например води, селско/горско стопанство, обществено здравеопазване), когато е целесъобразно. Полезните взаимодействия с други политики в областта на околната среда и климата следва да заемат централно място в проектите за адаптация, например по целесъобразност следва да се насърчават адаптацията към изменението на климата, намаляването на риска от бедствия, биологичното разнообразие и политиката за водите. Добавената стойност за ЕС ще бъде оценена също така от гледна точка на приноса на ИП за постигане на целите на устойчивостта по отношение на изменението на климата, нивото на включване в различни сектори и участието на широк кръг от заинтересовани страни.

— ИП, насочени към изпълнение на градските планове за действие в областта на климата

Този вид ИП са разработени да изпълняват градските планове за действие за преход към устойчиво спрямо измененията на климата общество с ниски въглеродни емисии, като рамката на Глобалния конвент на кметовете за климата и енергетиката. От значение е приносът за подобряване на управлението, повишаване на осведомеността и изграждане на капацитет и включване на действията по изменението на климата в различни области на политиката. Насърчават се широкомащабни проекти, които обхващат няколко града.

— Добавена стойност за ЕС: степен и качество на мобилизирането на други средства, по-специално средства на Съюза: дали ИП ще получи допълнителни точки по този критерий ще зависи от качеството на координацията с другите механизми на финансиране и нивото на мобилизиране на други средства в допълнение към предвидените средства по програмата LIFE (отвъд необходимия минимум за допустимост), както и вероятността от тяхното действително мобилизиране и тяхната функционална връзка с плана, който ще бъде изпълнен. ИП, при които има по-голяма вероятност да се мобилизират средства на ЕС с функционална връзка с плана, който ще бъде изпълнен, и в които се предвижда задоволителен механизъм за координация, ще получат по-висока оценка.

— Добавена стойност за ЕС: полезни взаимодействия (включително многоцелеви подход, допълване, интегриране, „зелени“ обществени поръчки, екомаркировка, внедряване): Предложенията за ИП ще трябва да демонстрират по-специално висококачествени многоцелеви механизми за реализация (например насочени към ползи и изграждане на

капацитет в областта на околната среда и климата), които позволяват да се постигнат резултати в други области на политиката ([1]). Освен това те следва да подобряват допълването с тези политики и да интегрират в тях действия за околната среда и климата. Що се отнася до „традиционните“ проекти, по една допълнителна точка се получава за ангажимента за прилагане на „зелени“ обществени поръчки ([2]) и/или за предпочитанието за продукти и/или услуги, ползващи официално признати схеми за екомаркировка, като екомаркировката на ЕС ([3]), посредством ясен механизъм за изпълнение.

Също така проектите, в които се предвижда внедряване на резултатите от проекти за научни изследвания и иновации, свързани с околната среда и климата, и които се финансират по линия на „Хоризонт 2020“ или предходните рамкови програми, ще получат допълнителна точка, ако има достатъчно доказателства за добавената стойност на това внедряване.

5.1.3. *Проекти за техническа помощ съгласно член 18, буква д) от Регламента за програмата LIFE*

Проектите за техническа помощ осигуряват финансова помощ под формата на безвъзмездни средства за действия, с които кандидатите се подпомагат при изготвянето на интегрирани проекти. Не повече от 1 % от годишния бюджет, отпуснат за ИП, може да бъде предоставен за проекти за техническа помощ. Максималното участие на ЕС за един проект за техническа помощ е определено в размер на 100 000 EUR.

5.1.3.1. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Подборът на проекти за техническа помощ ще следва същата техническа методология като подбора на проекти по двете подпрограми. Ще се прилага ускорен подход.

Процедурата за подбор на проекти ще бъде организирана по следния начин:

— Оценка на предложения

ИА ще провери дали всяко предложение отговаря на критериите за допустимост и подбор и ще го сравни с критериите за отпускане на средства.

— Изготвяне на окончателен списък с проекти, които ще бъдат финансирани, и на списък с резерви

След етапа на преглед успешните проекти ще бъдат предложени за финансиране в рамките на наличния бюджет. Ще бъде изготвен списък с резерви, в който ще бъдат включени класираните на челни места проекти, които не могат да бъдат финансирани с оглед на наличния бюджет. Списъкът с резерви ще включва допълнителни 20 % от наличния бюджет на програмата LIFE.

— Подписване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

5.1.3.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

Ще се прилагат следните основни специфични критерии за подбор и отпускане на средства:

а) Критерии за допустимост

Предложенията за проекти за техническа помощ ще бъдат запазвани за оценка спрямо критериите за отпускане на средства само ако:

— предложението за проект е насочено към изготвянето на предложение за бъдещ ИП.

([1]) По-специално морската среда в съответствие с целите на Директива 2008/56/ЕО.
([2]) За „зелените“ обществени поръчки вж. http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, и по-специално http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm и http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm
([3]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Качествата на всички допустими предложения ще бъдат оценени и съпоставени със следните критерии за отпускане на средства и система за оценка:

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
1. Техническа съгласуваност и качество	30	60
2. Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	20	40
Обща (положителна) оценка	**55**	**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 55 или повече точки.

— **Техническа съгласуваност и качество**

Яснотата, съгласуваността и осъществимостта на предложението ще бъдат оценени от гледна точка на целите на проекта и очакваните резултати от него. Ще бъдат отчетени естеството и обхватът на бъдещия ИП.

— **Финансова съгласуваност и качество**

Ще бъдат оценени предложеният бюджет и неговата съгласуваност с предложените действия и приложимите правила, както и разходната ефективност на предложения подход. Ще бъде оценено и съотношението между качество и цена на предложението.

5.1.4. *Проекти за изграждане на капацитет съгласно член 18, буква е) от Регламента за програмата LIFE*

Чрез проектите за изграждане на капацитет се осигурява финансова подкрепа за дейности, които са необходими за изграждане на капацитета на държавите членки, включително национални или регионални звена за контакт по програмата LIFE, с оглед държавите членки да могат да участват по по-ефективен начин в програмата LIFE.

Интервенциите могат да включват, но не се ограничават до:

— назначаване на нов персонал и обучение за националните или регионални звена за контакт по програмата LIFE;

— улесняване на обмена на опит и на най-добри практики, както и насърчаване на разпространяването и използването на резултатите от проектите по програма LIFE,

— подходи за обучение на обучаващите;

— програми за обмен и командироване на персонал между публичните органи в държавите членки, по-специално обмен на дейности от най-висок клас.

Интервенциите, обхванати от плана за изграждане на капацитет, могат да включват предоставяне на експерти за разрешаване на конкретни технически недостатъци и пропуски в капацитета на процесите, но не могат да включват предоставяне на експерти, чиято основна функция е изготвянето на предложения за внасяне в отговор на годишни покани за представяне на предложения.

5.1.4.1. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Заявленията за проекти за изграждане на капацитет ще се обработват съгласно ускорена процедура за отпускане на средства. С оглед на факта, че съгласно член 19, параграф 8 проекти за изграждане на капацитет могат да се финансират само за предварително определен брой държави членки и че може да се субсидира само по един проект на държава членка, получените заявления не се конкурират помежду си. Поради това заявленията могат да се подават текущо от датата на публикуване на поканата за представяне на предложения за 2018 г. за безвъзмездни средства за дейности по програмата LIFE, която ще включва пакета за кандидатстване във връзка с проекти за изграждане на капацитет. Заявленията трябва да бъдат подадени преди края на 1-то тримесечие на 2019 г., за да бъдат разгледани за финансовия период 2018—2020 г.

Заявленията ще бъдат оценявани от гледна точка на спазването на критериите за допустимост и праговете за отпускане на средства, посочени по-долу.

Споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства ще бъдат подписани след успешното приключване на процеса на оценка и преглед.

5.1.4.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

Ще се прилагат следните критерии за допустимост и отпускане на средства:

а) Критерии за допустимост

Заявлението трябва да отговаря на следните критерии за допустимост:

— Кандидатът е **държава членка**, чийто:

  — БВП на глава от населението през 2012 г. не е бил над 105 % от средната стойност за Съюза,

  — средното равнище на усвояване на ориентировъчното национално разпределение на държавата членка за 2014, 2015 и 2016 г., както е определено в член 19 от Регламент за програмата LIFE, е под 70 %; както и

  — средното равнище на усвояване на ориентировъчното национално разпределение на държавата членка за 2014, 2015 и 2016 г. се е увеличило, в сравнение със средното равнище на усвояване за 2010, 2011 и 2012 г.

— Ако на дадена държава членка е предоставено финансиране за проект за изграждане на капацитет в многогодишната работна програма за периода 2014—2017 г., този проект трябва да бъде завършен преди началото на втория проект за изграждане на капацитет.

— Заявлението съдържа **план за изграждане на капацитет**, в който държавата членка **се ангажира**:

  — да запази предвидените за програмата LIFE ресурси, включително числеността на персонала, на нива, които не са по-ниски от въведените през 2012 г., за цялата продължителност на настоящата МРП;

  — ако на държавата членка е предоставено финансиране за проект за изграждане на капацитет в многогодишната работна програма за периода 2014—2017 г. — да запази ресурсите, разпределени за предишния проект за изграждане на капацитет, за цялата продължителност на настоящата многогодишна работна програма за периода 2018—2020 г.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

— **Техническа съгласуваност и качество** на проектите за изграждане на капацитет се отнасят до предложените интервенции с оглед развитие на капацитета на държавата членка да представя успешни заявления за финансиране на проекти по подпрограмите за околната среда и действия по климата.

  Качествата на всички допустими предложения ще бъдат оценени и съпоставени със следните критерии за отпускане на средства и система за оценка:

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Техническа съгласуваност и качество	15	30
Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	10	20
Всеобхватност на подхода във връзка с установените слабости, които са довели до слабо участие на държавата членка в поканите за представяне на предложения по програмата LIFE в периода 2014—2016 г.	15	30
Представяне на очакваното подобрение на способността за насърчаване на интеграция, допълване, полезни взаимодействия и възможност за възпроизвеждане на програмата LIFE в политики, икономически дейности и други програми	10	20
Обща (положителна) оценка	**55**	**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 55 или повече точки.

5.1.5. *Подготвителни проекти съгласно член 18, буква ж) от Регламента за програмата LIFE*

Подготвителните проекти са насочени към специфични нужди за разработване и прилагане на политики и законодателство на Съюза в областта на околната среда или климата.

5.1.5.1. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Комисията извършва ежегодна инвентаризация на специфичните нужди във връзка с разработването и прилагането на политики и законодателство на Съюза в областта на околната среда или климата, които трябва да се разгледат през следващите години, и определя измежду тях нуждите, които могат да бъдат разгледани чрез подготвителни проекти.

Преди да стартира годишната покана за представяне на предложения държавите членки получават проект на списък със специфични нужди, които биха могли да се разгледат чрез подготвителни проекти, и ще бъде отправено искане да коментират списъка. Окончателният списък ще бъде изготвен въз основа на тези коментари.

Комисията определя специфични критерии за подбор и отпускане на средства за определените по този начин предложения, продължителността на проектите и прогнозния бюджет, който следва да бъде отпуснат за всеки проект.

Процедурата за подбор на проекти ще бъде организирана по следния начин:

— Оценка на предложения

Комисията ще провери дали всяко предложение отговаря на критериите за допустимост и подбор и ще го сравни с критериите за отпускане на средства.

— Изготвяне на окончателен списък с проекти, които ще бъдат финансирани, и на списък с резерви

След етапа на преглед успешните проекти ще бъдат предложени за финансиране в рамките на наличния бюджет. По целесъобразност може да бъде изготвен списък с резерви.

— Подписване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

5.1.5.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

Ще се прилагат следните критерии за допустимост и отпускане на средства:

а) Критерии за допустимост

Специфичните критерии за допустимост и подбор ще се определят във всяка покана. Те ще се основават на специфичните нужди, които трябва да се решат чрез подготвителните проекти, определени от Комисията в сътрудничество с държавите членки.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Средства за подготвителните проекти ще се отпускат на юридически лица, чието предложение надхвърля минималната положителна оценка и е с най-висока оценка по следните критерии:

Критерии	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Техническа съгласуваност и качество на предложението във връзка със специфичната нужда, която се разглежда	22	45
Всеобхватност на подхода във връзка със специфичната нужда, която се разглежда	15	30
Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	12	25
Обща (положителна) оценка	**55**	**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 55 или повече точки.

5.1.6. *Проекти, които са необходими за постигане на общите цели, посочени в член 3 от Регламента за програмата LIFE*

Могат да се финансират и други проекти (пилотни, демонстрационни или други) съгласно член 190 от Правилата за прилагане на Финансовия регламент (наричани по-долу „ППФР“) или да се обяви специфична покана за представяне на предложения въз основа на посочените по-долу критерии. Например безвъзмездни средства, насочени към комплексни проекти за изграждане на кръгова икономика по протежение на веригата за създаване на стойност или посредством промишлена симбиоза, биха могли да бъдат отпускани след специфична покана за представяне на предложения от бюджета за безвъзмездни средства за действия за околната среда и за ресурсна ефективност ([1]) или за подпомагане на проекти с потенциал да получат банково финансиране, до размер, допълващ средствата по NCFF. Подкрепа може да бъде предоставена и за привеждане на проектните предложения в достатъчна степен на развитие, което ще им позволи да привлекат публични и частни инвестиции. Подкрепата би могла да бъде предоставена преди всичко на иновативни, първи по рода си или нетипични инвестиционни предложения в някоя от приоритетните области на Регламента за програмата LIFE.

5.1.6.1. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Ако Комисията установи, че е нужен специфичен ad hoc проект, за да се постигнат общите цели, посочени в член 3 от Регламента за програмата LIFE, тя може да публикува покана за представяне на предложения.

5.1.6.2. Критерии за допустимост и отпускане на безвъзмездни средства

а) Критерии за допустимост

Другите проекти следва да:

— **допринасят** към една или няколко от **общите** цели, посочени в член 3 от Регламента за програмата LIFE **и приложимите специфични цели** в членове 10—12 и 14—16 от Регламента за програмата LIFE,

— **попадат в обхвата на приоритетната област** на подпрограма по програмата LIFE, както е посочено в членове 9 и 13 от Регламента за програмата LIFE, съгласно която се представя предложението за проект. Това включва проекти, насочени към комплексни действия за изграждане на кръгова икономика по протежение на веригата за създаване на стойност или посредством промишлена симбиоза. Ще бъде публикувана специфична покана за представяне на предложения за проекти за техническа помощ, свързани с подготовката на кръговата икономика, които ще бъдат финансирани от бюджета за безвъзмездни средства за действия за околната среда и за ресурсна ефективност в размер на максимум 1,0 милиона евро годишно.

б) Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

Средства за други проекти ще се отпускат на юридическото лице/лица, чието предложение надхвърля минималната положителна оценка и е с най-висока оценка по следните критерии:

Критерии	Минимална положителна оценка (*)	Максимална оценка
Техническа съгласуваност и качество на предложението във връзка със специфичната нужда, която се разглежда	30	50
Финансова съгласуваност и качество (включително съотношение качество/цена)	20	30
Всеобхватност на подхода във връзка със специфичната нужда, която се разглежда	—	10
Полезни взаимодействия (вж. традиционни проекти)	—	10
Обща (положителна) оценка	**55**	**100**

(*) Предложението за проект трябва да получи поне минималната положителна оценка по всеки критерий за отпускане на средства и също така общият брой точки за критериите, за които е определен фиксиран минимален брой точки, трябва да се равнява на 55 или повече точки.

([1]) Проучванията показват готовност за отпускане на инвестиционен капитал от различни източници за „зелени инвестиции“, но липса на достатъчно добре подготвени предложения („с потенциал да получат банково финансиране“). Целта е това разминаване да бъде запълнено чрез специфична покана за представяне на предложения, засягаща автори на проекти с (потенциал за) икономическа жизнеспособност, които могат да окажат значително въздействие върху околната среда или климата, необходимо за постигането на общите цели, определени в член 3 от Регламента за програмата LIFE.

5.2. **Безвъзмездни средства за оперативни разходи**

В член 21 от Регламента за програмата LIFE се предвижда подкрепа за определени оперативни и административни разходи на организации с нестопанска цел, които се стремят към постигане на цел от общ интерес за Съюза, работят предимно в областта на околната среда и/или действията по климата и участват в разработването, изпълнението и прилагането на политиката и законодателството на Съюза.

Системата на двугодишни рамкови споразумения за партньорство за оперативни безвъзмездни средства, създадена съгласно МРП за периода 2014—2017 г., ще бъде запазена, за да се поддържа балансът между необходимостта от сигурност и стабилност за бенефициерите и определено равнище на конкуренция между организациите с нестопанска цел. По тази рамка през 2018 г. ще бъдат организирани ограничени покани за представяне на предложения. Те ще се отнасят само за онези НПО, които са избрани за подписване на рамкови споразумения за партньорство в рамките на поканата за представяне на предложения за рамкови споразумения за партньорство през 2017 г. (референтен номер на поканата: LIFE-NGO-FPA-EASME-2017).

През 2019 г. ще стартира нова покана за представяне на предложения за рамкови споразумения за партньорство, за да се изберат НПО, които ще получат безвъзмездни средства за оперативни разходи за финансовите 2020 и 2021 година. След това ще бъдат обявени две ограничени покани за представяне на предложения с оглед на подписването на специфични споразумения за отпускане на безвъзмездни средства с партньори по рамковото споразумение.

Безвъзмездни средства за оперативни разходи могат да се предоставят извън обхвата на поканата за представяне на предложения в надлежно обосновани извънредни случаи, както е описано в член 190 от Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012 на Комисията ([1]), по-специално когато характеристиките на бенефициера не оставят друг избор или когато бенефициерът е определен като такъв в правно основание.

Ще се проверява дали предложенията отговарят на критериите за допустимост и подбор. За предложения, които отговарят на тези критерии, ще се оценява общото съответствие и качество във връзка с критериите за отпускане на средства. Ще се дават точки съгласно тези критерии и ще се изисква определено минимално ниво на качество. Окончателното решение за отпускане на средства ще се взема въз основа на резултатите от процеса на оценка.

5.2.1. *Критерии за подбор по отношение на безвъзмездни средства за оперативни разходи*

С критериите за подбор се оценява финансовият и оперативният капацитет на кандидата да осъществи предложената работна програма.

Кандидатите ще бъдат подбирани само ако могат да демонстрират следните качества въз основа на специфични подкрепящи документи, свързани с резултатите на кандидата през предходните две години:

— **оперативен капацитет** — кандидатът трябва да разполага с професионалната компетентност и квалификации, които се изискват за осъществяване на предложената работна програма, и

— **финансов капацитет** — кандидатът трябва да разполага със стабилни и достатъчни източници на финансиране, за да поддържа своята дейност през цялата година, в която се отпускат безвъзмездните средства, и да участва в нейното финансиране.

При определени извънредни обстоятелства, по-специално в случай че бъде създадена нова мрежа от организации с опит, ИА може да разреши дерогация от изискването да се предоставят подкрепящи документи за предходните две години.

5.2.2. *Критерии за отпускане на безвъзмездни средства за оперативни разходи*

5.2.2.1. Безвъзмездни средства за оперативни разходи/Рамкови споразумения за партньорство за неправителствени организации (НПО)

В член 12, буква г) и член 16, буква г) от Регламента за програмата LIFE като специфична цел за съответните приоритетни области „Управление и информация“ се посочва „да насърчава по-добро управление в областта на околната среда и климата посредством разширяване на участието на заинтересованите страни, в това число и НПО, в консултациите по изпълнението на политиките“.

Следните критерии за отпускане на средства ще се прилагат при подбора на бенефициери по линия на рамкови споразумения за партньорство:

1. Съответствие с политиките: съответствие на стратегическия план на НПО с политиките на Съюза в областта на околната среда и климата.

([1]) Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012 на Комисията от 29 октомври 2012 г. относно правилата за прилагане на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ППФР) (ОВ L 362, 31.12.2012 г., стр. 1).

2. Оформяне на политиката на ЕС: принос на НПО за оформянето, разработването или актуализирането на политиките на Съюза в областта на околната среда и/или климата.

3. Изпълнение на политиката: принос на НПО за изпълнението и прилагането на политиките на Съюза в областта на околната среда и/или климата.

4. Сензорна функция: уместност за справяне с нови и възникващи проблеми, свързани с околната среда и климата.

5. Организационно развитие: потенциал за развитие с оглед превръщане в по-ефективна заинтересована страна в политическия процес на Съюза.

Избраните като рамкови партньори организации ще бъдат поканвани да представят ежегодно своите работни програми, които ще бъдат анализирани с оглед на отпускането на специфични годишни безвъзмездни средства за оперативни разходи.

При отпускането на специфични годишни безвъзмездни средства за оперативни разходи по споразумения за партньорство ще се прилагат следните критерии:

1. съответствие на работната програма с целите и естеството на дейностите, посочени в рамковото споразумение за партньорство

2. техническа и финансова съгласуваност на работната програма

3. съгласуваност на работната програма и предложения бюджет, включително ефективно използване на ресурсите

5.2.2.2. Безвъзмездни средства за други оперативни разходи

Предоставянето на други безвъзмездни средства за оперативни разходи, включително след подписването на рамкови споразумения за партньорство, на организации с нестопанска цел, които преследват цел от общ интерес за Съюза или чиято специфична цел съставлява част от политиката за действие в областта на околната среда и/или климата, ще се извършва въз основа на следните критерии за отпускане:

1. съответствие на работната програма с целите на Регламента за програмата LIFE и по целесъобразност тематичните приоритети и темите на проекти;

2. осъществимост и вътрешна съгласуваност на работната програма;

3. разходна ефективност на предложените дейности.

5.3. **Финансови инструменти**

Финансиране по смисъла на член 17, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE се предвижда за следните два пилотни финансови инструмента, за да се постигнат общите цели, определени в член 3 от Регламента за програмата LIFE:

— Инструмент за финансиране на природен капитал (NCFF) – финансов инструмент, който беше въведен пилотно по двете подпрограми, за да се изпитат и демонстрират новаторски походи за финансиране на проекти, с които се насърчава опазването на природния капитал в приоритетните области „Природа и биологично разнообразие“ и „Адаптация към изменението на климата“.

— Инструмент за частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE) – пилотен финансов инструмент по подпрограмата за действия по климата. Както беше демонстрирано в периода 2014—2017 г. PF4EE предоставя нов ефективен подход за преодоляване на ограничения достъп до адекватно и достъпно търговско финансиране за инвестиции в енергийна ефективност, насочени към националните приоритети.

Разпоредбите относно финансовите инструменти съгласно Финансовия регламент, и по-специално членове 139 и 140 от него, са изпълнени по описания в следващите параграфи начин.

Финансовите инструменти, с които се подпомагат проекти, могат да бъдат под която и да е от посочените форми, изпълняват се в съответствие с дял VIII от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 и също така могат да се комбинират помежду си и с безвъзмездни средства, финансирани от бюджета на Съюза.

Съгласно член 140, параграф 6, годишните вноски за изплащане, включително капиталови изплащания, освободени гаранции и погашения на главницата са вътрешен целеви приход и се използват за същия финансов инструмент за период не по-дълъг от периода, за който са разпределени бюджетните кредити плюс две години.

Средносрочните оценки се осъществиха след по-малко от две години ефективно изпълнение на двата финансови инструмента и от тях могат да се правят само предварителни заключения за финансовите инструменти, тъй като те представляват нов начин на финансиране по програмата LIFE. Тези заключения са взети предвид за прилагането на двата финансови инструмента в периода 2018—2020 г. По-специално:

— за NCFF се полагат усилия за подобряване на помощта, предоставяна на потенциалните получатели за изграждане на техните стопански проекти, като се има предвид, че отпуснатите по време на първата МРП средства са достатъчни за МРП за периода 2018—2020 г,

— за PF4EE се взе решение за продължаване на пилотната фаза и за увеличаване на наличните средства с 75 милиона евро предвид голямото регистрирано търсене. Комисията ще докладва поне веднъж годишно на комитета по програмата LIFE, като могат да се организират ad-hoc заседания, ако това е необходимо.

5.3.1. *Инструмент за финансиране на природен капитал (NCFF)*

5.3.1.1. Принос за целите на програмата LIFE

Финансовият инструмент допринася за постигане на целите на програмата LIFE, по-специално за приоритетните области „Природа и биологично разнообразие“ по подпрограмата за околната среда на програмата LIFE и „Адаптация към изменението на климата“ по подпрограмата за действия по климата чрез финансиране на предварителни инвестиции и оперативни разходи за генериращи приходи или спестяващи разходи пилотни проекти, с които се насърчава опазване, възстановяване, управление и увеличаване на природния капитал в полза на биологичното разнообразие и адаптацията, включително основани на екосистемите решения за преодоляване на предизвикателства, свързани със земята, почвите, горското стопанство, селското стопанство, водите и отпадъците. Създаденият през 2015 г. NCFF представлява нов политически инструмент за новаторски пилотни проекти. Както е описано в МРП за периода 2014—2017 г., той предлага потенциал за подобряване на разходната ефективност на програмата LIFE чрез ливъридж и допълване. Той допринася за изграждане на капацитет в по-дългосрочен план в дадена иновативна и устойчива търговска финансова дейност. NCFF допълва и подкрепя политическите цели на държавите членки в областта на биологичното разнообразие и адаптацията към изменението на климата.

По-конкретно:

— По отношение на природата и биологичното разнообразие NCFF допринася за изпълнението на политиката и законодателството на Съюза в областта на биологичното разнообразие, включително Стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г., Директиви 2009/147/ЕО и 92/43/ЕИО, по-специално чрез прилагане, разработване и изпитване на проекти и демонстриране на тяхната жизнеспособност. Освен това той подкрепя последващото разработване, изпълнение и управление на мрежата „Натура 2000“, създадена съгласно член 3 от Директива 92/43/ЕИО, и повишава нейната устойчивост чрез опазване и възстановяване на екосистемите, включително извън мрежата. При все това някои видове проекти може да не се прилагат по отношение на областите по „Натура 2000“ ([1]).

— По отношение на адаптацията към изменението на климата NCFF допринася за изпълнението на политиката на Съюза в областта на адаптацията, по-специално чрез разработване, изпитване и демонстриране на основани на екосистемите подходи за адаптация към изменението на климата. Освен това той допринася за разработване и демонстриране на иновативни технологии, системи, методи и инструменти за адаптация, които позволяват възпроизвеждане, трансфер или интегриране.

5.3.1.2. Актуално състояние на NCFF

NCFF се изпълнява от Европейската инвестиционна банка по силата на сключено с Комисията споразумение за делегиране. По време на пилотната фаза, която започна в рамките на МРП LIFE за периода 2014—2017 г. и ще продължи до 2020 г., по NCFF се очаква да се изпълнят между 9 и 12 операции. Средствата, отпуснати за NCFF в периода 2014—2017 г., се оценяват като достатъчни за целия период на програмата LIFE. Комисията договори с ЕИБ удължаване на срока за изпълнение до края на 2021 г.

През февруари 2017 г. преговорите по една от операциите приключиха с подписването на споразумение, като преговорите по още една се очаква да приключат в рамките на тази година. Европейската инвестиционна банка продължава да разработва канал за допустими операции.

5.3.1.3. Структура на финансовия инструмент

Изпълнението на финансовия инструмент е поверено на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) чрез непряко управление.

NCFF комбинира пряко и непряко финансиране на проекти чрез дългови, капиталови инструменти и предоставяне на гаранции. Осигурен е инструмент за техническа подкрепа, за да се гарантира, че проектите достигат до достатъчно развит етап за финансиране.

Европейската комисия предостави 50 милиона евро за механизма за споделяне на риска и 10 милиона евро за механизма за техническа помощ. Въз основа на това ЕИБ ще инвестира до 125 милиона евро чрез заеми, гаранции по заеми и

([1]) Докато проекти, насочени към компенсиране на вреди, нанесени на зони по „Натура 2000“ в съответствие с член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията, не са допустими за финансиране по линия на NCFF, компенсационни мерки за вреди на други места могат да се предприемат в зони по „Натура 2000“ или по други начини, които допринасят за съгласуваността на мрежа и са допустими за финансиране по линия на NCFF.

капиталови инвестиции. Заемите могат да се предоставят пряко на крайните бенефициери за финансиране на инвестиции и оперативни разходи или непряко чрез посредници, които след това финансират портфейл от заеми. Гаранции по заеми могат да бъдат предоставяни на посредници. Капиталовите инвестиции могат да се използват за инвестиции в управлявани от посредници фондове. Тези възможности могат да бъдат комбинирани с безвъзмездни средства за действия по тематични приоритети или с подкрепа от други източници.

Инструментът включва механизъм за поделяне на риска с ЕИБ, тъй като подпомаганите от NCFF проекти са от вида, в който ЕИБ обикновено не инвестира, или защото са твърде малки, или поради това, че се възприемат като високорискови проекти, които не са съвместими с кредитния рейтинг ААА на банката. За да се преодолее този проблем, инструментът включва механизъм за поделяне на риска, съгласно който първите загуби в случай на неуспех на проекта ще бъдат гарантирани на ЕИБ със средства на ЕС. Средствата, предоставени в рамките на МРП за периода 2014—2017 г., ще останат на разположение за финансовия период 2018—2020 г. Конкретният механизъм за изпълнение беше установен в споразумение за делегиране между Комисията и ЕИБ, подписано на 18 декември 2014 г., в което също така се посочват прецизни критерии за изключване/подбор, за да се гарантира правилното подреждане на приоритетите в процеса на подбор и постигането на подходящ секторен и географски обхват.

Настоящата МРП удължава срока за предоставяне на средствата по МРП за периода 2014—2017 г. до МРП за периода 2018—2020 г. След края на този оперативен период на пилотната фаза инструментът ще продължи да съществува с облекчена структура, за да управлява портфейла и да получава погасителните вноски за операциите.

Управлението на финансовия инструмент се извършва от ЕИБ. Ръководният комитет извършва редовен преглед на напредъка по прилагането на финансовия инструмент. Ръководният комитет се състои от членове, назначени съвместно от ЕИБ и Комисията, включително ГД „Околна среда“, ГД „Действия по климата“ и ГД „Икономически и финансови въпроси“, и се подпомага от осигурен от ЕИБ секретариат.

Мониторингът на финансовите инструменти е в съответствие с изискванията, определени във Финансовия регламент (член 140) и Делегирания регламент (член 225), и в съответствие с тълкуването във финансовото и административно рамково споразумение (FAFA) с ЕИБ и споразумението за делегиране.

ЕИБ отговаря за мониторинга на изпълнението на дейностите по финансовия инструмент и за представяне на резултатите и на финансови доклади, чиито формат, съдържание и периодичност ще подлежат на договаряне, включително редовни и ad-hoc доклади; посещения на място; одити. За докладване от финансовите институции към ЕИБ ще се използват показатели за изпълнение.

5.3.1.4. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Проектите попадат в четири широки категории:

— Плащания за екосистемни услуги: проекти, които включват плащания за потока от ползи, произтичащи от природния капитал, обикновено доброволна и малка двустранна трансакция с ясно установени продавач и купувач на екосистемна услуга. Те се основават на принципа „бенефициерът плаща“, съгласно който се плаща за обезпечаване на екосистемни услуги от решаващо значение.

— Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ): ЕИ представлява стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги. Тя включва зелени зони (или сини, ако става въпрос за водни екосистеми) и други физически елементи в сухоземни (включително крайбрежни) и морски райони. На сушата ЕИ се среща както в селски, така и в градски райони. Проектите за ЕИ разполагат с потенциал за генериране на приходи или икономии на разходи въз основа на предоставянето на стоки и услуги, включително управление на водите, качество на въздуха, горско стопанство, отдих и развлечение, контрол на наводненията/ерозията/пожарите, опрашване на растенията, увеличена устойчивост по отношение на последствията от изменението на климата.

— Компенсационни замени на биологичното разнообразие: това са действия за опазване, проектирани да компенсират остатъчната и неизбежна вреда върху биологичното разнообразие в резултат на проектите за развитие. Тези действия се основават на принципа „замърсителят плаща“, съгласно който замените се осъществяват с цел спазване на изискванията или смекчаване на рисковете за репутацията. Проекти, насочени към компенсиране на вреди на зони по „Натура 2000“ съгласно член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията, не са допустими за финансиране по NCFF.

— Иновативни инвестиции в полза на биологичното разнообразие и адаптацията: това са проекти, включващи предоставяне на стоки и услуги, най-вече от МСП, които целят опазване на биологичното разнообразие или повишаване на устойчивостта на общностите и други бизнес сектори.

Целта е да се идентифицират и финансират проекти с достатъчно широко географско и секторно покритие, като същевременно се изпитват различни финансови механизми, за да се гарантира възможност за възпроизвеждане в целия ЕС по време на оперативния етап. Правилата за допустимост за проектите и инвестиционната политика за инструмента (определяне на таван за секторите и географското покритие, както и минимални критерии и/или принципи, които трябва да бъдат спазени, например йерархията на смекчаване ([1])) са определени в споразумението за делегиране.

Критериите за допустимост съответстват на целите по отношение на природата и биологичното разнообразие и адаптацията към изменението на климата, заложени в Регламента за програмата LIFE, като същевременно се отчитат политическите приоритети на държавите членки в областта на опазването на биологичното разнообразие и адаптацията към изменението на климата.

Допустимите проекти за управление на природния капитал следва да бъдат обосновани от икономическа оценка въз основа на класически анализ на разходите и ползите — т.е. че настоящите нетни разходи за целия жизнен цикъл на проекта са по-малки от настоящата нетна стойност на очакваните ползи, включително външни въздействия. В допълнение към стандартните критерии, които ЕИБ налага по отношение на всички операции, ще се използват допълнителни критерии, които определят вида на обхванатите проекти и сектори.

Като минимум крайните получатели на средства от финансовия инструмент трябва да бъдат физически и/или юридически лица, които инвестират в проекти за управление на природния капитал и които са в състояние да:

— демонстрират чрез целенасочена оценка на въздействието върху околната среда, че проектите ще окажат положително въздействие върху състоянието и устойчивостта на екосистемите и предоставянето на екосистемни услуги;

— предприемат за първи път нови бизнес модели за управление на природния капитал сред горепосочените типологии, т.е. екологосъобразна инфраструктура, плащания за екосистемни услуги, компенсационни замени на биологичното разнообразие или иновативни предприятия или корпорации, насочени към биологичното разнообразие/адаптацията;

— изпълнят един от следните критерии:

  — насърчаване на опазването, възстановяването, управлението и подобряването на екосистемите, включително чрез основани на екосистемите решения, които се прилагат по отношение на секторите на земята, почвите, горското стопанство, селското стопанство, аквакултурите, водите и отпадъците;

  — насърчаване на основани на екосистемите подходи, които позволяват на предприятията и общностите да преодоляват установени рискове във връзка с настоящи и прогнозни ефекти от изменението на климата, включително чрез градски, селски и крайбрежни проекти за екологосъобразна инфраструктура.

Проектите трябва да бъдат изпълнявани в поне една държава – членка на ЕС, за да се считат за допустими.

Когато проектите се финансират непряко чрез участие във фондове, управлявани от финансови посредници, подборът на тези институции се ръководи от търсенето и следва принципите на добро финансово управление, прозрачност, недискриминация и, наред с другото, изпълнение на следните изисквания:

i) институцията трябва да бъде финансова институция от частния сектор или да е основана на пазара;

ii) да се ангажира и да демонстрира оперативен капацитет за разпределение на средствата по финансовия инструмент;

iii) да демонстрира капацитет да достигне до крайните получатели, към които са насочени политиките на ЕС или държавите членки в областта на биологичното разнообразие или адаптацията към изменението на климата;

iv) да поеме задълженията и да изпълнява изискванията, свързани с разпределението на средствата по финансовия инструмент;

v) да спазва съответните стандарти и приложимото законодателство в областта на предотвратяването на прането на пари, борбата с тероризма и данъчните измами;

vi) да предоставя информация, поискана от Европейската сметна палата за изпълнение на нейните задължения; както и

vii) да бъде допустима като заемополучател за ЕИБ в съответствие с кредитната политика на банката.

([1]) Йерархията на смекчаване включва: 1) избягване или предотвратяване на отрицателно въздействие върху околната среда като цяло и по-специално върху биологичното разнообразие; 2) свеждане до минимум на ефектите от развитието на място и възстановяване, ако въздействието не може да се избегне; и 3) замени/компенсационни мерки, които се предприемат в краен случай (на или извън територията на обекта) за остатъчните отрицателни ефекти.

5.3.2. *Инструмент за частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE)*

5.3.2.1. Принос за целите на програмата LIFE

PF4EE допринася за постигане на общите цели на Регламента за програмата LIFE, определени в член 3 и допълнително прецизирани в приоритетната област „Смекчаване на изменението на климата“. По-специално PF4EE:

— е насочен към основен проблем на политиката в областта на климата, като допринася за постигането на целите на Европа до 2020 и 2030 г. за обезпечаване на икономии на енергия и свързаното с тях намаляване на емисиите;

— осигурява необходимото равнище на пилотно изпитване и демонстриране на нов инструмент на политиката с огромен потенциал за осигуряване на добавена стойност за ЕС;

— допълва и подкрепя отговорностите на държавите членки съгласно националните планове за действие в областта на енергийната ефективност (NEEAP);

— предлага потенциал за подобряване на разходната ефективност на програмата LIFE чрез ливъридж и допълване;

— изгражда капацитет в по-дългосрочен план в устойчива търговска финансова дейност, като по този начин се гарантира постоянна и дълготрайна подкрепа за устойчиво развитие;

— подкрепя солидарността и поделянето на тежестта; както и

— предлага потенциал за включване на инициативата в програмите на държавите членки (чрез NEAAP и евентуално други програми и инициативи).

5.3.2.2. Актуално състояние и разширяване на мащаба на PF4EE

През 2014 г. се очакваше инструментът да подкрепи инвестиции в размер до 540 милиона евро. След подписаните през 2015 и 2016 г. споразумения и с оглед на настоящия канал за операции обаче ЕИБ цели до края на 2017 г. да постигне нови инвестиции в размер на повече от 1 милиард евро (600—650 милиона евро от ЕИБ и най-малко 500 милиона евро от финансови посредници), които да обхванат 9—10 държави членки.

Последните шест споразумения, подписани в края на 2016 г., са както следва:

— Komercni Banka, Чешка република: заеми за енергийна ефективност на стойност 75 милиона евро за корпорации и осветителни системи за сгради и промишлени обекти

— Banco Santander, Испания: заеми за енергийна ефективност на стойност 50 милиона евро за хотели и други туристически сгради

— Credit Cooperatif, Франция: заеми за енергийна ефективност на стойност 75 милиона евро за МСП и ремонт на сгради

— BELFIUS, Белгия: целеви заеми за енергийна ефективност на стойност 75 милиона евро за МСП

— Banco BPI, Португалия: 50 милиона евро целеви заеми за предприятия

— BPER, Италия: заеми за енергийна ефективност на стойност 50 милиона евро за частния сектор

През 2017 г. биха могли да се сключат още споразумения в Хърватия, Обединеното кралство, Гърция и Кипър.

До момента инвестициите на място бяха подкрепяни само в Чешката република и Франция, но големият интерес на банките и завишената инвестиционна цел на ЕИБ са знак за наличие на пазарно търсене, а оттам и за потенциал за разширяване на мащаба. PF4EE допринася за създаването на нов финансов продукт на пазара, който е насочен към енергийната ефективност и следователно допринася пряко за декарбонизацията на икономиката на ЕС в съответствие с целите на 21-вата сесия на Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата.

В края на 2016 г. заемите, отпуснати и изплатени от ЕИБ, са възлизали съответно на 375 милиона евро и 35 милиона евро. Що се отнася до средния ливъридж на инструмента в края на 2016 г., той е бил 9,8 (изчислен като принос на ЕИБ/Европейската комисия).

В периода 2014—2017 г. ЕС пое ангажимент за принос за PF4EE в размер на 80 милиона евро. За периода 2018—2020 г. за продължаване на пилотната фаза са предвидени още 75 милиона евро, 10 милиона евро от които ще бъдат заделени за инструмент за експертна подкрепа, създаден да предоставя техническа помощ на финансови посредници.

5.3.2.3. Структура на финансовия инструмент

Прилагането на инструмента PF4EE е поверено на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) чрез непряко управление.

Инструментът PF4EE има две основни цели:

— повишаване на устойчивостта на свързаната със заеми за енергийна ефективност (ЕЕ) дейност във всички европейски финансови институции, стимулиране на частни търговски банки и други финансови институции (заедно наричани „финансови посредници“) с оглед секторът на енергийната ефективност да се третира като отделен пазарен сегмент, и

— повишаване на достъпността на дълговото финансиране за проекти, които допринасят за приоритетите за енергийна ефективност на държавите членки, определени в NEEAP.

Инструментът PF4EE осигурява i) механизъм за участие в риска (инструмент за поделяне на риска) и ii) експертна подкрепа за финансовите посредници (инструмент за експертна подкрепа) в съчетание с iii) дългосрочно финансиране от ЕИБ (заем от ЕИБ за енергийна ефективност).

— PF4EE осигурява финансов инструмент за поделяне на риска, който ще функционира подобно на гаранция с определен праг, с оглед поделяне на риска между Комисията (като финансираща институция) и финансовите посредници (като заемодатели).

— Инструментът за поделяне на риска е проектиран да намали кредитния риск за финансовите посредници, когато предоставят заеми в сектора на ЕЕ, и да насърчи тяхното участие. Въздействието зависи от пазарните условия и специфичните характеристики на проектите. Инструментът за поделяне на риска повишава дейностите по предоставяне на заеми, достъпа до финансиране и/или до по-добри условия за финансиране за крайните получатели, включително по-ниски цени, по-дълги срокове на падеж, по-малки обезпечения или други.

— За да се постигне ливъридж във връзка с приноса на програмата LIFE, заемите от ЕИБ се предоставят на финансови посредници при конкурентни ставки за предоставяне на по-нататъшни заеми. Преференциалните ставки ще се прехвърлят към крайните получатели, за да се насърчи използването на инструмента.

— Освен това се очаква получателите да допринесат за покриване на разходите по проекта, като в резултат на това ще се увеличи изчисленият ливъридж за инвестиционните разходи.

— Ако участващ в тази схема финансов посредник понесе загуби по портфейла си от заеми (портфейл от заеми за ЕЕ), част от тези загуби ще бъде поета по линия на инструмента за поделяне на риска.

— Финансирането по програмата LIFE ще се използва за осигуряване на финансовите средства, необходими за инструмента за поделяне на риска и инструмента за експертна подкрепа, както и административните и преките разходи, които ЕИБ понася за въвеждане в експлоатация и управление на инструмента.

— На всеки финансов посредник ще бъде предоставена определена максимална сума в брой (обезпечение) с цел да се компенсират загуби по портфейла от заеми за ЕЕ. Максималният размер на тази сума ще се изчислява въз основа на специфичен процент от общия портфейл от целеви заеми за ЕЕ, в зависимост от рисковия профил на целевите крайни получатели. Ако финансовият посредник не достигне целевия размер на портфейла, процентът ще се приложи към постигнатия размер на портфейла.

— Целевите крайни получатели по инструмента PF4EE включват МСП, по-големи дружества със средна капитализация и физически лица, но биха могли да включват и малки общини или други органи от публичния сектор, които предприемат малки инвестиции за енергийна ефективност и които могат да използват икономиите на енергия, за да възстановят предоставените предварително заеми.

— За периода 2014—2017 г. целта на PF4EE беше подписването на 10 споразумения (заеми от ЕИБ за ЕЕ и инструменти за поделяне на риска/експертна подкрепа). До края на 2016 г. шест от тях вече са бяха подписани (вж. раздел 5.3.2.2).

— В периода 2018—2020 г. може да се подпишат до 10 допълнителни споразумения, с което до края на 2020 г. сключените сделки ще станат общо 20.

За периода 2018—2020 г. ЕС пое ангажимент за принос за PF4EE в размер на 75 милиона евро, 10 милиона евро от които ще бъдат заделени за инструмента за експертна подкрепа. Освен това ЕИБ ще получи разрешение да подписва повече от едно споразумение на държава членка.

Подборът на финансовите посредници ще продължи да се ръководи от търсенето и да следва принципите на добро финансово управление, прозрачност, недискриминация и, наред с другото, изпълнение на следните изисквания:

i) посредникът трябва да бъде финансова институция от частния сектор или да оперира на пазара по начин, сходен на начина, по който оперира финансова институция от частния сектор;

ii) да се ангажира и да демонстрира оперативен капацитет за разпределение на средствата по PF4EE;

iii) да демонстрира капацитет да достигне до крайните получатели, към които е насочен съответният приоритет от NEEAP и/или схема за подпомагане на енергийната ефективност и/или директиви на ЕС, свързани с енергийната ефективност в съответната държава членка;

iv) да поеме задълженията и да изпълнява изискванията, свързани с разпределението на средствата по PF4EE;

v) да спазва съответните стандарти и приложимото законодателство в областта на предотвратяването на прането на пари, борбата с тероризма и данъчните измами;

vi) да предоставя информация, поискана от Европейската сметна палата за изпълнение на нейните задължения; както и

vii) да бъде допустим като контрагент на ЕИБ в съответствие с вътрешните политики и насоки на банката и да отговаря на условията за географско разпределение, предвидени в PF4EE.

Ще се търси широко географско разпределение на финансовия инструмент през целия жизнен цикъл на програмата, като се осигурят стимули за ЕИБ да насърчи участието на финансови посредници от всички държави членки. Географските ограничения, валидни за пилотната фаза, обаче ще бъдат премахнати и на ЕИБ ще бъде позволено да подписва повече от едно споразумение на държава членка в зависимост от пазарните изисквания.

В зависимост от интереса, изразен от финансовите посредници, ЕИБ може да отдаде приоритет на онези финансови посредници, които желаят да извършват дейност в държави членки, в които инвестиционните нужди (отстояние до целта) са най-големи. Инструментът за поделяне на риска ще насърчи финансовите посредници да извършват дейност в държави членки с по-висок риск, който отразява например изключително слабо развитие при използването на кредитно финансиране за ЕЕ или случаи, в които се счита, че капацитетът за усвояване на заеми вероятно ще бъде особено нисък.

Натрупаният в периода 2014—2017 г. опит показва, че техническата помощ за финансовите посредници е от решаващо значение, за да се увеличи в максимална степен тяхната способност да се насочват към инвестиции в ЕЕ. Ето защо максималният бюджет на инструмент за експертна подкрепа ще бъде увеличен от 3,2 милиона евро за периода 2014—2017 г. (т.е. 4 % от приноса за PF4EE, за които ЕС пое ангажимент през първата част на пилотната фаза) до 10 милиона евро в периода 2018—2020 г.

PF4EE трябва да продължи да функционира, докато остават неизплатени заеми, обхванати от инструмента за поделяне на риска. Максималният срок на погасяване, който се разрешава по инструмента за поделяне на риска, ще бъде 20 години. Поради това PF4EE ще продължи да функционира в продължение на до 20 години след периода на прилагане (2045 г.).

Разпределението на средствата ще бъде валидно до цялостното приключване на последната трансакция по програмата.

Управлението на финансовия инструмент се извършва от ЕИБ. Ръководният комитет извършва редовен преглед на напредъка по прилагането на финансовия инструмент. Ръководният комитет се състои от членове, назначени съвместно от ЕИБ и Комисията, включително от служби на Комисията като ГД „Действия по климата“, ГД „Икономически и финансови въпроси“ и ГД „Енергетика“, и ще се подпомага от осигурен от ЕИБ секретариат.

Беше създаден механизъм за мониторинг и докладване и информацията се предоставя на комитета по програмата LIFE.

Мониторингът на финансовите инструменти ще бъде в съответствие с изискванията, определени във Финансовия регламент (член 140) и Делегирания регламент (член 225), и в съответствие с тълкуването във финансовото и административно рамково споразумение (FAFA) с ЕИБ и съответното споразумение за делегиране.

ЕИБ ще отговаря за мониторинга на изпълнението на дейностите по финансовия инструмент и за представяне на резултатите и на финансови доклади, чиито формат, съдържание и периодичност ще подлежат на договаряне, включително редовни и ad-hoc доклади; посещения на място; одити. За докладване от финансовите институции към ЕИБ ще се използват показатели за изпълнение за ЕЕ.

5.3.2.4. Техническа методология за процедурата за подбор на проекти

Получателите включват физически лица, асоциации на собственици на жилища, МСП, корпорации и/или публични органи/институции, които осъществяват инвестиции за ЕЕ в съответствие с NEEAP на всяка държава членка.

Размерът на заемите за ЕЕ, които се предоставят на получателите, варират от 10 000 EUR (които могат да бъдат намалени, така че да отговарят на малки инвестиции в рамките на жилищния сектор) до 5 милиона евро (в извънредни случаи до 15 милиона евро).

Държавите членки са в позиция да повлияят на канала за проекти и следователно могат да повлияят непряко и на подбора на проекти чрез приоритетите на NEEAP. Получателите са физически и/или юридически лица, които:

— осъществяват инвестиция за ЕЕ в контекста на схема за подкрепа на държава членка и/или в съответствие с разпоредбите на NEEAP и/или директиви на ЕС, свързани с ЕЕ;

— получават заем за ЕЕ, който се предоставя от участващ финансов посредник;

Освен това подкрепените инвестиции в енергийна ефективност следва да са били подложени на икономически анализ, който включва разходите за външни въздействия, свързани с въглеродните емисии, като настоящите нетни разходи за целия жизнен цикъл на проекта трябва да са по-ниски от настоящата нетна стойност на икономиите на енергия.

5.4. **Други дейности**

Финансирането по смисъла на член 17, параграф 1 от Регламента за програмата LIFE може да се използва за финансиране на всякакви други интервенции, които са необходими за постигането на общите цели, определени в член 3 от Регламента за програмата LIFE.

Тези интервенции ще бъдат управлявани в съответствие с Финансовия регламент и Регламента за програмата LIFE.

Средствата, които ще бъдат отпуснати за такива интервенции, независимо от тяхната правна форма, няма да се отчитат към минималните средства, които ще бъдат отпуснати за проекти съгласно член 17, параграф 4 от Регламента за програмата LIFE.

Тези интервенции може да включват следното:

— Разходи за проекти, избрани измежду проектите по програмата LIFE+ и „традиционните“ проекти по програмата LIFE, които са получили второто авансово плащане и се считат за особено обещаващи, що се отнася до техния принос за специфичните цели на приоритетните области на подпрограмата за околната среда или на подпрограмата за действия по климата на програмата LIFE и тяхното продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер.

— Безвъзмездни средства за действия за проекти по програмата LIFE+ и за „традиционни“ проекти по програмата LIFE, които са получили второто авансово плащане и се считат за особено обещаващи, що се отнася до техния принос за специфичните цели на приоритетните области на подпрограмата за околната среда или на подпрограмата за действия по климата на програмата LIFE, както и за възможностите за пазарна реализация и потенциала за получаване на банково финансиране на внедрените в проектите решения. Тези безвъзмездни средства за действия ще предвиждат еднократни суми за действия за подпомагане, които се считат за необходими за постигане на възможности за пазарна реализация и/или потенциал за получаване на банково финансиране до края на проекта по програмата LIFE+, въз основа на предоставен от кандидатите анализ на несъответствията.

— Бизнес обучение тип коучинг за проекти по програмата LIFE+ и за „традиционни“ проекти по програмата LIFE, които са получили второто авансово плащане и се считат за особено обещаващи, що се отнася до техния принос за специфичните цели на приоритетните области на подпрограмата за околната среда или на подпрограмата за действия по климата на програмата LIFE, както и за възможностите за пазарна реализация и потенциала за получаване на банково финансиране на внедрените в проектите решения.

— Обучение тип коучинг в рамките на клъстери и мрежи за малки и средни предприятия.

6. ОРИЕНТИРОВЪЧНИ ГРАФИЦИ ЗА ПОКАНИТЕ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ (ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, БУКВА д) ОТ РЕГЛАМЕНТА ЗА ПРОГРАМАТА LIFE)

6.1. **Ориентировъчни графици за безвъзмездни средства**

Видове проекти	Подпрограма	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Проекти по смисъла на член 18, букви а), б), в) и з) от Регламента за програмата LIFE	Околна среда	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
	Действия по климата	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
Интегрирани проекти (член 18, буква г) от Регламента за програмата LIFE)	Околна среда	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
	Действия по климата	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
Проекти за техническа помощ (член 18, буква д) от Регламента за програмата LIFE)	Околна среда	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
	Действия по климата	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие

Видове проекти	Подпрограма	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Проекти за изграждане на капацитет (член 18, буква е) от Регламента за програмата LIFE)	Съвместно Околна среда и Действия по климата	1-во тримесечие на 2018 г.		
Подготвителни проекти (член 18, буква ж) от Регламента за програмата LIFE)	Околна среда	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие	2-ро тримесечие
Безвъзмездни средства за оперативни разходи (БСОР) (член 21 от Регламента за програмата LIFE)	Съвместно Околна среда и Действия по климата	2-ро тримесечие — съвместна покана за представяне на предложения за БСОР за финансовата 2019 г.	2-ро тримесечие — рамкови споразумения за партньорство и БСОР за финансовата 2020 г.	2-ро тримесечие — БСОР за финансовата 2021 г.

6.2. **Ориентировъчни графици за финансовите инструменти**

Финансов инструмент	Подпрограма	2018 г.	2019 г.	2020 г.
NCFF	Околна среда	Текуща база		
	Действия по климата	Текуща база		
PF4EE	Действия по климата	Текуща база		

7. КАЧЕСТВЕНИ И КОЛИЧЕСТВЕНИ РЕЗУЛТАТИ, ПОКАЗАТЕЛИ И ЦЕЛИ ЗА ВСЯКА ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И ВСЕКИ ВИД ПРОЕКТ (ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, БУКВА В) ОТ РЕГЛАМЕНТА ЗА ПРОГРАМАТА LIFE)

Установяват се качествени и количествени **резултати, показатели и цели** (член 24, параграф 2, буква в) от Регламента за програмата LIFE) за всяка **приоритетна област и всеки вид проект** в съответствие с **показателите за изпълнение** (член 3, параграф 3 от Регламента за програмата LIFE) и **специфичните цели** за съответната приоритетна област.

Очакваните резултати и цели, които следва да бъдат постигнати от интегрираните проекти, могат да бъдат насочвани чрез ограничаване на приложното поле на тези проекти до реализирането на специфични стратегии, планове и пътни карти съгласно законодателството на ЕС в областта на природата, водите, отпадъците и въздуха, смекчаването на изменението на климата и адаптацията към изменението на климата.

В рамките на подпрограмата за околната среда тематичните приоритети съгласно приложение III към Регламента за програмата LIFE и темите на проекти съгласно точка 3 от настоящата МРП също засилват насочеността на финансираните проекти, което води до по-осезаемо въздействие върху състоянието на околната среда. Бяха определени някои общи очаквани резултати и цели въз основа на оценката на прогнозното въздействие на програмата LIFE, като се отчита действието на програмата като катализатор и съответно значимостта на възпроизвеждането на успешни проекти в случаите, когато това е свързано с разработване и изпълнение (член 3, параграф 3, буква б) от Регламента за програмата LIFE).

При все това броят и обхватът на успешните проекти в рамките на дадена приоритетна област зависи най-вече от броя на представените допустими заявления, които отговарят на критериите за подбор и отпускане на средства, както и от технически и социално-икономически фактори извън контрола на Комисията.

С оглед на горепосоченото и с оглед да се увеличи възможността за измерване на приноса на програмата LIFE за целите на 7-ата програма на ЕС за действие за околната среда (член 3, параграф 1, буква г) от Регламента за програмата LIFE) очакваните резултати бяха определени и като предвиждани резултати на равнище проект, където е възможно. Бенефициерите на средства за проекти ще трябва да определят базовото равнище в началото на своя проект и крайния резултат във връзка с преследваните цели. За тази цел беше създадена базата данни за ключови проектни показатели по програмата LIFE, която ще бъде достъпна за бенефициерите до края на 2017 г. (показателите бяха успешно изпробвани в прототипа на базата данни през 2015 г. в контекста на средносрочната оценка на програмата LIFE ([1])). Целите в областта на околната среда/климата, които трябва да бъдат постигнати от всеки проект, следва да изпълняват или да надхвърлят междинните цели, граничните стойности на емисиите или крайните цели, определени в съответните политики и законодателство на Съюза.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm.

Програмата LIFE действа като катализатор и поради това възможността за продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер на действията по проектите и резултатите от тях е от ключово значение за това ефективността на програмата да доведе до положителни резултати за околната среда и климата. Макар че всички предложения за проекти са насочени към възможността за продължаване, възпроизвеждане и/или трансфер в съответната област във връзка с околната среда или действията по климата, въз основа на натрупания опит от предшестващите програми може да се очаква възможност за възпроизвеждане на едва 80 % от пилотните и демонстрационните проекти, тъй като съществува риск изпитваните и демонстрираните техники и методологии да не доведат до очакваните резултати. Също така с оглед на евентуалните икономически и административни затруднения не може да се очаква всички проекти да приключат успешно, независимо от горепосочената техническа неосъществимост.

Следва да се отбележи, че малко проекти по програмата LIFE в периода 2014—2020 г. ще приключат до 2020 г., тъй като средната продължителност на проектите по програмата LIFE е от 3 до 6 години в зависимост от приоритетната област. Поради това, когато целите са свързани с текущи проекти, те представляват по-скоро етапни цели. Тези етапните цели означават проектите да се разработват по такъв начин, че да могат да постигнат целите до края на проектния период, което в повечето случаи ще е след 2020 г.

За да се избегне дублиране, различните видове проекти по смисъла на членове 2 и 18 от Регламента за програмата LIFE са групирани по сродни цели във всяка приоритетна област, където е възможно. Видовете проекти, които не са обвързани с приоритетни области, например проектите за изграждане на капацитет, са посочени отделно.

Показателите са включени в описанието на резултатите и целите и поради това не се посочват отделно в таблиците по-долу.

7.1. **Подпрограма за околната среда**

За подпрограмата за околната среда се отчитат общите цели, определени в член 3, параграф 1, специфичните цели, определени за всяка приоритетна област в членове 10, 11 и 12, както и показателите за изпълнение, определени в член 3, параграф 3 от Регламента за програмата LIFE.

Околна среда и ресурсна ефективност

Проекти съгласно член 18, букви а) и б) от Регламента за програмата LIFE

Тематични приоритети	Количествени резултати (1)	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
ВОДИ (включително морска среда)	Брой текущи или приключени проекти, насочени към (вътрешни/преходни/крайбрежни) водни обекти с влошено екологично състояние	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към добро екологично състояние на равнище проект	80 %
	Брой водни обекти с влошено екологично състояние, към които са насочени текущи или приключени проекти	Водни обекти (вътрешни/преходни/крайбрежни), обхванати от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи подобряване на тяхното екологично състояние	100 (2)
ОТПАДЪЦИ	Брой текущи или приключени проекти, насочени към постигане на целите от законодателството на ЕС в областта на отпадъците и прилагането на йерархията на отпадъците (адекватно управление на отпадъците).	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към адекватно управление на отпадъците	80 %
	Брой допълнителни общини или райони в Съюза с неадекватно управление на отпадъците, към които са насочени текущи или приключени проекти	Общини или региони, обхванати от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи постигане на адекватно управление на отпадъците	20
РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ (включително почви, гори и екологосъобразна и кръгова икономика)	Брой текущи или приключени проекти, насочени към постигане на целите на политиката и законодателството на Съюза в областта на **ресурсната ефективност** (без да се включват почви и гори).	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към осъществяване на някои аспекти от екологосъобразната кръгова икономика	80 %
	Брой допълнителни дружества в Европа, към които са насочени текущи или приключени проекти	Допълнителни дружества, обхванати от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане или за трансфер, целящи прилагане на екологосъобразна кръгова икономика	10

Околна среда и ресурсна ефективност			
Проекти съгласно член 18, букви а) и б) от Регламента за програмата LIFE			
Тематични приоритети	Количествени резултати [1]	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
	Брой текущи или приключени проекти, насочени към постигане на целите на политиката на Съюза в областта на защитата на **почвите**.	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към запазване или подобряване на функциите на почвите	80 %
	Хектари земя в Съюза, към които са насочени текущи или приключени проекти	Земя, обхваната от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи запазване или подобряване на функциите на почвите.	2 000
	Брой текущи или приключени проекти, с които се насърчава прилагането на Европейската стратегия за **горите**.	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към прилагането на Европейската стратегия за горите	80 %
		Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи осигуряване на данни за показателите, които може да бъдат използвани за нуждите на Европейския център за данни за горите (EFDAC)	80 %
ОКОЛНА СРЕДА и ЗДРАВЕ (включително химикали и шум)	Брой текущи или приключени проекти, с които се прилага политиката на Съюза в областта на **химикалите**, включително проекти, с които се насърчава заместването на вещества и свеждане до минимум на експозицията	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към достигане или надхвърляне на съответната цел на Съюза относно химичните вещества на равнище проект	80 %
	Брой лица в Съюза, към които са насочени текущи или приключени проекти, целящи намаляване на химикалите	Лица, обхванати от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи да се намалят отрицателните въздействия на химикалите върху здравето и околната среда, включително прогнози за дългосрочни въздействия	50 000

Околна среда и ресурсна ефективност

Проекти съгласно член 18, букви а) и б) от Регламента за програмата LIFE

Тематични приоритети	Количествени резултати [1]	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
	Брой финансирани текущи или приключени проекти, насочени към **намаляване на шума**	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към достигане или надхвърляне на съответната цел на Съюза относно намаляване на шума на равнище проект	80 %
		Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, насочени към намаляване на шума, по които се постига напредък към намаляване на експозицията на шум с поне 3 dB	80 %
	Брой лица в Съюза, към които са насочени текущи или приключени проекти за намаляване на шума	Лица, които се възползват от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер, целящи намаляване на нивата на шум с поне 3 dB	10 000
Качество на ВЪЗДУХА и емисии (включително градска среда)	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагане на планове и програми за качество на въздуха (ППКВ) и национални програми за контрол на замърсяването на въздуха (НПКЗВ)	Процент ИП, създадени за изпълнение на съответстващи и ефикасни ППКВ в обхванатите региони в съответствие с член 23 от Директива 2008/50/ЕО относно качеството на атмосферния въздух и за почист въздух за Европа или за допълване на съвместими и ефикасни НПКЗВ в държавите членки в съответствие с член 6 от Директива (ЕС) 2016/2284 относно националните тавани за емисии.	80 %
	Брой лица, към които са насочени текущи или приключени проекти за качество на въздуха	Лица, обхванати от текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер за напредък към постигане или надхвърляне на съответната цел на Съюза относно качеството на въздуха.	1 млн.

[1] Поради възходящия подход и голямото разнообразие от предизвикателства в областта на околната среда и действията по климата, към които е насочена програмата LIFE, както и ограничените налични средства за преодоляването им, въпреки въвеждането на тематични приоритети и теми на проекти предприемането на проекти в някои области е несигурно и поради това не могат да се определят предварителни количествени цели за повечето от обхванатите приоритетни области и преследвани цели, с изключение на тематичните приоритети за природата.

[2] Очаква се, че в периода 2015—2017 г. ще бъде подобрено екологичното състояние на 6 900 водни обекта в Съюза, като при 1,4 % от тях (100) това ще бъде в резултат на средства по програмата LIFE.

Природа и биологично разнообразие

Проекти съгласно член 18, букви а), б) и в) от Регламента за програмата LIFE

Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
ПРИРОДА	Брой текущи или приключени проекти, насочени към местообитания или видове, чийто природозащитен статус не е благоприятен/сигурен	Процент на текущите или приключени проекти, целящи подобряване на природозащитния статус по смисъла на Директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО	100 %
	Брой местообитания, чийто природозащитен статус не е благоприятен/сигурен и към които са насочени текущи или приключени проекти	Процент на целеви местообитания, видове или зони по „Натура 2000“, по които се постига напредък към подобряване на природозащитния статус	10 % от целевите местообитания
	Брой видове, чийто природозащитен статус не е благоприятен/сигурен и към които са насочени текущи или приключени проекти		10 % от целевите видове
	Брой зони по „Натура 2000“/хектари от зони по „Натура 2000“, към които са насочени текущи или приключени проекти		10 % от целевите зони по „Натура 2000“/хектари от зони по „Натура 2000“
БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	Брой текущи или приключени проекти, насочени към изпълнението на цели 2, 3, 4 и 5 от Стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г.	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер за подобряване или възстановяване на целевите екосистеми	80 %
	Брой видове екосистеми и хектари от площ на екосистеми, към които са насочени текущи или приключени проекти	Процент на видове или площи на екосистеми, към които са насочени текущи или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и по които се постига напредък към подобряване или възстановяване	10 % от целевите местообитания
			10 % от целевите видове

Интегрирани проекти (ИП) — съгласно член 18, буква г) от Регламента за програмата LIFE

Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
ВОДИ (включително морска среда)	Брой на всички райони на речни басейни (РРБ) в Съюза, към които са насочени текущи или приключени ИП в областта на водите	Процент на РРБ, обхванати от ИП в областта на водите	3 %

Интегрирани проекти (ИП) — съгласно член 18, буква г) от Регламента за програмата LIFE

Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагането на планове за управление на речните басейни (ПУРБ)	Процент на ИП, целящи прилагане на законосъобразни и ефективни ПУРБ в обхванатия РРБ в съответствие с Рамковата директива за водите	100 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагането на ПУРБ	Процент на ИП, при които мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП	100 %
ОТПАДЪЦИ	Брой региони в Съюза, обхванати от текущи или приключени ИП в областта на отпадъците	Процент на региони, обхванати от ИП в областта на отпадъците	2 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагането на планове за управление на отпадъците (ПУО) и/или програми за предотвратяване на отпадъци (ППО)	Процент на ИП, целящи прилагане на законосъобразни и ефективни ПУО и/или ППО в обхванатия регион в съответствие с членове 28 и 29 от Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО).	100 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагането на ПУО и/или ППО	Процент на ИП, при които мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП	100 %
Качество на ВЪЗДУХА и емисии (включително градска среда)	Брой лица от региони на Съюза, към които са насочени текущи или приключени ИП в областта на въздуха	Процент на цялото население на Съюза от региони, обхванати от ИП в областта на качеството на въздуха	3 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагане на планове и програми за качество на въздуха (ППКВ)	Процент на ИП, целящи прилагане на законосъобразни и ефективни ППКВ в обхванатите региони в съответствие с член 23 от Директива 2008/50/ЕО.	100 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагане на ППКВ	Процент на ИП, при които мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП	100 %

Интегрирани проекти (ИП) — съгласно член 18, буква г) от Регламента за програмата LIFE			
Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
ПРИРОДА	Брой зони по „Натура 2000“, към които са насочени текущи или приключени проекти в областта на природата	Процент на зони по „Натура 2000“, обхванати от ИП в областта на природата	4 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагане на рамки за приоритетно действие (РПД)	Процент на ИП, целящи прилагане на РПД, за да се гарантира адекватно управление на зоните по „Натура 2000“	100 %
	Брой текущи или приключени ИП, насочени към прилагане на РПД	Процент на ИП, при които мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП	100 %

Информация и управление			
Проекти съгласно член 18, буква з) от Регламента за програмата LIFE			
Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
ИНФОРМАЦИЯ И ОСВЕДОМЕНОСТ	Брой текущи или приключени проекти, насочени към повишаване на осведомеността на граждани, предприятия, местни органи, регистрирани неправителствени организации (НПО) и други организации на гражданското общество (заинтересовани страни и граждани)	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер за напредък към покриване на повече от две други области освен проектната област и повече от един език	80 %
	Брой заинтересовани страни и граждани, незапознати с екологичните цели, по отношение на които трябва да се повиши осведомеността, към които са насочени текущи или приключени проекти	Процент на увеличение на заинтересованите страни и гражданите, към които са насочени проекти за повишаване на осведомеността, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер за запознаване с целите на политиката в областта на околната среда, преследвана от тези проекти, измерен в предварителни и последващи проучвания (проведени по проекти по линия на програмата LIFE или от други субекти)	25 %

Информация и управление			
Проекти съгласно член 18, буква з) от Регламента за програмата LIFE			
Тематични приоритети	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
	Брой заинтересовани страни и граждани, към които са насочени текущи или приключени проекти	Активно участие на заинтересованите страни и гражданите в дейности за повишаване на осведомеността, предлагани по проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер (например участие в проучвания, доброволческа дейност, участие в обиколки с екскурзовод, сваляне на информация, отправяне на въпроси)	> 500 000
ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	Брой проекти, насочени към подобрено спазване и прилагане на законодателството на ЕС в областта на околната среда	Процент на текущите или приключени проекти, с които се осъществяват действия с възможност за възпроизвеждане и за трансфер и се постига напредък към подобряване на спазването или прилагането	10 %
НПО	Брой интервенции от НПО, които получават безвъзмездни средства за оперативни разходи, във връзка с консултации относно политиката на ЕС в областта на околната среда	Процент на увеличение на интервенциите, с които се подпомага политиката на ЕС	12 %

Други проекти			
Проекти съгласно член 18, букви д) и е) от Регламента за програмата LIFE			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за техническа помощ	Брой текущи или приключени проекти за техническа помощ	Текущи или приключени проекти за техническа помощ, с които се изготвят ИП.	10 проекта, с които се изготвят ИП в областта на природата, 5 проекта, с които се изготвят ИП в областта на отпадъците, водите или въздуха
	Брой текущи или приключени проекти за техническа помощ	Процент на текущите или приключени проекти за техническа помощ, които водят до интегрирани проекти по програмата LIFE на ЕС с подобрено качество	90 %

Други проекти			
Проекти съгласно член 18, букви д) и е) от Регламента за програмата LIFE			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за изграждане на капацитет	Брой проекти, насочени към изграждане на капацитет	Процент на текущите или приключени проекти за изграждане на капацитет, по които се постига напредък към увеличаване на усвояването в съответните държави членки	90 %
	Брой успешни заявления за безвъзмездни средства за действия с произход от държави членки с текущи проекти за изграждане на капацитет	Увеличен относителен дял на успешните заявления с произход от държави членки с текущи или приключени проекти за изграждане на капацитет в сравнение с усвояването между 2010 и 2012 г. (в проценти)	5 %

7.2. **Подпрограма за действия по климата**

Смекчаване			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Интегрирани проекти	Брой проекти Брой обхванати области и граждани по осъществените стратегии или планове за действия за смекчаване на изменението на климата. Брой и обем на допълващите проекти, финансирани по други фондове на Съюза или други фондове.	Увеличен брой държави членки/региони, които прилагат интегрирани подходи с подкрепа от ИП или възпроизвеждат резултатите от ИП. Увеличен брой допълващи мерки по интегрирани проекти, които се финансират от други фондове на Съюза. Изразено в тонове намаление на парниковите газове, постигнато от нови технологии, системи, инструменти и/или други подходи с най-добри практики, които са разработени и внедрени чрез следване на примери от програмата LIFE.	7 държави членки прилагат интегрирани подходи с подкрепа от ИП или възпроизвеждат резултатите от ИП. Мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП.
Проекти за техническа помощ	Брой проекти Процент на проектите за техническа помощ, които водят до създаване на ИП по програмата LIFE	Увеличен брой и подобрено качество на ИП, свързани с проекти за техническа помощ.	100 % от проектите са довели до ИП по програмата LIFE.

Смекчаване			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за изграждане на капацитет	Брой проекти.	Увеличен относителен дял на успешните заявления от държави членки, допустими за изграждане на капацитет.	7 държави членки разполагат с поне един проект за смекчаване, който се финансира чрез подпрограмата за действия по климата по програмата LIFE.
Други проекти	Брой проекти. Брой финансирани проекти, с които се насърчават иновативни технологии, системи и инструменти и/или други решения с най-добри практики за намаляване на емисиите на парникови газове.	Увеличен брой иновативни технологии, системи и инструменти и/или други решения с най-добри практики за намаляване на емисиите на парникови газове. Увеличен процент на актуализирани или нови подходи, разработени чрез програмата LIFE, които се използват или подобряват систематично от частния и публичния сектор. Изразено в тонове намаление на парниковите газове, постигнато от нови технологии, системи, инструменти и/или други подходи с най-добри практики, които са разработени и внедрени чрез следване на примери от програмата LIFE.	При 80 % от всички стартирани проекти се създават дълготрайни иновативни технологии, системи и инструменти и/или други решения с най-добри практики за намаляване на емисиите на парникови газове.
Адаптация			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Интегрирани проекти	Брой проекти Брой обхванати области и граждани по стратегии или планове за действия за адаптация или други планове за адаптация с голям териториален обхват, осъществени чрез програмата LIFE. Брой трансрегионални или трансгранични проекти за адаптация. Брой и обем на допълващите проекти, финансирани по други фондове на Съюза или други фондове.	Положително въздействие за устойчивостта по отношение на климата в региони и икономически сектори чрез действия, финансирани по програмата LIFE, и други допълващи проекти. Увеличен брой държави членки/региони, които прилагат подходи с подкрепа от интегриран проект или възпроизвеждат резултатите от ИП. Увеличен брой допълващи мерки, които се финансират от други фондове на Съюза. Положително въздействие от проектите по програмата LIFE, насочени към устойчивост по отношение на климата в особено уязвими области, определени в стратегията на ЕС за адаптация.	7 държави членки прилагат интегрирани подходи с подкрепа от ИП или възпроизвеждат резултатите от ИП. Мобилизираните допълнителни финансови средства чрез ИП са по-големи от общата стойност на бюджета на тези ИП

Адаптация			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за техническа помощ	Брой проекти. Процент на проектите за техническа помощ, които водят до създаване на ИП по програмата LIFE.	Увеличен брой и подобрено качество на интегрираните проекти, свързани с проекти за техническа помощ.	100 % от проектите са довели до интегриран проект по програмата LIFE.
Проекти за изграждане на капацитет	Брой проекти.	Увеличен относителен дял на успешните заявления от държави членки, допустими за изграждане на капацитет.	7 държави членки разполагат с поне един проект за адаптация, който се финансира по програмата LIFE.
Други проекти	Брой проекти. Брой финансирани проекти, с които се насърчават иновативни технологии, системи и инструменти и/или други решения с най-добри практики за устойчивост по отношение на климата. Брой оценки на уязвимостта, стратегии или планове за действие за адаптация към изменението на климата, разработени по програмата LIFE. Брой трансрегионални или трансгранични проекти за адаптация.	Повишена устойчивост по отношение на климата, разбита по сектори, която се дължи на демонстрирани нови технологии, системи, инструменти и/или други подходи с най-добри практики, които са разработени и внедрени чрез следване на примери от програмата LIFE. Положително въздействие от проектите по програмата LIFE за устойчивостта по отношение на климата в особено уязвими области, определени в стратегията на ЕС за адаптация.	При 80 % от всички стартирани проекти се създават иновативни технологии, системи и инструменти и/или други решения с най-добри практики, с които се повишава устойчивостта по отношение на климата.
Управление			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за информация, осведоменост и разпространяване	Брой проекти. Брой обхванати граждани, предприятия, местни органи, регистрирани неправителствени организации (НПО) и други организации на гражданското общество. Географско разпределени и обхванатата област.	Повишена осведоменост относно причиненото от човека изменение на климата и решения, измерена чрез проучвания на Евробарометър. Повишено участие в консултации със заинтересованите страни или политически дискусии, свързани с политиката и законодателните актове в областта на климата.	Увеличение с 25 % на участието на заинтересовани страни и граждани в дейности за повишаване на осведомеността. Увеличение с 10 % на гражданите, към които са насочени проекти по програмата LIFE, разглеждащи причиненото от човека изменение на климата като много сериозен проблем.

Управление			
	Количествени резултати	Качествени резултати	Дългосрочни цели/етапни цели за 2020 г.
Проекти за най-добри практики и други проекти	Брой проекти. Брой консолидирани практики, при които се използват разработени и изпитани показатели или инструменти чрез следване на примери от програмата LIFE. Брой политически подходи или законодателни предложения въз основа на резултати от проекти.	Увеличен брой най-добри практики, които са възприети от домакинства, предприятия, органи или са включени в национални/регионални програми или планове за действие. Намален брой нарушения на законодателството на ЕС в резултат на интервенции по програмата LIFE.	25 % от практиките или подходите по проектите са включени в национални/регионални програми или планове за действие. 80 % от проектите по програмата LIFE, насочени към управление, свързано с климата, са довели до подобрено управление, свързано с климата.

Специфични резултати, показатели и цели за финансови инструменти

Общи показатели за всички финансови инструменти

Резултатите, показателите и целите за финансовите инструменти ще бъдат договорени с изпълнителя. Като минимум те следва да обхващат:

— брой споразумения (заеми, гаранции и др.) с финансови посредници (n);

— обем на финансовите средства, предоставени по финансовите инструменти (млн. евро);

— обем на частните финансови средства, привлечени чрез финансовите инструменти (млн. евро);

— брой крайни получатели (n);

— брой държави членки, в които проектите са били финансирани от финансовите инструменти (n).

Специфични показатели за NCFF

— финансови средства, предоставени от финансовите посредници съгласно финансовия инструмент в резултат на финансираните проекти (млн. евро);

— финансови средства, предоставени за зони по „Натура 2000“ в резултат на финансираните проекти (млн. евро);

— въздействие върху устойчивостта по отношение на климата (излагане на изменението на климата и чувствителност към ефектите от него) на региони и икономически сектори, по-специално в уязвими области, определени като приоритет за финансиране по програмата LIFE в стратегията на ЕС за адаптация в резултат на финансираните проекти;

— въздействие върху състоянието на екосистемите в резултат на финансираните проекти;

— създаване на заетост: брой създадени работни места в резултат на финансираните проекти (брой работни места в еквивалент на заетост на пълно работно време)

Специфични показатели за PF4EE

— частни финансови средства (млн. евро), привлечени в резултат на заеми по PF4EE;

— генерирани икономии на енергия (GWh) в резултат на заеми по PF4EE;

— намаление на емисиите на CO_2 (тонове CO_2) в резултат на заеми по PF4EE;

— създаване на заетост: брой създадени работни места в резултат на заеми по PF4EE (брой работни места в еквивалент на заетост на пълно работно време).

Очаквани специфични резултати по NCFF

През пилотния етап по линия на NCFF се очаква да бъдат реализирани 9—12 операции (включително непреки операции). Индивидуалните инвестиции ще останат под 10—15 млн. евро.

Прогнозният ливъридж на инструмента върху отпуснатите средства по програмата LIFE е между 2,2 и 3,2 пъти. Като се вземе предвид евентуалното участие на крайните получатели в разходите за проектите в размер на приблизително 25 %, ливъриджът от всички инвестиции върху отпуснатите средства по програмата LIFE би могъл да бъде между 2,8 и 4,2 пъти. Общите инвестиции по проекти за управление на природния капитал само през пилотния етап биха могли да достигнат 420 млн. евро.

По време на последващия оперативен етап очакваният ливъридж би могъл да бъде до шест пъти особено ако към инструмента се присъединят и други инвеститори и ако се осъществяват повече инвестиции чрез посредници и фондове.

Очаквани специфични резултати по PF4EE

В рамките на PF4EE до 10 споразумения за финансиране (заеми от ЕИБ за ЕЕ и инструменти за поделяне на риска/експертна подкрепа) следва да бъдат подписани с финансови посредници в периода 2014—2017 г. (т.е. през пилотния етап) и още 10 в периода 2018—2020 г. Дадено финансово споразумение може да обхване прилагането на финансовия инструмент в повече от една държава членка, като един финансов посредник може да подпише повече от едно споразумение за финансиране.

В самото начало се очакваше посредством PF4EE да бъдат подкрепени инвестиции на обща стойност до около 540 млн. евро. След 6-те споразумения, подписани през 2015 и 2016 г., както и с оглед на настоящия канал за проекти към момента ЕИБ цели да постигне нови инвестиции в енергийна ефективност в размер на повече от 1 млрд. евро в периода 2014—2017 г. Що се отнася до периода 2018—2020 г., благодарение на подписването на 10-те допълнителни споразумения по PF4EE след 2017 г. за нови инвестиции в енергийната ефективност ще бъдат отпуснати още 1 млрд. евро. Така общите инвестиции, генерирани от PF4EE за периода 2014—2020 г., ще възлязат на 2 млрд. евро.

При разработването на PF4EE прогнозният ливъридж на стойността на кредитния портфейл върху отпуснатите средства по програмата LIFE за пилотния етап беше шесткратен. Предвид евентуалното участие на крайните получатели в разходите за проектите в размер на приблизително 25 % ливъриджът от всички инвестиции върху отпуснатите средства по програмата LIFE се очакваше да бъде до осемкратен до края на 2017 г. Подобна минимална цел за ливъриджа ще се прилага и за периода 2018—2020 г.